

Kostanjeviške novice

*Glasilo Občine
Kostanjevica na Krki*

maj
2019

številka 64
Brezplačni
izvod

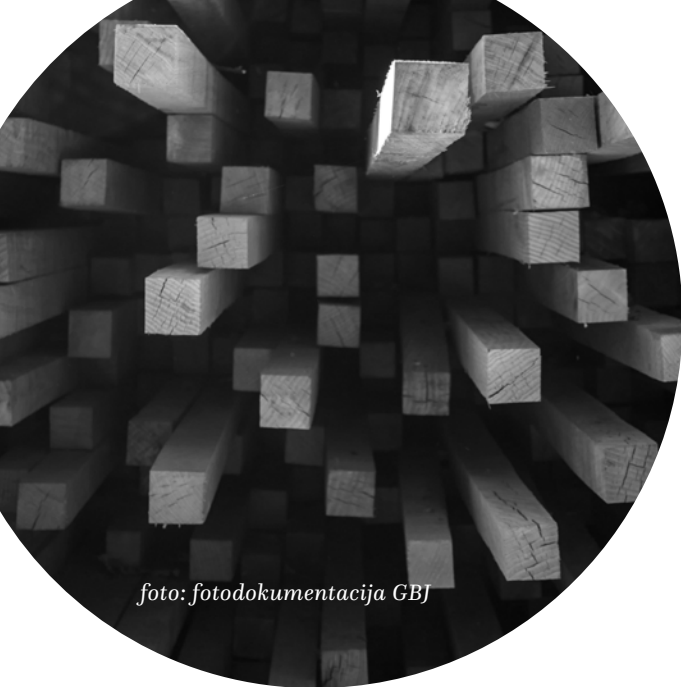

foto: fotodokumentacija GBJ

Kostanjeviške novice

številka 64 | maj 2019

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki
Ljubljanska cesta 7
8311 Kostanjevica na Krki
E-naslov: kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorna urednica
Alenka Žugič Jakovina

Uredniški odbor

Anita Grubar
Nejc Jordan
Marjana Krhin
Kristina T. Simončič

Urednik fotografije

Maj Kerin Colarič

LEKTORICA

Valerija Stopar

OBLIKA IN POSTAVITEV

Janja Baznik

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Maruša Lapuh

TISK

Tiskarna Igma-Graf, Martin Škofljanec, s. p.

NAKLADA 1.000 izvodov

Kostanjeviške novice so vpisane v razvid medijev pod zaporedno številko 2196.

ISSN 1854-9284

Časopis je v elektronski obliki dostopen na spletni strani občine: www.kostanjevica.si, kjer najdete tudi arhiv preteklih števil.

Za dober spanec ni treba, da imaš najmehkejšo in najširšo posteljo, kakršne so tiste iz Palače sanj. Pomemben je občutek, da si čez dan nekaj imenitnega in dobrega storil. Ko po takšnem dnevu končno zaspiš, lahko čiste vesti sanjaš tudi o Deželi lenuhov ... Mar je res potreben Bazen mladosti? Ko smo bili otroci, smo si najbrž vsi želeli, da bi čimprej odrasli. Toda ko odrastemo, si pogosto vsaj za kratek čas spet želimo, da bi spet postali otroci. Biti otrok, biti odrasel in biti star – prav vse je lepo, ko za to napoči čas.

Pred časom sem mimogrede prebrala knjižico *Dežela lenuhov*, litovskega ilustratorja in avtorja knjig za otroke Kęstutisa Kasparavičiusa. Ti stavki, s katerimi se zgodbe zaključijo, so mi obstali v mislih, večkrat sem razmišljala o tem tudi v dneh, ko so se sestavljale *Novice*, ki so pred vami. Veliko pridevnikov bi lahko naštel za čase, v katerih živimo, za mikro in makro svet, v katerem bivamo. In če bi dali skupaj vse pridevnike vseh ljudi okoli nas, bi se verjetno nekatere besede pojavile bolj pogosto, z druge strani bi se pa pokazalo veliko bogastvo in raznolikost našega jezika in našega dojemanja sveta. Tudi s to številko *Kostanjeviških novic* to potrjujemo. Dobre, imenitne stvari se dogajajo. Biti otrok, biti odrasel in biti star – vsaka generacija na svoj način ustvarja in sanja, prispeva k življenju. Kajti nič ni samoumevno in nič ni nepomembno, vse se med seboj dopolnjuje. Vse je kot velika sestavljanka. In včasih se ne zavedamo dovolj, kako veliko je dejavnikov, ki prispevajo k celoti, kako je vsak po svoje pomemben za ravnovesje, kako povezano je vse.

Veselilo nas bo, če boste, ko boste prelistali, prebrali te *Novice*, rekli, da se dodajajo koščki v našo skupno kostanjeviško sestavljanko, v svojem naboru besed uporabljali še več pridevnikov, ki izražajo pozitivne lastnosti.

— Alenka Žugič Jakovina

foto: Maj Kerin Colarič

Prva generacija lokalnih turističnih vodnikov v naši občini

Na podlagi lani sprejetega Odloka o lokalni turistični vodniški službi v Občini Kostanjevica na Krki (Ur. l. RS, št. 67/2018) je Občina Kostanjevica na Krki v sodelovanju s Turistično informacijskim centrom Kostanjevica na Krki prvič organizirala izobraževanje za lokalne turistične vodnike. Izobraževanja se je udeležilo 14 kandidatov, predaval je Iztok Bončina, Agencija Palladio iz Ljubljane.

Izobraževanje je obsegalo 40 učnih ur predavanj. Poleg teoretičnega dela so kandidati opravili tudi praktično simulacijo vodenja z ogledom najpomembnejših znamenitosti mestnega jedra in okolice ter preizkusom znanja na celodnevem izletu po občini, ki je potekal v soboto, 20. aprila 2019. Tako je občina bogatejša za 14 novih turističnih vodnikov. Vsem skupaj želimo prijetno in uspešno vodenje.

— Karla Gašpar

Zelena shema slovenskega turizma – prejem znaka **Slovenia Green Destination Bronze**

Občina Kostanjevica na Krki ima vse potencialne za razvoj zelenega trajnostnega turizma, ki je pot do zadovoljnega obiskovalca, uspešne lokalne skupnosti in zdravega okolja. V lanskem letu se je občina na pobudo TIC-a odločila, da s podpisom Zelene politike slovenskega turizma pristopimo k 37 destinacijam in 3 naravnim parkom, ki so že pridobili zeleni znak, in se usmerimo v načrtni razvoj Kostanjevice na Krki kot trajnostne in zelene turistične destinacije.

Zelena shema slovenskega turizma (ZSST) je nacionalni program in certifikacijska shema, ki pod krovno znamko Slovenia Green združuje vsa prizadevanja za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji, destinacijam in ponudnikom ponuja konkretna orodja za oceno in izboljšanje trajnostnega delovanja in z znamko Slovenia Green zeleno delovanje tudi promovira.

V Zeleno shemo so vgrajeni trije stebri trajnostnega razvoja – okoljski, družbeni in gospodarski. Turistične destinacije spodbujajo k učinkoviti rabi energije in vode, k trajnostni mobilnosti, ozelenitvi

turističnih nastanitev, zelenemu naročanju ter prilagajanju podnebnim spremembam. Gre za celosten sklop, ki v lokalnem okolju spodbuja povezovanje akterjev v javnem in zasebnem sektorju ter njihovo skupno delovanje za ohranjanje okolja kot temeljne vrednote v turizmu. Hkrati deluje izobraževalno in obveščevalno tako do podjetij in prebivalcev v lokalni skupnosti kot do turistov in drugih akterjev.

Shema je namenjena destinacijam, zavarovanim območjem, ponudnikom turističnih nastanitev in turističnim agencijam. Destinacija lahko pridobi znak SLOVENIA GREEN Destination (Bronze, Silver, Gold ali Platinum kot najvišji nivo) po uspešni prijavi in izpolnitvi enajstih korakov: imenovanje zelenega koordinatorja, oblikovanje zelene ekipe, povečanje ozaveščenosti, podpis Zelene politike slovenskega turizma, anketiranje, zbiranje podatkov, oddaja poročila in zahtevka za presojo, priprava akcijskega načrta ukrepov, opredelitev lokalnega značaja in zelenega DNK, oddaja zahtevka za terenski >

obisk, uresničevanje ukrepov in po največ treh letih ponovna presoja.

Eden izmed korakov na poti do pridobitve znaka v

lanskem letu je bilo tudi anketiranje obiskovalcev z anketami STO, ki ga je izvajal TIC v obdobju od junija do avgusta. Kratka analiza zbranih podatkov 174 anket je sledeča:

ZAP. ŠT.	TRDITEV OZ. VPRAŠANJE	SLO GOSTJE	TUJI GOSTJE	SKUPAJ	INTERPRETACIJA
1	Od kod ste pripotovali na našo destinacijo?	72	102	174	Okoli 71 % jih v Kostanjevico na Krki pripotuje od doma in jim Kostanjevica na Krki pomeni ciljno točko ali eno izmed ciljnih točk izleta.
	od doma	50	74	124	
	z druge destinacije	10	2	12	
	neopredeljeno oz. neveljavni odgovori	12	26	38	
2a.	Katero obliko prevoza boste uporabljali med bivanjem pri nas?	72	102	174	Večina, okoli 56 %, jih še vedno uporablja avto kot prevozno sredstvo (nekateri tujci ga tudi najamejo).
	kolo	8	4	12	
	lokalni javni prevoz	1	0	1	
	hodil/a bom peš	15	24	39	
	drugo (avto, avtodom itd.)	31	66	97	
	neveljavni odgovori	17	8	25	
2b.	Katero obliko prevoza ste uporabili, da ste prispeli do Kostanjevice na Krki?	72	102	174	Zaradi slabih povezav javnega prevoza je rezultat pričakovan, saj našo destinacijo gostje obiščejo predvsem z avtomobili ali vse pogosteje z avtodomom, le redki nas obiščejo peš. Iz leta v leto se povečuje tudi trend obiska kolesarjev.
	kolo	2	3	5	
	lokalni javni prevoz	0	1	1	
	prišel/šla sem peš	4	4	8	
	avto	64	54	118	
	drugo	1	31	32	
	neveljavni (neodgovorjeni ali več odgovorov)	1	9	10	
3	Je to vaš prvi obisk naše destinacije – Kostanjevice na Krki?	72	102	174	Večina anketiranih si je Kostanjevico na Krki ogledala prvič – ok. 74 % (od tega 92 % tujcev in 47 % slovenskih gostov). Povratnikov med tujci je zelo malo, le dobrih 7 %, med slovenskimi gosti pa jih je ok. 45 %.
	DA	34	94	128	
	NE	32	8	40	
	neveljavni (neodgovorjeni ali več odgovorov)	6	0	6	
4	Kateri je vaš glavni motiv prihoda na našo destinacijo – Kostanjevico na Krki?	72	102	174	Glavni motiv za obisk Kostanjevice na Krki je zagotovo obisk glavnih znamenitosti, saj se je za to možnost opredelilo več kot 80 % vprašanih.
	obisk glavnih znamenitosti	42	97	139	
	obisk prijateljev in sorodnikov	8	3	11	
	poslovni obisk	1	2	3	
	drugo	13	0	13	
	neveljavni (neodgovorjeni ali več odgovorov)	8	0	8	
5	Katere bodo vaše glavne atrakcije na naši destinaciji (naštej vsaj tri)?				Med najbolj priljubljenimi atrakcijami po obisku si sledijo: mestno jedro z ok. 78 % od vseh 174 anketiranih, Galerija Božidar Jakac s 75 %, ter Kostanjeviška jama z ok. 35 %. Razberemo lahko tudi, da so priljubljene aktivnosti na vodi, pohodništvo in kolesarstvo.
	ogled mesta Kostanjevica na Krki	56	80	136	
	ogled Kostanjeviške jame	17	44	61	
	ogled Galerije Božidar Jakac	56	70	126	
	drugo – skupaj	31	43	74	
	neveljavni v celoti (neodgovorjeni ali več odgovorov)	2	11	13	

ZAP. ŠT.	TRDITEV OZ. VPRAŠANJE	SLO GOSTJE	TUJI GOSTJE	SKUPAJ	INTERPRETACIJA
6	Ali ste prespali pri nas?	72	102	174	Ok. 56 % anketiranih gostov je prenočilo na destinaciji, ok. 30 % jih ni, saj je Kostanjevica na Krki za njih izključno vmesen postanek ali izletniška točka, za ok. 14 % anketirancev ni bilo mogoče razbrati, ali so prenočili ali ne.
	DA	11	44	55	
	NE	39	56	95	
	neveljavni (neodgovorjeni ali več odgovorov)	22	2	24	
7	Kam ste namenjeni naprej?	72	102	174	Dobrih 33 % vseh obiskovalcev se po ogledu Kostanjevice na Krki vrača domov, od tega ok. 61 % slovenskih gostov, medtem ko si ok. 85 % tujih gostov ogleda še druge zanimive kraje v okolici.
	vračam se domov	43	15	58	
	obiskal bom še druge destinacije	22	87	109	
	neveljavni (neodgovorjeni ali več odgovorov)	7	0	7	
8	Se zavedate naših prizadevanj in pobud za razvoj trajnostnega turizma?	72	102	174	Slabih 48 % se zaveda prizadevanj in pobud za trajnostni razvoj turizma, 43 % se ne zaveda, kakšne so te pobude, 9 % se jih v anketi ni opredelilo.
	DA	44	39	83	
	NE	22	53	75	
	neveljavni (neodgovorjeni ali več odgovorov)	6	10	16	
9	Na splošno sem zadovoljen/na s svojim obiskom Kostanjevice na Krki?	72	102	174	95 % vseh anketiranih obiskovalcev je s svojim obiskom Kostanjevice na Krki zadovoljnih, večina zelo zadovoljnih. 3 % vprašanih jih je neopredeljenih ali pa ankete niso izpolnili in 2 % vprašanih je nezadovoljnih ali zelo nezadovoljnih.
	zelo se strinjam	52	74	126	
	strinjam se	17	23	40	
	sem neopredeljen/a	1	1	2	
	ne strinjam se	2	0	2	
	sploh se ne strinjam	0	1	1	
	neveljavni odgovor	0	3	3	

foto: Goran Milovanović

V marcu 2019 je Kostanjevica na Krki na podlagi ocene prejela znak Slovenia Green Destination Bronze. Plaketo in označevalno tablico smo slovesno prejeli 22. maja na podelitvi v okviru Zelenega dne slovenskega turizma.

S celovitim vodenim postopkom zbiranja podatkov smo pridobili vpogled v trajnost naše destinacije na področju turizma, vzporedno pa izhodišča za potrebne spremembe v bodoče. V letu 2019 sta v načrtu izdelava Strategije razvoja turizma v Kostanjevici na Krki ter akcijski načrt ukrepov, s katerim se bo v prihodnje trajnostno poslovanje na destinaciji izboljševalo.

Poleg kulture in zgodovine so temeljni kapital turističnega razvoja v občini Kostanjevica na Krki zagotovo tudi njene naravne danosti. Ohranjeni naravni viri z reko Krko, bogastvo gozdov in rezervata Krakovski gozd, Kostanjeviška jama ter pestrost rastlinskega in živalskega sveta ne predstavljajo samo kakovostnega okolja za življenje domačinov, ampak so hkrati

eden od razlogov, zakaj se turisti odločijo za obisk našega kraja.

Potrošniki in družba vse bolj povprašujejo po odgovornem in trajnostnem razvoju turizma. Zelena (okoljsko in družbeno odgovorna) destinacija ni samo projekt ali naloga zgolj turistične organizacije, je tudi odgovornost vseh občanov in deležnikov do destinacije, tako v javnem, nevladnem kot zasebnem sektorju – in to ne samo v turizmu, temveč na vseh področjih delovanja. Izrednega pomena je namreč, da je turistični kraj najprej prijeten in prijazen za vse, ki tu delamo in živimo. S tem bo takšen tudi za ljudi, ki nas obišejo.

— Kristina T. Simončič, Anita Pajtler, Anita Krajnc

Turistično informacijski center v Kostanjevici na Krki

Turistično informacijski center Kostanjevica na Krki je odprl svoja vrata 22. oktobra 2017 v nekdanjem ministerialnem dvorcu na otoku v prostorih Lamutovega likovnega salona Galerije Božidar Jakac. S tem se je uresničila želja, da se TIC s prejšnje lokacije v starem mlinu ob vhodu v Galerijo Božidar Jakac, ki je bila precej izven mesta, prestavi na otok in postane središčna točka za turiste, ki obišejo Kostanjevico na Krki.

Osnovna naloga TIC-a je, da obiskovalce/turiste v kraju informira o turistični ponudbi Kostanjevice na Krki, ponudbo povezuje in promovira v širši javnosti preko medijev in strateških povezovanj tako v regiji (sodelovanje z Regionalno razvojno agencijo in ostalimi lokalnimi turističnimi organizacijami v Posavju) kot na nivoju države (sodelovanje s Slovensko turistično organizacijo, promoviranje Kostanjevice znotraj mreže Zgodovinskih mest Slovenije) in širše. Na TIC-u obiskovalci dobijo informacije o samem kraju, promocijski material, nekatere izdelke lokalnih ponudnikov ter informacije o aktualnih dogodkih v občini in tudi v posavski regiji. Ostale naloge TIC-a so: zbiranje in posredovanje informacij o priložnostih, prenočitveni in gostinski ponudbi ter drugih turističnih informacij, pomoč turističnim agencijam in skupinam pri organizaciji izletov v Kostanjevico na Krki, zbiranje in obveščanje o prireditvah v kraju in regiji Posavje, povezovanje in usklajevanje aktivnosti

na področju delovanja turizma z društvi v občini, zbiranje in obdelovanje podatkov za pripravo predstavitvenega gradiva turistične ponudbe v občini.

Po skoraj letu in pol delovanja TIC-a so opazne pozitivne spremembe, predvsem pri povečanem obisku turistov na vseh nivojih. Opazen je dvig števila tako domačih in tujih individualnih turistov kot tudi organiziranih skupin. V letu 2018 je TIC in razstavišče Lamutov likovni salon obiskalo več kot 3000 obiskovalcev, od tega dobri dve tretjini domačih, tj. slovenskih, in slaba tretjina tujih gostov. 53 % domačih gostov prihaja v naš kraj individualno ter 47 % v organiziranih skupinah.

Glede na leto 2017 se je v 2018 povečal obisk tujih gostov za 6 %. Ti prihajajo iz kar 32 različnih držav, največ iz držav Beneluksa (Nizozemska, Belgija, Luksemburg) in predstavljajo 22 % vseh tujih gostov, sledijo jim gostje iz nemško govorečih držav (Nemčija, Avstrija, Švica), ki predstavljajo 16 %, tesno za petami jim sledijo gostje iz Italije s 15 % deležem vseh tujih obiskovalcev, ostale države, kot so Francija, Anglija, Hrvaška, ZDA in druge so zastopane z manj kot 10 % deleži.

Z aktivnim vključevanjem v procese razvoja turizma na regionalni in nacionalni ravni si Kostanjevica na Krki pridobiva večjo prepoznavnost v Slovenski turistični organizaciji (STO), v Združenju zgodovinskih mest Slovenije (ZZMS), v Turistični zvezi Slovenije itd. Med osnovnimi izzivi za leto 2019 in v prihodnje tako ostaja oblikovanje in spodbujanje h kreiranju novih turističnih produktov ter uspešnejše medsebojno povezovanje turističnih ponudb in ponudnikov na lokalni, regijski in nacionalni ravni.

Na tem mestu gre zahvala vsem društvom in ponudnikom v občini, ki skupaj s TIC-em soustvarjate turistično zgodbo Kostanjevice na Krki. TIC ni namenjen le tujim obiskovalcem, temveč tudi domačinom, zato lepo vabljeni vsi Kostanjevičani, da TIC ob priložnosti osebno obiščete!

TIC KOSTANJEVICA NA KRKI

Oražnova ulica 5, 8311 Kostanjevica na Krki

E-naslov: tic-gbj@galerija-bj.si

Tel. št.: 07 49 88 152

Delovni čas: od torka do nedelje med 9. in 17. uro.

— Kristina T. Simončič in Anita Pajtler

Občina Kostanjevica na Krki v letu 2018

OSKRBA S PITNO VODO: Urejeni so bili sekundarni vodovodi na Dobah, v Karlčah, Dolnji Prekopi, Dobravi, Hmeljski in Gorjupovi cesti ter na Mohorju. V zajetju Jama je bil dograjen filtrirni sistem iz leta 2016, tako da je tudi v ekstremnih primerih zagotovljena neoporečna pitna voda. Obnovljen je bil vodohran na Malih Vodenicah in dokončana je bila obnova vodohrana na Ržišču. S tem je pokritost z javnim vodovodom v občini skoraj 100-odstotna, izven javnega sistema so le še štiri gospodinjstva v Vrbju in Vrtači.

CESTNA INFRASTRUKTURA: Asfaltiranih je bilo 17 odsekov javnih poti in obnovljene so bile naslednje lokalne ceste: Hmeljska in Gorjupova cesta v Kostanjevici na Krki, del lokalne ceste Kostanjevica–Velike Vodenice ter 520 m dolg odsek Globočice–Bajin vrh. Saniran je bil plaz na lokalni cesti v Črneči vasi. V Kočariji in na Oštrcu sta bili postavljeni nadstrešnici za avtobuse.

OKOLJE IN PROSTOR: Izvedena je bila zahtevna sanacija več desetletij starega divjega odlagališča pri Banovi jami in postavljeni so bili dodatni ekološki otoki v Vrbju, Črešnjevcu in na Dobah.

POPLAVNA VARNOST: Izdelane so bile poplavne karte za pretežni del poplavnega območja občine in z njimi usklajen odlok o OPN, ki je bil sprejet v začetku februarja. Direkcija RS za vode je izvedla obširna dela na vodotoku Studena in začela je s projektom Danube Floodplain, s katerim naj bi do konca leta 2020 prišli do idejne rešitve za izvedbo konkretnih projektov za izboljšanje poplavne varnosti mesta Kostanjevica na Krki z okolico.

OSKRBA Z ELEKTRIKO IN OPTIKA: Na področju oskrbe z električno energijo in telekomunikacijami je Elektro nadaljeval s kabliranjem, ki bo v 2019 zaključeno v nižinskem delu občine, delno pa tudi v hribovitem, tako da je oskrba z elektriko veliko bolj zanesljiva. Telekom je napeljal novo optiko na območju Hmeljske in Gorjupove ceste in nadaljuje z deli na območju samega mesta Kostanjevica in proti Malencam ter Dobam. Nadaljeval se bo tudi projekt v okviru programa RUNE, s katerim naj bi

bila celotna občina pokrita z optičnim omrežjem oz. priključkom do vsakega gospodinjstva.

KULTURNA DEDIŠČINA: Dokončana je bila obnova stražnega stolpa v Črneči vasi, s čimer smo prispevali k ohranitvi kulturne dediščine in dobili novo turistično točko.

MRLIŠKA VEŽICA IN POKOPALIŠČE: Izvedena je bila celovita obnova mrliške vežice v Kostanjevici na Krki, zamenjano je bilo stavbno pohištvo, streha, celotna notranja oprema, obnovljena fasada in zunanja parkovna zasaditev z asfaltno površino ter javna razsvetljava. Obnovljen je bil tudi zunanji del obzidja pokopališča.

ENERGETSKA SANACIJA OSNOVNE ŠOLE: S Petrolom je bila podpisana pogodba za javno zasebno partnerstvo pri projektu energetske sanacije OŠ. Prejeli smo odločbo Ministrstva za infrastrukturo, s katero je odobrenih 540 tisoč evrov nepovratnih sredstev.

TURIZEM: Izvedena je bila menjava občinskih parcel za parcelo na Otoku, ki je bila v lasti Škofije Novo mesto. Gre za zemljišče, ki je prireditveni prostor večine poletnih dogodkov v občini, hkrati pa je pomembno za nadaljnji razvoj turizma. Na tem prostoru se načrtuje tudi ureditev mestnega kopališča s pomožnimi objekti, kakršno je nekdaj že bilo. Potekajo pogovori v zvezi s cenitvijo za odkup starega farovža v mestnem jedru Kostanjevica na Krki. Posnet je bil nov promocijski film o Kostanjevici na Krki. Kot dobra odločitev se je izkazala predstavitev TIC-a iz nekdanjega samostana v Lamutov likovni salon na otoku.

OSTALO: Na Prekopi so krajani sami uredili igrišče. Občina je zemljišče, na katerem ga urejajo, neodplačno prenesla na PGD Prekopa. Igrišče bo služilo krajanom naselij Gornja in Dolnja Prekopa ter Dobrava.

NAČRTI ZA LETO 2019:

- izvedba energetske sanacije osnovne šole in vzporedno s tem tudi ureditev objekta stare šole z zunanjo ureditvijo in ureditev sanitarij v pomožnem objektu pri ŠRC, >

- nadaljevanje pogovorov z župnijo Kostanjevica na Krki o odkupu starega farovža,
- obnova lokalnih cest in javnih poti po programu,
- obnova JP Orehovec–Pisek in JP Kočarija–Vidmar, Krapež,
- začetek odkupa zemljišč za regionalno kolesarsko povezavo Krško–Kostanjevica na Krki, ki je povezana z EU sredstvi v prihodnjih letih,
- postavitve novih avtobusnih postajališč v Sajevcah,
- nadaljevanje urejanja ekoloških otokov na območju občine,
- nadaljevanje pridobivanja projektne dokumentacije za obnovo Grajske ceste s komunalno infrastrukturo,
- pričetek izgradnje postajališča za avtodome, kjer bi črpali tudi sredstva 21. člena Zakona o financiranju občin,
- postavitve zbirnega centra za sanitarno deponijo ločenih odpadkov pri čistilni napravi v Kostanjevici na Krki,
- nadaljevanje s spremembami občinskega prostorskega načrta,
- nadaljevanje z obnovo vodovodov in ostale gospodarske infrastrukture iz sredstev najemnin koncesionarja in proračuna,
- začetek komunalnega urejanja novih naselij na Ljubljanski cesti in v Globočicah, če bodo stavbna zemljišča prodana,
- obnova mozaika »Bitka na Krškem polju« na zgradbi Osnovne šole,
- zamenjava parketa v športni dvorani OŠ Kostanjevica na Krki (če bomo uspešni na razpisu Fundacije za šport)
- dokončna ureditev prostora za raztros pepela na pokopališču v Kostanjevici na Krki,
- sofinanciranje delovanja TIC-a in ostalih javnih zavodov,
- sofinanciranje programov društev in posameznikov z javnimi razpisi,
- sofinanciranje obnove fasad,
- sofinanciranje vgradnje MKČN.

Občina Kostanjevica na Krki uvaja **brezplačne prevoze** za starejše občane

Prostofer: s srcem na poti – brezplačni prevozi za starostnike

Kaj je PROSTOFER?

Prostofer je skovanka iz besed 'prostovoljni' in 'šofer'. Prostofer je projekt zavoda Zlata mreža.

PROSTOFER je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt, ki skuša izboljšati mobilnost starejših tako, da povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in ne zmorejo uporabljati javnih in plačljivih prevozov, s starejšimi aktivnimi vozniki, ki pa po drugi strani radi priskočijo na pomoč. Številni starejši imajo velike težave s prevozi, sploh če so doma zunaj mestnih središč, kjer ni razvite avtobusne mreže. Tisti bolj oddaljeni se velikokrat ne morejo odpraviti po opravkih, kadar si želijo, temveč se prilagajajo možnostim oziroma času, ko jim lahko pomagajo družinski člani ali prijatelji. Nekateri uporabljajo taksi, vendar pa to pomeni dodatne stroške, kar je za številne prevelik finančni zalogaj.

Komu je namenjen PROSTOFER?

Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nižje mesečne dohodke ter slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Prostofer jim omogoča lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, trgovinskih centrov ipd.

Kako deluje PROSTOFER?

Uporabnik, ki potrebuje prevoz, pokliče na **brezplačno številko 080 10 10**. V komunikacijskem centru nato zabeležijo njegove podatke in lokacijo prevoza. Po najavi prevoza klicni center obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz. Vozilo je zagotovljeno s strani občine, prav tako je poskrbljeno za zavarovanje voznika in sopotnikov.

Občina Kostanjevica na Krki bo brezplačne prevoze občanom nudila od 20. 5. 2019 dalje.

Kako postati PROSTOFER?

Vozniki, ki želijo postati prostoferji v občini Kostanjevica na Krki, naj pokličejo Anito Krajnc na telefon 08 20 50 619 ali pišejo na e-naslov: anita.krajnc@kostanjevica.si.

— Anita Kranjc

foto: arhiv projekta

Projekt Danube Floodplain

Občina Kostanjevica na Krki je 7. februarja gostila uvodno predstavitev mednarodnega projekta Danube Floodplain, ki obravnava zmanjševanje poplavne ogroženosti z obnovo naravnih poplavnih območij vzdolž Donave in pritokov. V projektu je Kostanjevica na Krki izbrana kot pilotno območje za reševanje navedene problematike. Projekt skupaj s še 21 partnerji iz drugih držav Podonavja s strani Slovenije vodi Direkcija Republike Slovenije za vode. Danube Floodplain je Interreg projekt (Donavski transnacionalni program), njegov namen je izboljšati transnacionalno upravljanje voda v Podonavju. Naslavlja preventivno obvladovanje poplavnih tveganj ob doseganju največjih koristi na področjih varstva voda in ohranjanja narave.

Po pozdravnem nagovoru ravnateljice Melite Skušek je udeležence nagovoril župan občine Kostanjevica na Krki Ladko Petretič: »Tu, kjer smo danes, je problem visokih voda pogost in nekako smo prisiljeni živeti z njim, zato pozdravljamo odločitev države, da izbere našo lokacijo za pilotni primer iskanja rešitev za zmanjševanje poplavne ogroženosti.« Da

foto: arhiv občine

je namen uvodne predstavitve projekta čim boljše povezovanje in sodelovanje z deležniki, ki živijo ali delujejo na območju Kostanjevice na Krki, je nato izpostavil direktor Direkcije RS za vode Tomaž Prohinar, ki je vpetost lokalne skupnosti ocenil kot izredno pomembno in celo ključno. Na delovnem srečanju so se tako zbrali predstavniki Občine Kostanjevica na Krki, Zavoda RS za varstvo narave, Uprave RS za zaščito in reševanje, Zavoda za ribištvo Slovenije, Krajevne enote Zavoda za gozdove Slovenije, Regionalne razvojne agencije, Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in drugi zainteresirani deležniki. Sogovorniki so se strinjali, da je projekt v tem okolju zelo dobrodošel, za njegov uspeh pa je ključno iskanje takih rešitev, ki bodo vključevale kar največ zahtev različnih deležnikov v prostoru.

Problematika naravnih poplavnih območij je obravnavana tudi v programu ukrepov Načrta zmanjševanja poplavne ogroženosti 2017–2021, ki ga izvaja Direkcija RS za vode. Program ukrepov vključuje preventivni protipoplavni ukrep z naslovom U2 Identifikacija, vzpostavitev in ohranitev razlivnih površin visokih voda, ki je usmerjen v podrobnejšo identifikacijo, hidrološko in hidravlično preveritev ter vzpostavitev ključnih razlivnih površin visokih voda po posameznih porečjih. Med slednjimi je navedeno tudi porečje Krke, na katerem je določeno območje pomembnega vpliva poplav Kostanjevica na Krki. »V okviru projekta Danube Floodplain bo za pilotno območje Kostanjevica na Krki izdelana tudi idejna rešitev za zmanjšanje poplavne ogroženosti, ki bo upoštevala ohranitev in obnovo naravnega poplavnega območja Krakovskega gozda in Šentjernejskega polja,« je poudaril Prohinar. >

Celotna ideja projekta temelji na ugotovitvah, da se je v Podonavju obseg naravnih poplavnih območij zmanjšal za več kot dve tretjini površine zlasti zaradi intenzivnejše rabe tal, regulacij rečnih strug in gradnje jezov. Posledično se je v zadnjih desetletjih vzdolž Donave in njenih pritokov povečala tudi poplavna ogroženost, poslabšalo stanje voda, poleg tega pa so se zmanjšali obseg habitatov, raven biotske raznovrstnosti in zagotavljanje ekosistemskih storitev, zato je izvajanje tovrstnih projektov, ki stremijo k izboljšanju nastale problematike, pomembno za nadaljnji trajnostni razvoj povodja.

Po predstavitvi projekta in razpravi je sledila tiskovna konferenca. Sledil je ogled pilotnega območja Kostanjevica na Krki, ki so ga poznavalci lokalne poplavne in okoljske problematike popestrili s strokovnimi predstavami. Po terenskem ogledu je predstavnica Aueninstituta iz Neuburga Marion Gelhaus izvedla delavnico na temo ekosistemskih storitev.

Podatki o projektu:

- Vrednost celotnega projekta, ki vključuje vseh 22 partnerjev, je 3.672.655,88 EUR (85 % ESRR in 15 % lastna udeležba).
- Začetek izvajanja projekta je bil 1. 6. 2018, končal pa se bo predvidoma konec novembra 2020.
- Glavni cilji projekta so: 1) izboljšanje poznavanja področja ohranitve in obnove naravnih poplavnih območij (razlivnih površin visokih voda); 2) določitev prihodnjih aktivnosti upravljanja voda, ki bodo vključevale izvedljive ukrepe obvladovanja poplavnih tveganj; 3) izboljšano sodelovanje med deležniki upravljanja voda in obvladovanja poplavnih tveganj na povodju reke Donave; 4) določitev usklajenih ukrepov za zmanjšanje poplavne ogroženosti, ki bodo upoštevali tudi cilje vodne in habitatne direktive (vključitev ukrepov zelene infrastrukture ter naravnega zadrževanja voda).
- Projekt se izvaja v sodelovanju z Mednarodno komisijo za zaščito reke Donave (ICPDR).

— *Ekipa Danube Floodplain*

V Posavju s skupnim projektom »Varuj vodo«

Posavske občine Bistrica ob Sotli, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica so s podpisom sporazuma v februarju 2019 pristopile k skupnemu projektu »Učinkovito čiščenje odpadnih voda za ohranjanje vodnih virov – VARUJ VODO«.

Namen projekta je zagotoviti učinkovito čiščenje odpadnih voda s ciljem ohranjati vodne vire in izboljšati stanje okolja. V okviru projekta je organizirano brezplačno svetovanje občanom o učinkovitem čiščenju komunalnih odpadnih voda na območjih razpršene gradnje, kjer lokalna skupnost ni

obvezana zgraditi javni kanalizacijski sistem. S projektom želijo izboljšati stanje vodnih virov na vodovarstvenih območjih, krepiti ozaveščenost občanov o možnostih ponovne uporabe očiščene vode v kmetijstvu in za ostale namene, o ponovni uporabi deževnice v gospodinjstvih, o pomenu mokrišč in drugih okoljskih temah.

Posavske občine sofinancirajo tudi izgradnjo malih čistilnih naprav za komunalne odpadne vode (v nadaljevanju MKČN) preko javnih razpisov. Občina Kostanjevica na Krki bo občanom za namen vgradnje MKČN namenila 10.000 EUR

nepovratnih sredstev v letu 2019. Delež sofinanciranja je do 60 % upravičenih stroškov, maksimalna višina upravičenih stroškov za posamezni stanovanjski objekt znaša 1.500 evrov.

V ta namen bo svetovalna pisarna brezplačno nudila celovite informacije ter strokovno podporo o izbiri ustrezne MKČN, obratovanju in vzdrževanju obstoječih MKČN ter o pomenu sonaravnega kmetovanja na vodovarstvenih območjih.

KONTAKT SVETOVALCA:

Aleš Levičar

E-naslov: ales.levicar@kostak.si

Telefon: 07 48 17 233

Svetovalci vse zainteresirane občane poziva, da ga pred obiskom svetovalne pisarne pokličejo ali

pišejo na zgornji elektronski naslov in se predhodno dogovorijo za termin. Več informacij o projektu je na voljo na spletni strani **www.varujvodo.si**.

Kostak, d. d., uporabnike obvešča, da imajo vsa gospodinjstva v občini Kostanjevica na Krki enkrat letno možnost naročila odvoza kosovnih odpadkov brezplačno, vendar ne več kot 3 m³. Naročilo za odvoz kosovnih odpadkov lahko oddate na telefonskih številkah

07 48 17 278 ali 07 48 17 276, med ponedeljkom in petkom od 7. do 15. ure. Ob naročilu boste prejeli dodatne informacije oziroma navodila glede odvoza. Odvoz kosovnih odpadkov realizirajo v 14-ih dneh od dneva naročila. O točnem datumu in času odvoza vas obvestijo po telefonu.

Poleg tega lahko občani sami poskrbijo za odvoz vseh vrst odpadkov na Center za ravnanje z odpadki, ki deluje v Spodnjem

Starem Gradu (kontakt: 07 49 17 276). Na zbirnem centru pri Centru za ravnanje z odpadki Spodnji Stari Grad ločeno zbirajo vse vrste odpadkov: mešana embalaža, papir in karton, steklo, biološki odpadki, tekstil in obutev, kosovni odpadki, nevarni odpadki, odpadna električna in elektronska oprema, preostanek odpadkov in posebne odpadke.

Vabljeni na brezplačna izobraževanja in usposabljanja

Izvajanje programov nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja v letih 2018–2022 – Munera 3

Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma ter Visoka šola za upravljanje podeželja GRM Novo mesto v sodelovanju z Občino Kostanjevica na Krki organizirajo brezplačna izobraževanja za zaposlene in samozaposlene s področja biotehnike – kmetijstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, vinogradništvo, gostinstvo, turizem ter druga strokovna področja. Skozi različne atraktivne izobraževalne programe zaposlenim omogočamo pridobitev dodatnih kvalifikacij, višje strokovne izobrazbe in prekvalifikacije na področju srednjega strokovnega ter višjega strokovnega izobraževanja, saj so znanje, inovativnost in ustvarjalnost pomembni gradniki gospodarskega in družbenega razvoja. Način dela in poslovne procese spreminja tudi digitalna preobrazba, na kar se je treba temeljito pripraviti, slediti smernicam in trendom ter usmeritvam Republike Slovenije in Evropske komisije, ki dajeta poseben poudarek pridobivanju kompetenc, ki jih zaposleni potrebujemo zaradi uvajanja digitalnih procesov in inovacij.

Izvajanje programov nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja v letih 2018–2022 – Munera 3 delno financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Skupaj z drugimi šolskimi centri projekt izvaja tudi zavod Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma. Programi usposabljanja so pripravljene skladno z Izhodišči za pripravo izobraževalnih programov, izvajajo se v skladu z ZPSI-1 in so namenjeni poglobljanju in razširjanju strokovnih znanj, pa tudi generičnih znanj in spretnosti ter poklicnih zmožnosti.

Izobraževalni programi usposabljanj trajajo praviloma petdeset ur, v skupini je lahko med 15 in 20 udeležencev, izvedemo pa jih lahko v Kostanjevici na Krki, na sedežu vašega podjetja, društva ali v prostorih Občine Kostanjevica na Krki. Za posameznega zaposlenega se v pogodbi o usposabljanju, ki se sklene ob vpisu v program usposabljanja, določijo obveznosti, ki jih bo zaposleni moral opraviti in njihov obseg, pri čemer se upoštevajo predhodno pridobljena znanja in veščine. Ciljna skupina so zaposleni, ki lahko pridobljena znanja, spretnosti in zmožnosti uveljavljajo pri potrjevanju neformalno pridobljenega znanja, pri pridobitvi izobrazbe in v postopku pridobivanja nacionalne poklicne kvalifikacije, s čimer si povečujejo fleksibilnost na trgu dela in pridobivajo specialna znanja za delo na posameznih delovnih mestih. Doslej so na voljo naslednji izobraževalni programi (vsebine so dostopne na <https://grm-nm.si/>): >

OBČINA

- Čiščenje in urejanje poslovnih in zasebnih prostorov
- Dekoracije v cvetličarstvu
- Dopolnilne dejavnosti na podeželju
- Ekološko kmetovanje
- Harmonija okusov
- Informacijska podpora na kmetijskem gospodarstvu – Excel
- Interpretacija dediščine v turizmu
- Izdelava mesnin na tradicionalen način
- Izzivi v poljedelstvu
- Konservacija in restavriranje likovnih del
- Kuhajmo skupaj
- Kulturno nasledstvo kot podlaga za razvoj kulturnega turizma
- Mala šola etnologije ali dediščina najboljša učiteljica
- Nega gozda
- Ocenjevalec konj
- Okusi Slovenije – doživetja prehranske kulturne dediščine v turizmu
- Organizacija atraktivnih turističnih prireditev in doživljajev na podeželju
- Oskrba in prehrana konj
- Oskrbovalne verige v kmetijstvu
- Poslovno sporazumevanje za zaposlene v biotehniki
- Povezani za večjo konkurenčnost in uspešnost
- Pridelava sadik vrtnin
- Pridelovalec zelenjave
- Priprava dietnih jedi
- Priprava jedi za predšolske otroke
- Priprava poslovnega načrta moje kmetije
- Priprava zdravih kruhov in pekovskega peciva
- Prireja kobiljega mleka
- Prodajalec mesa in mesnih izdelkov
- Različne kulture in načini življenja v izobraževalnih procesih in turizmu
- Razvoj kompetenc in karijerne poti na podeželju
- Sečnja dreves
- Senzorična analiza vin
- Skrb za zdrav življenjski slog
- Slovenščina kot jezik okolja za tuje zaposlene v biotehniki
- Spletni digitalni multimediji
- Sporazumevanje v ruskem jeziku – nova priložnost za razvoj turizma in strokovna rast zaposlenih
- Spravilo gozdno lesnih sortimentov
- Šola za samooskrbo
- Tehnologija pridelave grozdja
- Trženje v kmetijstvu
- Turistični animator
- Turistično spremljanje in vodenje
- Učenje z gozdom
- Učinkovita raba energije v vsakdanjem življenju
- Umetnost sožitja vin in kulinarike – I. Stopnja
- Umetnost sožitja vin in kulinarike – II. Stopnja
- Upravljanje s kraškimi naravnimi viri
- Ustvarjanje privlačnih zgodb, ki jih odstira slovensko podeželje in zgodbarjenje
- Varno rokovanje z živili
- Vinarstvo – tehnologija pridelave vin
- Wellness – smisel samorazvoja
- Zdravstveno varstvo živali
- Zeliščarstvo in drugo.

Če pa ocenite, da v vašem podjetju, društvu ali kakšni drugi obliki organiziranosti potrebujete druga določena specifična znanja, vas vabimo, da nas kontaktirate (lea.colaric-jakse@vsgrm.unm.si ali karla.gaspar@kostanjevica.si) in bomo skupaj z vami pripravili program na zeleno tematiko s področja biotehnike, kar je bilo sprejeto tudi na 1. seji Odbora za gospodarstvo, obrt in turizem Občine Kostanjevica na Krki dne 13. 2. 2019.

Poleg predstavljenih izobraževalnih programov pa je v okviru programa MUNERA 3 možen tudi vpis v izredni študij za zaposlene na Višji strokovni šoli Grma Novo mesto – centra biotehnike in turizma. Študij, ki omogoča v prihodnost usmerjene študijske programe (Gostinstvo in turizem, Upravljanje podeželja in krajine ter Naravovarstvo), je v okviru programa MUNERA 3 brezplačen.

Vabimo vas, da izkoristite te enkratne priložnosti in stopite stopničko višje na poti vaše osebne rasti in karijerne poti.

— Lea-Marija Colarič-Jakše

Obvestilo

Komisija za občinska priznanja, proslave in sodelovanje z občinami obvešča, da je na spletnih straneh Občine Kostanjevica na Krki (www.kostanjevica.si, javni razpisi), objavljen javni razpis za zbiranje predlogov za podelitev občinskih priznanj v letu 2019. Rok za oddajo predlogov je 10. junij 2019.

Seje Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki

1. redna (konstitutivna), 7. 12. 2018,
v prostorih Gostilne Žolnir

Na seji je bilo prisotnih 10 članov Občinskega sveta, vodila jo je Melita Skušek.

Seja je bila sklepčna.

Potek 1. redne (konstitutivne) seje določa Poslovnik Občinskega sveta (Uradni list RS, št. 68/2014) v členih 7, 8, 9, 10, 11 in 12.

Skladno z 8. členom Poslovnika je za 1. redno (konstitutivno) sejo določen naslednji dnevni red:

1. Ugotovitev števila navzočih novoizvoljenih članov sveta
2. Poročilo Občinske volilne komisije o izidu splošnih volitev za župana in člane Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki
3. Imenovanje komisije za potrditev mandatov članov sveta in ugotovitev izvolitve župana
4. Poročilo mandatne komisije in potrditev mandatov članov Občinskega sveta
5. Poročilo mandatne komisije in ugotovitev izvolitve župana
6. Imenovanje komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja.

Občinski svet je sprejel naslednje sklepe:

1. Sklep o imenovanjučasne mandatne komisije za pregled prispelih pritožb in pripravo predloga potrditve mandatov članov Občinskega sveta in predloga o ugotovitvi izvolitve župana
2. Sklep o potrditvi mandatov

članom Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki

3. Sklep o ugotovitvi izvolitve župana Občine Kostanjevica na Krki
4. Sklep o imenovanju Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, v katero so bili izvoljeni: Robert Zagorc, Matej Kuhar, Matjaž Jakše, Jože Kržičnik in Tone Hodnik.

1. izredna seja, 17. 1. 2019, v sejni sobi Občinskega sveta, Kambičev trg 5.

Na seji je bilo prisotnih 10 članov Občinskega sveta, vodil jo je župan Ladko Petretič.

Seja je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Sklep o potrditvi dokumenta identifikacije investicijskega projekta (DIIP) »Obnova mozaika na OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki« – predlog
3. Sklep o imenovanju odborov in komisij Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki – predlog.

Občinski svet je sprejel naslednje sklepe:

1. Sklep o potrditvi dnevnega reda 1. izredne seje
2. Sklep o potrditvi dokumenta identifikacije investicijskega projekta – »Obnova mozaika na OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki«
3. Sklep o imenovanju odborov in komisij Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki.

2. redna seja, 5. 2. 2019, v prostorih sejne sobe Občinskega sveta, Kambičev trg 5.

Na seji je bilo prisotnih 9 članov Občinskega sveta, sejo je vodil župan Ladko Petretič.

Seja je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnikov 1. redne (konstitutivne) in 1. izredne seje
3. Poročilo župana o izvrševanju sklepov Občinskega sveta med obema sejama
4. Predlog Sklepa o imenovanju predstavnika Občine Kostanjevica na Krki v Svet lokalnih skupnosti Centra za socialno delo Posavje
5. Predlog Sklepa o izdaji soglasja k imenovanju direktorja javnega zavoda Regionalna razvojna agencija Posavje
6. Predlog Odloka o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019:
  - 6.1. Predlog Sklepa o sprejetju Načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
  - 6.2. Predlog Sklepa o opravi javne razprave o predlogu proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
7. Predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o ureditvenem načrtu Mestno jedro Kostanjevica
8. Predlog Odloka o drugih spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Kostanjevica na Krki
9. Predlog Odloka o ustanovitvi >

Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Kostanjevica na Krki

10. Predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Lekarna Krško
11. Predlog Sklepa o ukinitvi javnega dobra
12. Predlog Sklepa o določitvi vrednosti točke za obračun občinskih taks za leto 2019
13. Vprašanja, predlogi in pobude članov občinskega sveta.

Občinski svet je sprejel naslednje sklepe:

1. Sklep, da se Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ureditvenem načrtu Mestno jedro Kostanjevica sprejme po skrajšanem postopku za sprejem odlokov
2. Sklep, da se Odlok o drugih spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Kostanjevica na Krki sprejme po skrajšanem postopku za sprejem odlokov
3. Sklep, da se Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Lekarna Krško sprejme po skrajšanem postopku za sprejem odlokov
4. Sklep o potrditvi dnevnega reda za 2. redno sejo
5. Sklep o potrditvi zapisnika 1. redne (konstitutivne) seje
6. Sklep o potrditvi zapisnika 1. izredne seje
7. Sklep o imenovanju predstavnice Občine Kostanjevica na Krki v Svet lokalnih skupnosti Centra za socialno delo Posavje, imenovana je bila Judita Lajkovič

8. Sklep o izdaji soglasja k imenovanju direktorja javnega zavoda Regionalna razvojna agencija Posavje. Občinski svet je podal soglasje k imenovanju Martina Brataniča.
9. Sklep o Načrtu ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
10. Sklep o javni razpravi o predlogu proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
11. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ureditvenem načrtu Mestno jedro Kostanjevica
12. Odlok o drugih spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Kostanjevica na Krki
13. Odlok o ustanovitvi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Kostanjevica na Krki
14. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Lekarna Krško
15. Sklep o ukinitvi javnega dobra
16. Sklep o določitvi vrednosti točke za obračun občinskih taks za leto 2019.

Pod točko vprašanja, predlogi in pobude članov Občinskega sveta je bila podana pobuda, da se v izpraznjenih prostorih Zdravstvene postaje ohrani zdravstvena dejavnost. Pri vodstvu Zdravstvenega doma Krško se preveri možnost za pediatrično ambulanto.

3. redna seja, 13. 3. 2019, v sejni sobi na Kambičevem trgu.

Na seji so bili prisotni vsi člani Občinskega sveta. Sejo je vodil župan in je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 2. redne seje
3. Poročilo župana o izvrševanju sklepov Občinskega sveta med obema sejama
4. Dopolnjen predlog Odloka o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
  - 4.1. Predlog sklepa o sprejetju Načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
  - 4.2. Odlok o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
5. Predlog Sklepa o pogojih prodaje stavbnih parcel in parcel v obrtni coni v lasti Občine Kostanjevica na Krki
6. Predlog Sklepa o imenovanju Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Občini Kostanjevica na Krki
7. Predlog Sklepa o izdaji soglasja k ceniku letovanja za leto 2019 v počitniškem objektu Občine Kostanjevica na Krki – TN Bučanje
8. Vprašanja, predlogi in pobude članov občinskega sveta.

Občinski svet je sprejel naslednje sklepe:

1. Sklep o potrditvi dnevnega reda za 3. redno sejo
2. Sklep o potrditvi zapisnika 2. redne seje
3. Sklep o sprejetju Načrta ravnanja z nepremičnim premoženjem Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019
4. Dopolnjen Odlok o proračunu Občine Kostanjevica na Krki za leto 2019 >

5. Sklep o pogojih prodaje stavbnih parcel in parcel v obrtni coni v lasti Občine Kostanjevica na Krki
6. Sklep o imenovanju Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Občini Kostanjevica na Krki
7. Sklep o izdaji soglasja k ceniku letovanja za leto 2019 v počitniškem objektu Občine Kostanjevica na Krki – TN Bučanje.

Pod točko vprašanja, predlogi in pobude so navzoči sprejeli sklep, da se odpovejo vsem sejinam za mesec februar v korist Mateja Kuharja, ki je utrpel škodo na stanovanjski hiši zaradi požara 8. marca 2019, razpravljali o popravilu Tercialskega mostu in izvajanju odloka o lokalnih turističnih vodnikih. Župan je povedal, da se letos predvidevajo nujna sanacijska dela, v naslednjem letu pa kompletna prenova mostu. Glede izvajanja Odloka pa je povedal, da se pripravlja izobraževanje v mesecu marcu.

1. dopisna seja, 2. 4. 2019, med 9. in 11. uro

Na seji so sodelovali vsi člani Občinskega in sprejeli Sklep o potrditvi dokumenta identifikacije investicijskega projekta – »Nabava nujnega reševalnega vozila – NRV TIP B za ZD Krško«.

4. redna seja, 10. 4. 2019, v sejni sobi na Kambičevem trgu. Na seji je bilo

prisotnih 9 članov Občinskega sveta, sejo je vodil župan in je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 3. redne seje
3. Poročilo župana o izvrševanju sklepov Občinskega sveta med obema sejama
4. Predlog Zaključnega računa proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2018
5. Poročilo o delu Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Kostanjevica na Krki za leto 2018 in program dela za leto 2019 – seznanitev
6. Poročilo o delu gospodarskih javnih služb za leto 2018 – seznanitev
7. Program dela gospodarskih javnih služb za leto 2019 predlog
8. Predlog Sklepa o uskladitvi mej občine Kostanjevica na Krki z mejami zemljiških parcel
9. Predlog Sklepa o delni povrnitvi stroškov volilne kampanje za lokalne volitve 2018
10. Vprašanja, predlogi in pobude članov občinskega sveta.

Občinski svet je sprejel naslednje sklepe:

1. Sklep o potrditvi dnevnega reda za 4. redno sejo

2. Sklep o potrditvi zapisnika 3. redne seje
3. Predlog Zaključnega računa proračuna Občine Kostanjevica na Krki za leto 2018
4. Sklep o sprejemu Letnega programa GJS za leto 2018 za območje občine Kostanjevica na Krki
5. Sklep o potrditvi elaboratov in predračunske lastne cene oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, zbiranja komunalnih odpadkov, zbiranja bioloških odpadkov in obdelave komunalnih odpadkov v občini Kostanjevica na Krki
6. Sklep o zaračunanih cenah oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, zbiranja komunalnih odpadkov, zbiranja bioloških odpadkov in obdelave komunalnih odpadkov ter subvenciji za izvajanje gospodarske javne službe odvajanje komunalne odpadne vode v občini Kostanjevica na Krki
7. Sklep o uskladitvi mej občine Kostanjevica na Krki z mejami zemljiških parcel
8. Sklep o delni povrnitvi stroškov volilne kampanje za lokalne volitve 2018.

Pod točko Vprašanja, predlogi in pobude članov občinskega sveta ni bilo razprave.

A1 Kombo lite

Obvestilo za občane

Paketi s televizijo in hitrim internetom tudi tam, kjer do sedaj ni bilo mogoče.

Pri A1 prvi v Evropi z najsodobnejšo tehnologijo po

dostopnih cenah nudijo digitalno televizijo, vključno s HD-programi in časovnim zamikom ter zanesljiv in stabilen internet z visokimi hitrostmi tudi v krajih s slabo pokritostjo ali brez možnosti internetne povezave.

Za več informacij se obrnite na kontaktno številko 040 40 40 40 ali na <https://www.a1.si/a1-kombo-lite>.

foto: arhiv občine

INTERVJU

V tem mandatu pričakujem veliko lažje delo, kot sem ga imel v prejšnjem

Intervju z županom: Ladko Petretič

18. 11. 2018 so v Sloveniji potekale lokalne volitve. V Kostanjevici na Krki je 53,46 % glasov v prvem krogu prejel Ladko Petretič, ki je tako že drugič postal župan občine Kostanjevica na Krki. V mesecu februarju smo se z županom pogovarjali o aktualnem dogajanju, problematikah in prihodnosti naše občine.

Spoštovani gospod župan, minila sta dobra dva meseca od volitev. Na volitvah je bila precej drugačna situacija kakor leta 2014, imeli ste 6 protikandidatov, v primerjavi z letom 2014, ko je bil en protikandidat. Prav tako se je svetniška postava temeljito prevetrila. Glede na spremembe v svetniški ekipi in zaupanje, ki so vam ga izkazali volivci, kako mislite, da bo delo potekalo v tem mandatu? Do kdaj mislite, da bo sprejet proračun, in kakšna je trenutna situacija?

Pri volitvah sem bil najbolj zadovoljen, da so bili izvoljeni svetniki, ki sem jih večinoma sam predlagal. Razen dveh svetnikov nisem predlagal, ampak tukaj ne vidim nobenih ovir, da stvari ne bi potekale tako, kot bi morale. V tem mandatu pričakujem veliko lažje delo, kot sem ga imel v prejšnjem. Po volitvah smo takoj po konstitutivni seji začeli z delom. Prav tako smo začeli sestavljati odbore in komisije. Kmalu po prvi seji je potekala izredna seja, na kateri smo potrdili dokument identifikacije investicijskega projekta ter potrdili, da obnovo mozaika na osnovni šoli financiramo iz občinskega proračuna. Izkazalo se je, da na razpisu pri Ministrstvu za kulturo nismo bili uspešni, ker mozaik ni bil vpisan v register kulturne dediščine, tako da bo celotna konservatorsko-restavratorska dela krila občina sama. Na drugi redni seji smo obdelali 13 točk dnevnega reda in kljub obširnemu programu končali prej kot v dveh urah.

Na tej seji smo tudi vložili predlog proračuna, ki je šel v javno obravnavo. Tako sedaj skoraj vsak dan potekajo konstitutivne seje odborov in komisij, kjer se bo proračun pregledal in po potrebi dopolnil. Pobude lahko dajejo vsi, župan pa je tisti, ki se mora potem do teh pobud opredeliti. Seveda ni nujno, da bo vsaka pobuda tudi sprejeta, ker je višina proračuna takšna, kot je. Velikokrat lahko premetavamo samo z leve na desno ali pa iz enega žepa v drug žep. Večkrat ugotavljam, da ljudje nimajo prave predstave, kaj je proračun, saj mora biti ta uravnotežen, vmes pa ni velikih manevrskih prostorov. Moram pa dodati, da je to eden največjih proračunov samostojne občine, saj je na prihodkovni strani več kot 3,6 milijona EUR, na odhodkovni strani pa 4,1 milijona EUR. V ta namen je predvideno tudi zadolževanje v višini 420.000 EUR iz naslova energetske sanacije Osnovne šole Jožeta Gorjupa. Trenutno potekajo dela na ogrevalnih sistemih z vrtanjem geosond. V teku sta tudi razpisa za kompletno energetska sanacija šole in razpis za obnovo starega dela šole, njuno financiranje je v celoti iz občinskega proračuna. Po izbiri izvajalca in ob ugodnih vremenskih razmerah pa se bodo začela obnovitvena dela. V starem delu šole to pomeni obnovo strehe, strelovodov, fasade, ureditev učilnic, parketov, beljenje, sanacijo vlage in kompletno zunanjo ureditev.

Katere prioritete ste si zadali v vašem mandatu?

Zaenkrat je prioriteta osnovna šola, kot sva govorila. Celotna energetska sanacija bo stala preko 2 milijona EUR. Seveda je tukaj 540.000 EUR evropskih sredstev, sredstva javno-zasebnega partnerstva in občinskega proračuna. Poleg ureditve starega dela osnovne šole in energetske sanacije se bodo uredile

še sanitarije, garderobe in tuši pri športno-rekreacijskem centru. Mislim, da nam bo to uspelo urediti še letos, da bo potem na voljo obiskovalcem. V nadaljevanju mandata pa bom nadaljeval pogovore z župnijo glede odkupa starega farovža. Za to si prizadevam, ker želim, da se notri uredijo muzej in prostori za društva ter godbo. Obnovili bomo javne ceste in poti po programu asfaltiranja javnih poti ter odplačali investicijo rekonstrukcije ceste nad jamo. Prav tako bomo začeli z odkupom zemljišč za regionalne kolesarske povezave z namenom postavitve kolesarske steze od občine Šentjernej do občine Krško. Pri nas bi torej ta cesta potekala od Prekope do Sajevc. Za ta namen je predvidenih okoli 2 milijona EUR evropskih sredstev. Postavili bomo dve novi avtobusni postajališči, ki sta nam še ostali v Kostanjevici, to je v Sajevcih. Nadaljevalo se bo tudi s postavitvijo ekoloških otokov po celotni občini in projektiranjem obnove Grajske ceste, kjer bo zajeta kanalizacija, kolesarska steza, pločniki, javna razsvetljava in novo cestišče. Trenutno pa poteka prenos lastništva zemljišča, na katerem bo postajališče za avtodome, na občino. To postajališče imamo namen zgraditi že letos. V planu je tudi postavitve zbirnega centra komunalnih odpadkov pri čistilni napravi. Na ta način bomo reševali problem odlaganja smeti po gozdovih in drugje. To odlagališče bo namenjeno občanom Kostanjevice in se bo lahko odlagalo kosovne in ostale odpadke. Denar za to bo namenjen iz taks. Prav tako se bo nadaljevalo s spremembo občinskega prostorskega načrta, ki pa je zelo malo odvisna od občine, ampak bolj od soglasodajalcev, kot so kmetje, kulturniki, vodarji, naravovarstveniki in spomeničarji. Na področju Kostanjevice imamo zelo veliko ovir, med katerimi sta tudi poplavna varnost in omrežje Natura 2000, zaradi česar nimamo veliko manevrskega prostora, da bi gradili po poljih in podobno. Marsikdo se vpraša, zakaj nimamo kakšnega industrijskega obrata več, ampak tukaj so omejitve, preko katerih ne moremo, predvsem poplavna varnost. Poskusili bomo izbrati vsaj še nekaj možnosti glede izgradnje stanovanj v smeri Joha in hiše Jožeta Marinča. Mogoče tudi po vaseh, če bodo svetniki vlagali pobude. Prav tako bomo nadaljevali z obnovo vodovodov in gospodarske infrastrukture ter komunalno urejanje na Ljubljanski cesti in Globočicah. Na pokopališču se bosta dokončala prostor za raztros pepela in park. Zadovoljen sem

tudi z lokacijo Turističnega informacijskega centra, saj v Lamutovem likovnem salonu zelo dobro deluje. Nadaljevali bomo s sofinanciranjem TIC-a in vseh javnih zavodov. Sofinancirali bomo tudi programe društev, malih čistilnih naprav in kmetijstva preko razpisov. Povečali pa smo sredstva za obnovo fasad v mestnem jedru, in sicer z namenom spodbuditi stanovalce k čimprejšnji obnovi.

V Kostanjevici je veliko govora o ločenosti med vami in mestnim jedrom. Ali imate tudi vi kot župan tak občutek, da obstaja ta ločenost in razlika?

Jaz osebno nimam tega občutka, saj si ves čas prizadevam, da se enakomerno porazdeljuje in spodbuja razvoj po celotni občini. Razlik se pač ne more in ne sme delati, kajti vsi smo del ene celote. Vendar pa je treba razumeti, da je mesto Kostanjevica le center in se bo vedno moralo največ vlagati sem, predvsem zaradi glavne infrastrukture (šola, zdravstvena postaja, knjižnica, čistilna naprava, mostovi). Seveda pa sem in bom še skrbel, da bo v vsaki vasi nekaj narejeno in na to sem prav posebej ponosen. Bi se pa dalo še marsikaj izboljšati. Prebivalcem vasi je zelo pomembna cesta in njena urejenost. Tako smo jih v prejšnjem mandatu naredili preko 32. Prav tako je pomembna voda, ki je po vgradnji filtrirnega sistema ena izmed boljših v Posavju. Težava pa se pojavi pri kanalizacijah, kar je pogojeno z milijonskimi investicijami. Zaenkrat za male občine ni namenjenih evropskih in državnih sredstev, zato vsako leto sofinanciramo vgradnjo malih komunalnih čistilnih naprav.

Kako boste v tem mandatu reševali vodno problematiko in poplavno varnost?

V veliko veselje in ponos mi je, da je bil po večletnih prizadevanjih tudi na ravni države prepoznani projekt, ki sem ga sam ves čas zagovarjal. Tako smo imeli 7. februarja v Kostanjevici na Krki konferenco o poplavni varnosti. Občina je bila namreč izbrana za projekt poplavne varnosti skupaj z ostalimi iz šestih evropskih držav. Ministrstvo si je za ta projekt izbrilo okoli 290.000 EUR. Namen tega projekta pa je, da se višek vode ob velikih poplavah preusmeri mimo Kostanjevice v Krakovski gozd, kjer so velike razlivne površine. Ta voda se bo kontrolirano spuščala na razlivne površine in z njih. V bistvu bomo s tem ubili dve muhi na en mah. Ohranili bomo >

rastlinje, saj krakovski hrast potrebuje zelo veliko vode in se je po podatkih stroke že začel izsuševati, hkrati pa ohranjamo tudi živalski svet. Tukaj bo potrebno sodelovanje več deležnikov, od gozdarjev, naravovarstvenikov, vodarjev do lokalne skupnosti. Po zagotovilih pristojnih na ministrstvu bo projektna dokumentacija pripravljena do druge polovice leta 2020, kar bo podlaga za izvedbo samih del na terenu. Tudi v letošnjem letu se bodo nadaljevala vzdrževalna dela ob reki Krki s pilotiranjem brežin, kjer je to treba, in odstranjevanjem naplavin, predvsem na prireditvenem prostoru, mestnem kopališču in na delu Studene. Prav tako se dogovarjamo za odstranitev lehnjaka v Karlčah in naprej vse do izliva reke Krke. Pogovarjal sem se z župani drugih občin, da bi se to celovito uredilo.

Naša druga težava pa so bobri, ker se njihova podrta drevesa zatikajo ob mostove. Ker smo turistična občina, si tega ne smemo dovoliti. Stroški za čiščenje pa so zelo visoki, saj je treba čistiti skoraj vsak teden, včasih tudi dvakrat. Tukaj seveda ne gre samo za bobre iz Kostanjevice, temveč tudi za bobre iz drugih vodostajev; Novega mesta, Otočca, itd. Reševanje te problematike bomo vsekakor poskusili prenesti na državo, saj vodotoki niso v naši pristojnosti. Ravno tako pa so neočiščene naplavine slaba reklama za turistično naravnane občine.

V naši družbi, tudi v Kostanjevici, je vse več mladih ter izobraženih. Večina jih obiskuje fakultete in se nato preselijo v Ljubljano. Ljudje imajo občutek, da vse odhaja iz občine, kakor mladi tako tudi poslovne stavbe, kot so banka, pošta itd. Kako vidite to problematiko oziroma kako jo boste reševali?

Žal, če ne bo industrije, ne bo močnega gospodarstva in tudi velikega števila zaposlitev ne. Pri nas vidim zaposlitve predvsem v malem obrtnem gospodarstvu ali turizmu. Smo pa daleč od tega, da bi se primerjali z razvitimi turističnimi kraji in smo predvsem še zelo neokrnjeni. Velik izziv za Kostanjevico je pridobiti investitorja za terme, kjer bi bilo takoj 100 delovnih mest. Kako bi bila ta delovna mesta plačana, je druga zgodba. Sedaj se osredotočamo predvsem na iskanje investitorja in oživljanje tega projekta. Da pa ljudje hodijo v druge kraje v službo, je naraven del dnevnih migracij. Vsak gre pač tam, kjer bo imel boljše plačo, pogoje, vzdušje. Glede banke je zgodba druga. Tu naletimo na problem naše majhnosti.

Ko sem bil še podžupan, smo hodili od Poncija do Pilata, da bi banka ostala pri nas. Glede pošte pa nas je direktor Pošte Slovenije obvestil o prodaji. O tem sem obvestil tudi svetnike in smo skupaj napisali dopis z zahtevo, da pošta ostane v takšni obliki in s storitvami, kot so bile doslej. Sedaj je minilo že nekaj tednov, odgovora pa še nismo prejeli. Žal si občina ne more privoščiti odkupa pošte zaradi dodatnih stroškov, ki so vezani na vsebino, storitve in plačevanje zaposlenega. Si pa bomo prizadevali, da ostane na tem prostoru v univerzalni obliki kot doslej.

V vašem volilnem programu ste zelo shematično napisali česa se boste lotili v naslednjih štirih letih. Kar me zanima, je, kje bi radi videli Kostanjevico čez 10 let? Ali bi radi, da je občina bolj turistična? Manj turistična? Ali da gre po poti gospodarskih občin ali da vlaga v kvaliteto bivanja občanov?

Želim si, da bi se obnovilo mestno jedro in postalo naš ponos. Za obiskovalce, sprehajalce in ljudi, ki tam živijo. Da bi se na otoku, ki je sedaj v občinski lasti, ponovno vzpostavilo mestno kopališče s čolnarno in objektom s tuši in garderobami, kot je že nekoč bilo. Obenem pa, da se tam sčisti rečno dno in da bi zaživela gostinska ponudba. Glede te imamo še velike možnosti. Kot župan si ne želim masovnega turizma, želim si pa, da bi ga bilo več kot do sedaj, saj imamo neslutene možnosti z reko Krko, otokom in vsemi površinami, ki jih imamo. Največja želja pa bi bila realizacija term, kjer bi se čez nekaj let v njih lahko tudi skopal. Prav tako bi si želel, da se bolj razvije kmetijstvo in vinogradništvo, ker ljudje v teh panogah danes praktično delajo zastonj. V letošnjem letu pa pričakujem tudi dokončanje kulturnega doma.

S čim se ukvarjate v prostem času, ko niste župan in nimate kopice obveznosti?

Največji hobi mi je vinogradništvo. Ko imam kako prosto uro, jo izkoristim v vinogradu. Druga strast mi je lov, za katerega imam vse manj časa, odkar sem zaprežen s politiko. Harmonika pa je moja tretja ljubezen, ki pa je zadnje čase ravno tako na stranskem tiru. Vem pa, da ob vseh obveznostih premalo časa namenim družini, ženi in vnukinjama. A tako v tem trenutku pač je.

— Nejc Jordan

foto: Lidija Čučnik

Pust skozi čas, razstava fotografij Gorana Rovana

V predpustnem času, ko se že čuti pustni nemir, je Etnološko društvo Prforcenhaus 15. februarja pripravilo odprtje razstave *Pust skozi čas* – fotografije Gorana Rovana. Letos je bila to že deseta postavitev tematske razstave, ki jo pripravlja Toni Bizjak z ekipo. Svečani dogodek z odprtjem razstave je bil namenjen avtorju fotografij, novinarju in fotografu Goranu Rovanu. Njegove fotografije so čarobne in nepozabne, pustni dogodek pa je tako za vedno ujet na fotografijah.

S fanfarami smo pospremili prihod aktualnega predsednika Prforcenhausa Joška Kržičnika in prvo damo, da sta simbolično naznanila začetek dogodkov Šelmarije 2019. Lamutov likovni salon je zaživel v množici ljudi, ki so si z veseljem ogledali razstavo, ki ima kar 209 fotografij, in prisluhnili kulturnemu programu. Poleg avtorja fotografij Gorana Rovana so nas počastili s svojo prisotnostjo domačini in številni gostje. Osrednja govornica je bila Irena Vide, direktorica televizije Vaš kanal. Irena je polepšala večer z veliko mero spominov na otroštvo in pustovanje v Kostanjevici. S spomini na očeta (Franc Šantelj), ki je pisal litanije, prigode in prikljuke, je začela svoj govor: »Dragi poslušalci, ki imate oči kot plavci ...« V govoru je predstavila Gorana kot sodelavca in prijatelja, novinarja in ustvarjalnega fotografa.

Predsednik Etnološkega društva Jurij Kovačič je v pozdravnem nagovoru poudaril, da je že deseto leto, kar je društvo začelo s samostojnim delovanjem. Društvo je ves čas prepoznavno na področju etnologije in ohranjanja pustnih običajev. Vpisani smo v Register

nesnovne kulturne dediščine, Ministrstvo za kulturo pa nam je izdalo odločbo nevladne organizacije v javnem interesu na področju kulture.

Kulturni program so popestrili mladi glasbeniki: Tia Štefanič, Neža in Nuša Zaman Jelenič, Jaka in Miha Sotošek pod vodstvom profesorja Draga Gradiška, ki z ljubeznijo do glasbe ustvarja že štiri desetletja in sodi v sam vrh glasbenikov. Naveza s Kostanjeviško Šelmarijo sega že v zgodovino, ko so krški godbeniki priskočili na pomoč našim godbenikom.

Etnološko društvo Prforcenhaus se je Goranu Rovanu zahvalilo in mu podarilo spominski kostanj za njegov prispevek pri ohranjanju kulturne dediščine kostanjeviške Šelmarije. V obrazložitvi, ki jo je prebrala Ajda-Lea Jakše, smo poudarili njegovo dolgoletno spremljanje naše Šelmarije, saj že trideset let poroča in s fotoaparatom spremlja dogodke od pustne nedelje do pepelnice srede. Tako je nastalo že okrog 19 tisoč fotografij.

Za pustni nemir sta poskrbela še Toni Žulič in Toni Homan. Sladke šelmice pa so letos prava poslastica predpustnega časa.

Avtorica in voditeljica programa Mihaela Kovačič Bizjak je v svojem razmišljanju opisala delo novinarja in fotografa Gorana Rovana z besedami: »Njegovo delo je umetniško snovanje doživete besede in fotografije, ki se dotakne še tako zahtevnega poslušalca oziroma gledalca. Goran je človek, ki je živel lepo mladost, bil je srednješolec brez večjih težav pri učenju in aktiven pri mladostniških vragolijah. »Špricanje« in ušpičiti kakšno neumnost mu ni bilo tuje. Zelo zgodaj pa mu je izziv predstavljalo fotografiranje. Dozorel je v preciznega, tehnično dovršenega fotografa, ki ve, kaj fotografira in kaj hoče na fotografiji.«

Njegov arhiv fotografij je številčno mogočen, morda že nepregleden. Vsebuje številne fotografije s tematiko mesta Kostanjevica na Krki, naravo v vseh letnih časih, navsezadnje pa vsako leto spremlja obrede naše Šelmarije. Pustni nemir ga je zasvojil in njegov arhiv vsebuje šelmarske dogodke že 30 let. Nikoli se te žive kulturne dediščine ne naveliča in vedno znova ustvarja čudovite fotografije z živostjo in dušo. Na vseh fotografijah ujame utrip likov šelmarjev, ki vsako leto znova in znova, iz roda v rod, pripovedujejo zgodbo od pustne nedelje do pepelnice srede.

Posebnost Rovanove fotografije je, da vsaki osebi ali predmetu, pokrajini, objektu doda del sebe in svoje >

DRUŠTVA

občutke. Pustna zastava, ki se rahlo zaziblje ob upiranjju zimskemu vetru, na fotografiji odraža živost. Ob pogledu na fotografijo začutiš trenutek, ki ga fotograf s svojo preciznostjo ujame, ko ob stisku sprožilca na fotoaparatu ovekoveči živost in gibanje. Prav tako pri vsakem elementu (predsedniška krona, šelma, pustni ogenj ...) pričara v gledalca občutek živosti in izzove razmislek o zgodbi, ki jo prinaša posamezen element. To je umetniška dovršenost, ki jo zmorejo le najboljši. In to fotograf Goran Rovana prav gotovo je.

Fotografija zahteva od avtorja izjemno poznavanje fotografske tehnike in hkrati dobro poznavanje dogodkov kostanjeviške Šelmarije. Trenutni navdih in ustvarjalno fotografsko snovanje sta skrivnost veličine

Rovanovih fotografij, ki so prav čarobne. In pustni dogodek je tako doživet in nepozaben. Vsak pustni lik ali posameznik, ki se najde v množici ljudi, ustvarja vzdušje in pustni nemir, ki ga občutimo in ohranjamo v Kostanjevici že leta. Doživeti to vzdušje pustnega časa ob pogledu na fotografijo in prebuditi spomine na doživetje dogodka, je umetnost. Fotografsko snovanje Gorana Rovana je umetnina, ki ima trajno vrednost in ki je čas ne more izbrisati. Razstava *Pust skozi čas* Gorana Rovana je delček v mozaiku dela spoštovanega novinarja in fotografa, ki ustvarja za svojo dušo, hkrati pa je profesionalen in odgovoren do gledalcev in poslušalcev.

— Mihaela Kovačič Bizjak

foto: arhiv društva

Nove ženske zgodbe

V Društvu podeželskih žena Pod Gorjanci smo letos že sedmič skupaj s kostanjeviško enoto Valvasorjeve knjižnice Krško povabili na Ženske zgodbe, marčevski dogodek spominov, dobrot in druženja, v Gostilno Žolnir. Letošnje zgodbe smo poimenovali Zgodbe v belih haljah. Spomine in zgodbe so z množico zbranih pri pogovoru s predsednico društva Anico Žugič delile medicinski sestre Rozika Boltes in Romana Miklič, Anica Repar, ki je v zdravstvenem domu delala v administraciji, ter Stanka Černoša, kostanjeviška »lekarnarica«. Rozike in Anice se velika večina Kostanjevičanov spomni iz zdravstvenega doma. Rozika se je spominjala začetkov, ko je bila ordinacija še v prostorih, kjer je danes knjižnica. Zdravstvo je bilo takrat precej drugačno, kot

je danes. Preplet dela v ordinaciji in pravih odisejad po podeželju s kolesom in veliko zdravniško torbo, srečevanj s stiskami revnih ljudi in veseljem, ko si lahko pomagal, včasih ni bilo treba veliko. Spomini so zanimivi, velikokrat tudi presunljivi. Pogosto se je zgodilo, da so bile v službi vse dneve, neredko so se ljudje v stiski obračali na njih, tudi ko so bile doma. Romana Miklič, ki je zaposlena v krškem zdravstvenem domu, je pripovedovala o svoji mami Miheli Dornik, nepozabni babici, ki je pomagala pri številnih porodih v teh krajih in bila tudi neke vrste socialna služba. Stanka Černoša bi se brez dvoma še vedno dobro znašla za lekarniškim pultom, znala namešati prave praške, svetovati pri boleznih ljudi in živali. Ganljiva in spoštljiva je njena povezava z legendarno Emilijo Fon.

Da so vse te ženske opravljale veliko delo v našem okolju, bile odlične na svojem strokovnem področju, predvsem pa vedno znale pristopati s pravo toplino in razumevanjem, se je čutilo tudi ob odzivu poslušalcev pogovora. In ponovno se je potrdilo, da so zgodbe naših ljudi zanimive, dragocene in vredne poslušanja ter spominjanja.

Kot je običaj, svoj delež k ženskim zgodbam prispeva tudi kuharska sekcija Društva podeželskih žena. Tokrat so pekle pecivo za posebne priložnosti. Pletenice so spekle Jožica Janževc, Marinka Juršič, Cvetka Dvornik, Fanika Štokar in Fanika Pavlovič. Slavica Kuhar in Nežka Štokar sta prinesli večni kruh. Na jagenjčke, ki so se pekli ob največjih družinskih dogodkih, so nas s svojimi mojstroviniami spomnile Marjana Lipoglavšek, Jožica Janževc, Mimi Frankovič, Anica Olovec in Vera Tomazin.

15. marca se je zgodil še en nepozaben večer ženskih zgodb in dobrot, ki se je raztegnil v prijetno druženje in ga je polepšal tudi moški del društva z vrtnico za vsako obiskovalko.

— Anica Žugič

Božiček v Orehovcu

Nasmeh na lica nam vsako leto znova zvabi pričakovanje in obisk prav posebnega moža, Božička. On je vedno dobre volje in poln daril za nas.

Otroci, starši, njihovi sorodniki ter ostali vaščani Orehovca smo se na mrzlo soboto, 15. decembra 2018, ob 17. uri, zbrali v velikem številu v spodnjem Orehovcu. Otroci od tretjega do trinajstega leta so za Božička pripravili krajši kulturni program, saj so tudi oni želeli s svojimi talenti »obdariti« zbrane in

jim pokazati, da je največje darilo že to, da imamo ob sebi starše, stare starše, prijatelje in dobre sosede, ki se trudijo za nas, nam pomagajo in skrbijo, da nam je v življenju lepo.

Otroci so odprli svoja velika, čista srca in s prepevanjem pesmi o snežaku ter Božičku, igranjem harmonike ter recitiranjem besedil izrazili lepe želje pred prihajajočimi božično-novoletnimi prazniki. Božiček je njihovo »darilo« toplo sprejel in jim podelil čudovite pakete, ki so

bili za njih neprecenljivi.

Lep dogodek se je zaključil s kratkim voščilom župana Občine Kostanjevica na Krki, Ladka Petretiča, in nadaljeval s pogostitvijo. Brez odraslih tega dogodka ne bi uspeli organizirati, zato gre posebna zahvala vsem, ki so sodelovali pri organizaciji: Turističnemu društvu Orehovec, Renati Pisek za povezovanje programa, Toniju Klemenčiču za ozvočenje in glasbo, orehovskim kolednikom za finančno podporo pri pogostitvi ter vsem tistim, ki tukaj niste posebej omenjeni, ampak je vaš prispevek veliko pripomogel.

Veseli in ponosni smo, da je naša vas zopet gostila že tradicionalni dogodek, saj Božičkov obisk skoraj vsako leto polepša zadnji mesec v letu, omogoči druženje vaščanov, poveča veselje otrok in vse pripravi na čarobni božično-novoletni čas.

— Karmen Stopar

Tradicionalni pohod na Polom

Vsako leto 26. decembra se planinci zberemo na parkirišču Galerije Božidar Jakac in se odpravimo na pohod na Polom. Prvi pohod je bil takoj po ustanovnem zboru članov, ki je bil 13. 12. 1998 v restavraciji Pod Gorjanci. Po zapisniku je bilo dvajset prisotnih na ustanovnem zboru. Sedaj pa mineva dvajset let, odkar smo prvič kot društvo prehodili pot do Mirčevega križa in Poloma. Lepo vreme je spodbudilo kar 36

pohodnikov iz bližnje in širše okolice. Prišli so tudi pohodniki iz sosednjih društev in stari znanci – planinci iz Samobora. Pozdrav vsem navzočim, skupinska slika in podali smo se na pot proti vodeniški cerkvi. Pri cerkvi je zares prelep razgled na samostan, Krakovski gozd, Kostanjevico na Krki in njeno okolico. Prvi postanek s čajem, kuhanim vinom, piškoti in žganjem nam je bil vsem v spodbudo, da smo lažje prehodili pot. Nato sta nas še na Vodenicah Zofka in Ivan Pirc postregla z različnimi dobrotami. Dobre volje smo nadaljevali pot proti Mirčevemu križu, kjer pa se nismo dolgo zadrževali, kajti naš cilj je bil planinsko zavetišče na Štembuhu. Tu smo se okrepčali z malico iz nahrbtnika, čaj pa je Ivan skuhal v novih prostorih zavetišča. Večina pohodnikov še ni bila nikoli tukaj, zato smo jim omogočili ogled prostorov in potem malico v zavetišču. Nadaljevali smo proti Orehovcu, kjer smo po končani poti in krajšem počitku odšli do naših vozil na parkirišču. Zadovoljni in utrujeni smo se vrnili v svoje domove.

— Franc Štokar

foto: Janja Baznik

Pihalni orkester Kostanjevica na Krki praznuje 25 let delovanja

Zgodba iz godbe

Vsak izmed nas nosi v sebi svoje spomine na godbo, ki se prepletajo in sestavljajo v zgodbo. Sprašujem se, kakšne so zgodbe tistih, ki so člani orkestra že od njegovega začetka. Moja se je začela pred mnogimi leti, ko sem vse poletje v starejši hiši ob Krki poslušala igranje klarineta svoje vrstnice. Vesna je lahko igrala ure in ure. Najprej je zaigrala ves program glasbene šole, potem pa je vedno segla še v mapo orkestra in igrala čudovite melodije, med katerimi se je presenetljivo pogosto ustavljala in se zastrmela v note, njena noga pa je še vedno rahlo tolkla po lesenem podu. »A tega pa še ne znaš?« sem jo začudena vprašala. »Neee!« me je okarala. »Kaj ne veš? Pavze štejem. Tukaj igra orkester!«

Vznemirljiva tišina med pavzami ob Krki me je privedla do koncerta kostanjeviškega orkestra, kjer me je z balkona nekdanjega kulturnega doma popolnoma prevzelo sprehajanje svetlobe po prečni flauti solistke Janje. »Ja, igrala bom flavto,« sem v hipu sklenila. Tako sem se, radovedna nevednica, vpisala v glasbeno šolo. Sledile so ure in ure vaj, čakanje na avtobus, na katerega mi je voznik vedno dovolil vstopiti brez karte, da si bom lahko kupila sladole, bodrenje mame, ko sem v solzah obupa vpila, da se flavte ne dotaknem več, ter veselje in nepopisen užitek ob vsakem najmanjšem uspehu. Starši otrok, vpisanih v glasbeno šolo in tisti, ki ste jo kdaj sami obiskovali, verjetno dobro veste, o čem govorim. Vpis otroka v glasbeno šolo je velika in pomembna nalozba v prihodnost otroka. Za to sem svojima staršema še danes hvaležna. Glasbena šola poleg večšin igranja in poslušanja glasbe otroku omogoča osvajanje mnogih drugih veščin, ki pridejo še kako prav predvsem v času odraščanja, ko vsak posameznik išče svoje mesto na tem svetu in se včasih v množici želja malce izgubi. Kdor se uči igranja na inštrument, povsem otipljivo spozna

DRUŠTVA

učinke redne vaje, dobre organiziranosti, predvsem pa, da z majhnimi koraki v pravo smer ter z vztrajnostjo in konsistentnostjo zanesljivo prideš do želenega cilja. Tako je namreč tudi v življenju. Če svoj cilj jasno vidimo pred očmi, tudi če je samo v naših mislih, bo vsaka odločitev, ki jo bomo v življenju sprejeli, v službi tega cilja. In uspeh je zagotovljen. Življenje ni potica, ki nam jo na pladnju prinese babica, in talent je le bombonček na slastni tortici.

Bombonček na moji tortici je pojedel nekdo drug (Pa naj se mu zatakne v grlu!), vendar sem vztrajala tako dolgo, da sem se lahko končno pridružila orkestru, ki je zapolnil tisto vznemirljivo tišino v mojih notah. Tam sem sklenila dolgoletna prijateljstva, začutila metuljčke v trebuhu in se zaljubila, velikokrat sem se nasmejala do solz in se prevečkrat do sitega najedla odličnih čevapčičev Tineta Hodnika. Vedno sem se veselila rahle treme pred koncertom in navala adrenalina po njem. Zdaj pa v prvi vrsti gledam že sina, ki na koncertu veselo ploska ob ritmih naše glasbe.

Tu se moja zgodba z godbo ne bo zaključila. V začetku februarja smo namreč člani pihalnega orkestra znova zagrizli v novo notno gradivo. Naš dirigent in umetniški vodja Toni Homan je že jasno videl sliko naslednjega koncerta, mi pa ne dosti dlje od notnega stojala. Z nosovi v notah smo obkroževali spremembe v predznakih in iskali začetke ponavljanj, čeprav je bil spomin na božično-novoletni koncert še vedno precej živ.

Skupaj z Občino Kostanjevica na Krki smo organizirali prijeten in sproščen koncert, ki je bil obenem tudi osrednja občinska prireditelja ob dnevu samostojnosti in enotnosti. Člani pihalnega orkestra smo poskrbeli za pester glasbeni program, občina je povabila nekdanjo Kostanjevičanko in pisateljico Mirano Likar Bajželj, ki se je prisotnih dotaknila s svojim slavnostnim govorom, zbrane pa je nagovoril tudi župan Ladko Petretič. Melita Skušek je poskrbela za prijetno vez med glasbeniki in poslušalci, predsednik Kolpe, d. d., Mirjan Kulovec je našemu tubistu Petru Lipoglavšku slavnostno predal suzafon, na katerega je takoj veselo zaigral. Predsednik Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki, Grega Jordan, je naši nepogrešljivi članici, Lidii Černoša, slavnostno podelil častni naziv godbenica leta in ponosno naznanil, da se je v naše vrste podalo pet mladih glasbenikov: Jakob Abram, Tia Štefanič, Hana Tršinar ter Nuša in Neža Jelenič Zaman. Vedno smo veseli novih članov, predvsem klarinetistov, nizkih trobilcev (pozavna, tuba, bariton, rog) in tolkalcev.

Letos koncertni program pripravljamo še posebej skrbno. Pihalni orkester Kostanjevica na Krki v tem letu praznuje 25 let delovanja!

Z nami praznujete vsi, ki nam vsa ta leta stojite ob strani. Občina Kostanjevica na Krki, ki skupaj z nami organizira naše največje dogodke in nas v težkih časih tudi finančno podpira, Melita Skušek, dama, ki ji v Kostanjevici na Krki ni enake, saj že 25 let med počitnicami in prazniki izbere nas in delo, Etnološko društvo Prforcenhaus, katerega del smo in s katerim vselej radi sodelujemo, vsi sponzorji in donatorji, ki nam vsako leto nesebično namenjate prispevek, vsi, ki ste nam kakorkoli in kadarkoli pomagali in, seveda, z nami praznujete tudi vi, naši zvesti poslušalci.

— Anita Grubar

**SLAVNOSTNI
KONCERT**

BO 24. JUNIJA 2019

OB 19. URI,

Z GOSTOM

VLADOM KRESLINOM.

Bodite del naše zgodbe.

Toplo vabljeni!

Nemogoče je izgnati Kostanjevico iz pisateljice

Spoštovani in dragi, zahvaljujem se vam za povabilo, s katerim ste mi dali priložnost, da v teh prazničnih dneh in ob tej veseli glasbeni uri spregovorim z vami nekaj besed.

Pravijo, da doma ni nihče prerok, a Kostanjevica je izjema v vsem, tudi v tem, da zame nekateri pregovori tod ne veljajo, saj ste s povabilom izkazali pozornost in priznanje mojemu delu. Povabili ste me zaradi mojega pisateljavanja. S seboj sem pripeljala majhno punčko, ki mi pri pisanju neprestano prišepetava, ki je v Kostanjevici spregledala, metaforično in zares, ki se je tu naučila govoriti posebne besede, ker so bile zgodbe povedane tod posebne, ki se je v tej šoli naučila brati in pisati.

Kjerkoli se mudi človek, pa čeprav le za en dan, pusti sled in tudi kraji nenehno pišejo zgodbe v njem. Ko se vrne, se spomni vsega. V tem kraju so z mano bivali ljudje, ki jih nosim s seboj, o njih pišem in razmišljam, dajejo podobo in dušo mojim likom, pa čeprav so ti iz čisto drugih delov sveta. Vseeno je, ali govori šivilja, zdravnik, ravnatelj, kipar, krajevni posebež ali moja mala prijateljica, s katero sem pasla krave. Meni so vsi enako ljubi in dragoceni. Obrh, Studena, Grad, Boršt, Orehovec, Krka, Štangrebe,

Otok, Avguštine, Črneča vas, Dobe, Malence, Krakovski gozd ... Besede s posebnim zvenom. Do zjutraj bi vam lahko pripovedovala, kaj smo počeli, česa vsega se naučili, ko smo bili še nepopisani listi in se je vsak zvok, vsak vonj, vsaka slika vtisnila globoko in za vedno. Kakšno uro bi lahko porabila samo za svojo prvo učiteljico Stano Gajšek, ki se je spremenila v geslo na računalniku. Najbrž ne le na mojem.

Če parafraziram znano reklo, da je lahko izgnati človeka iz vasi, nemogoče pa vas iz človeka, bo moja parafraza zvenela takole: nemogoče je izgnati pisateljico iz Kostanjevice in Kostanjevico iz pisateljice. Že majhna sem bivala tudi drugod, moji domovi so raztreseni na mnogih krajih, povsod tam so, kjer so meni ljubi ljudje, a verjemite, Kostanjevica je drugačna od vseh. Odkar sem se začela zavedati razlik, sem se o njih spraševala. Tudi o tem pišem. Moj dedek, ki ste mu letos ponatisnili knjigo o vinu, je govoril, da je tod pokrajina mehka, da se mehko ba gričev in počasnost Krke odraža na ljudeh in njihovi govorici. Zgodovina bi mogoče oporekala, a sama mu na takšen dan, kot je današnji, nočem.

Vedno sem ponosna, ko gledam kostanjeviške slike, resnične in

namišljene, vedno z veseljem povem, od kod sem doma. Pred nekaj dnevi je k meni prišel nov kostanjevški časopis. Nameravala sem ga le prelistati, tako lepega in vzorno urejenega, toda končalo se je kakšni dve uri kasneje, ko sem obrnila zadnji list. Čestitam ustvarjalcem časopisa in vsem, ki ste ustvarili dogodke, o katerih so pisali. Neverjetno se mi zdi, kako aktivni so mladi v Kostanjevici. Ne poznam jih, jih pa vsaj po priimkih nekako razvrščam in v mislih čestitam tudi njihovim staršem. Festival, soočenje ob volitvah ... Kaj bi hoteli več. Zame je to dokaz, da je v Kostanjevici še vedno živ poseben duh kraja, ki je iz misli in dejanj vseh nas, tistih, ki smo še tukaj in tistih, ki so tu bivali pred nami.

V Italiji so izvedli raziskavo o počutju in kakovosti življenja v majhnih krajih. Sociologi so ugotovili, da se ljudje najbolje počutijo v tistih, kjer imajo pevske zборе, gledališke skupine, glasbene orkestre ... Kostanjevica je vse to imela in ima še danes. Mogoče je to odgovor na vprašanje, zakaj je Kostanjevica tako posebna. Predajmo se zato glasbi in uživajmo v drugem delu koncerta. Nastopajočim želim, da bi bil uspešen, vsem pa voščim srečno novo leto. Prenesite moje želje tudi tistim, ki vas čakajo doma.

— Mirana Likar Bajželj

Šola ni šala

Proslave, prireditve

TRADICIONALNI PREDBOŽIČNI SEJEM IN DOBRODELNI KONCERT POJ Z MENOJ

V sredo, 28. novembra 2018, je šolska telovadnica postala prizorišče **tradicionalnega dobrodelnega koncerta, tokrat z naslovom Poj z menoj**, ki mu je sledil še **predbožični sejem v šolski jedilnici**. Učenci in učenke so s svojimi družinskimi člani, sorodniki in prijatelji ustvarili pravi družinski glasbeno-plesni spektakel. Številčnemu občinstvu so se predstavili: otroški in mladinski pevski zbor šole pod vodstvom Mojce Jevšnik s solistkama Izo Pucelj in Niko Klemenčič, harmonikarka Mija Zupančič z učiteljico harmonike Tanjo Simonič, dvojčici Nuša in Neža Zaman Jelenič, brat in sestra – trobentar Val in pevka Zara Štokar, plesalki in sestrični Iva Tomšič in Mia Šešet, pevska skupina Lavrencij, v kateri pojeta tudi Simon Kerin in Rok Stopar, očeta kostanjeviških vrtilčkarjev in šolarjev, harfistka Neli Milek z očetom, kontrabasistom Romanom, kitaristka Lara Merlin, sestre Kržičnik – oboistka Neja, klarinetistka Taja, flavtistka Zala in dirigentka Zoja, plesalca, sestra in brat Evelin in Žiga Luštek, saksofonist Fran Pavlovič s sestro, pianistko Kajo, pevki, sestri Sanja in Maša Jordan, trobentarka Tia Štefanič z mamico, klarinetistko Lidio Černoša, pevka Nika Klemenčič z mamico Matejo in očetom Tonijem, harmonikarji Mija Zupančič, Nejc Pucelj, Nik Hajsinger, Žan Stopar in Jan Olovec z učiteljico Tanjo Simonič, pevka Ana Baznik s sestrično Evo Krajnc, pevka Manca Baznik ob spremljavi kitarista Mateja Kuharja, mladinski pevski zbor s

solistko, nekdanjo učenko Lariso Kuhar, otroški pevski zbor s solisti Markom Cekuto, Lariso Kodrič, Evo Planinc in Emo Petrič, kitaristko Laro Merlin in oboistko Vito Gorenc, za konec pa so vsi skupaj zapeli še Dan ljubezni. Koncert je povezovala Maja Kokol. Vsem sodelujočim najlepša hvala.

Tako sejem kot koncert sta imela dobrodelni značaj – zbirali smo sredstva za šolski sklad in zbrali 2. 800,00 €. Po sklepu upravnega odbora Šolskega sklada smo iz sredstev sklada kupili aparat AED (defibrilator) za šolo in zunanje uporabnike. Nameščen je pred glavnim vhodom v šolo.

PROSLAVA OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI

Ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti in enotnosti, ki ga praznujemo 26. decembra, je v petek, 21. 12. 2018, potekala šolska proslava, na kateri so nastopili učenci iz različnih razredov. S pesmijo, plesom, recitacijami, nastopom mladih folkloristov in glasbenikov naše šole smo obeležili pomemben spominski dogodek iz slovenske preteklosti. Dan se je nadaljeval v znamenju praznovanja, tako so na razredni stopnji učenci uživali v igralnem dnevu, učenci na predmetni pa so priredili novoletno zabavo.

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK V ZNAMENJU CANKARJA

Učenci izbirnega predmeta Gledališki klub so po scenariju in v režiji učiteljice **Metke Povše** pripravili **odrsko postavitev in projekcijo kratkih filmov**. V filmskih prizorih so učenci predstavili sodobno uro slovenščine ter štiri odlomke iz zbirke črtic Ivana Cankarja *Moje življenje* (*Pehar suhih hrušk*, *Skodelica kave*, *Mater je zatajil* in *Cankarjev prvi*

šolski dan), v odrski postavitvi *Življenje ni praznik* pa zgodbo o devetošolki Anji, ki zaradi Cankarja v šoli dobi negativno oceno, zato svoje popoldne preživi s prijateljicama v raziskovanju njegovega življenja.

Slavnostna govornica na občinski prireditvi je bila direktorica Televizije Novo mesto Irena Vide. Po proslavi je bila tudi otvoritev likovnih del naših učencev, ki so pod mentorstvom učiteljice Darje Kovačič ilustrirali Cankarjeve črtice.

»NAPEV IN ODSEV«, OBMOČNA REVIIJA POUSTVARJALCEV GLASBENEGA IZROČILA SLOVENIJE

V petek, 22. 2. 2019, je v Dolenji vasi potekala območna revija poustvarjalcev glasbenega izročila Slovenije »Napev in odsev« v organizaciji JSKD Krško. Na povabilo pevk Društva podeželskih žena Pod Gorjanci Kostanjevica na Krki so se ga udeležile tudi naše pevke: **Nika Klemenčič, Iza Pucelj, Blažka Pincolič in Larisa Kuhar**. Skupaj s pevkami društva podeželskih žena so zapele dve ljudski pesmi: *Petelinček je zgodaj vstal* in *Teče mi voda*. Na reviji so bile med šestimi skupinami najmlajše udeleženske srečanja ljudskih pevcev, njihovo izjemno troglasno izvedbo pa je pohvalil tudi strokovni spremljevalec srečanja Gregor Volk. Naše pevke so pokazale in dokazale, da se slovenska ljudska pesem še prenaša iz roda v rod, kar so ponosno povedale tudi pevke društva in učiteljica Mojca Jevšnik.

Zanimivosti

PREDAVANJE MIHE KRAMLIJA

V četrtek, 10. januarja 2019, smo na šoli gostili MIHO KRAMLIJA, znanega psihoterapevta, strokovnjaka za odvisnosti od novih tehnologij, ki deluje na Kliniki za zdravljenje nekemičnih zasvojenosti v Zdravstvenem

domu Nova Gorica in aktivno sodeluje pri projektu Neodvisen.si. Kaj so sodobne pasti, ki ogrožajo moderno družbo, in kako peljati po pravi poti, so bila samo nekatera vprašanja, ki so se pojavila na dopoldanskih predavanjih in delavnicah, ki smo jih pripravili za vse učence, ter na dobro obiskanem popoldanskem predavanju za starše.

OBISK DRŽAVNEGA ZBORA

Predstavniki mladih šolskih parlamentarcev Evelin Luštek, Klara Jarkovič, Urban Urh Jakše in Klemen Mohar so se 12. februarja z mentorico Martino Perašin udeležili ogleda Državnega zbora RS, ki ga je organizirala Zveza prijateljev mladine Krško za osnovne šole iz krške in kostanjeviške občine.

Najprej so si ogledali multimedijško razstavo v Hiši Evropske unije, kjer so skozi zanimive vsebine, povezane z delovanjem EU, izvedeli veliko o sestavi, delovanju in soodvisnosti držav v Evropi. Osrednji dogodek pa je bil obisk Državnega zbora. Vse navzoče je pozdravil predsednik Državnega zbora, mag. Dejan Židan, ki se je izkazal kot prijeten, preprost in zabaven sogovornik. Učenci so si ogledali predverje velike dvorane z zanimivo poslikavo zgodovine Slovencev, vstopili so v veliko dvorano Državnega zbora ter izvedeli mnogo novega o politični zgodovini mlade države ter o delu poslancev.

Šola v naravi in tabori

Učenci 6. razreda so v zimski šoli na Arehu uživali od 21. do 25. januarja. Poleg alpskega smučanja jih je z osnovami smučarskega teka seznanjal nekdanji trener Petre Majdič, ob večerih pa so prisluhnili predavanju o splavarjenju na reki Dravi, se z lovcom pogovarjali o živalih, imeli čarovniški nastop, si privoščili nočno smuko ter se z gondolo odpeljali vse do Maribora, kjer so si ogledali ciljno strmino Zlate lisice.

Učenci 1. razreda in vrtničkarji pa so konec februarja tri dni preživeli na taboru v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti Čebelica na Čatežu pod Zaplazom. Veliko časa so preživeli v naravi, se podali na nočni sprehod s petrolejkami, igrali s prijatelji iz Trsta, ki so prav tako bivali v domu Čebelica, slikali na svilo, plezali po plezalni steni ter bližnjih drevesih in imeli Škratovo zabavo. >

Prav tako razgibano so z različnimi dejavnostmi dneve v Čebelici preživljali Plavčki, ki so jih še posebej navdušile domske živali. Spoznali so želvo Pipi, paličnjake, vodne ribice in avstralske zebrice. Nad paličnjaki so bili najbolj navdušeni, saj jih v naravi nikoli ne opazimo. Po ogledu so imeli še praktično delavnico, pri kateri so iz lesenih gradnikov nastale prave male umetnine. Pri delu so se zelo zabavali. Nato je sledilo še kosilo in po kosilu odhod domov.

Pustovanje

Vrtec Plavček je v sodelovanju z Etnološkim društvom Prforčenja Kostanjevica na Krki letos prvič sodeloval v nedeljski pustni povorki. Več kot sto otrok, staršev in vzgojiteljev se je predstavilo s skupno temo »Čudoviti svet živali«. Za vse je bila to posebna izkušnja, ki jo bodo z veseljem še kdaj ponovili.

Pustni torek je kot običajno minil v znamenju mask in Prforčenja. Učenci razredne stopnje so dopoldne rajali z animatorko Majo Kokol, nato pa se z medvedom in pustnimi liki odpravili po Kostanjevici. Učenci predmetne stopnje so prvi dve uri izdelovali pustne maske in rekvizite, se ob dokumentarnem filmu seznanili, kako vsako leto nastaja kurent, ki ga nato zažgejo in vržejo v Krko, nato pa so si v Lamutovem likovnem salonu ogledali še razstavo fotografij o kostanjeviškem pustovanju, delo novinarja Gorana Rovana. Dan so zaključili s sprehodom po Kostanjevici, ob spremstvu medveda in predstavnikov Etnološkega društva Prforčenja.

Tekmovanja iz znanja

CANKARJEVO TEKMOVANJE IZ SLOVENŠČINE

Letošnja tema tekmovanja je bila **Dediščina identitet(e)**, ki lahko zajema tako podobe otroštva in mladosti nekdaj in danes kot vprašanja razmerij med posameznikom in skupnostjo (odrašcanje, identiteta, problemi). Učenci so kritično razmišljali, analizirali, primerjali, aktualizirali, poustvarjali in tvorili nova besedila na podlagi dveh izbranih knjig: Ivan Cankar, *Moje življenje* in Vinko Möderndorfer, *Kit na plaži*.

Učenca Patrik Katič iz 8. razreda in **Nik Hajsinger** iz 9. razreda sta na področnem tekmovanju na OŠ Mirna 23. 1. 2019 osvojila **srebrno Cankarjevo priznanje**.

PODROČNO TEKMOVANJE IZ ANGLEŠČINE

Na področnem tekmovanju, ki je bilo 17. januarja v Novem mestu, je Urban Tomšič prejel srebrno priznanje.

FIZIKA

Na državno tekmovanje iz fizike sta se uvrstila Urban Tomšič in Patrik Katič.

NEMŠČINA

Ker je nemščina samo izbirni predmet, je to tekmovanje manj številčno. Najboljši med vsemi je bil Tiven Jerele, ki je z odličnim rezultatom osvojil bronasto priznanje in se uvrstil na državno tekmovanje, ki je potekalo 12. marca 2019 v Ljubljani.

VESELA ŠOLA

Šolskega tekmovanja, ki je bilo 13. marca, se je udeležilo osem učencev od 5.–9. razreda. Tekmovalci so se pripravljali po prilogah, ki izhajajo vsak mesec v reviji PIL. Letos so bile osrednje teme: Lutkovno gledališče: od začetkov do danes; Pot, ki jo ubira denar; Nikola Tesla – mož, ki je elektrificiral svet; Slikarstvo na Slovenskem: 100 let Narodne galerije; H₂O, kam in kako odteka voda; Govorniška večšina retorika. Prebrati so morali knjigi: Jack Cheng: *Vesolje, me slišiš?* (4.–6. razred) in Cao Wenxuan: *Bron in Sončnica* (7.–9. razred). Najboljši učenci se bodo udeležili državnega tekmovanja.

Šport

PODROČNO PRVENSTVO V ODBOJKI: FANTJE PRVI, DEKLICE TRETJE

Naši odbojkerski ekipe sta zelo uspešno nastopili na področnem prvenstvu, saj so učenci postali področni prvaki, **učenke pa so** v konkurenci sedmih šol dvakrat zmagale in enkrat izgubile, **na koncu so osvojile 3. mesto**. Fantje so v polfinalu najprej premagali OŠ Tržišče, v finalu pa prepričljivo z rezultatom 2 : 0 premagali OŠ Globoko in postali **področni prvaki**. **Nagrado za najboljšega igralca turnirja je prejel Urban Tomšič**.

NAŠI ODBOJKARJI V POLFINALU DRŽAVNEGA TEKMOVANJA

Kot področni odbojkarški prvaki smo v petek, 1. 3. 2019, na šoli organizirali četrtfinale državnega prvenstva v odbojki za učence. Pomerile so se OŠ Lava Celje, OŠ Gustava Šiliha Velenje in odbojkarška ekipa naše šole. Prvo srečanje med OŠ Lava Celje in našo ekipo se je končalo v našo korist z rezultatom

2 : 0. Druga tekma med ekipama OŠ Lava Celje in OŠ Gustava Šiliha Velenje je pripadla Velenjčanom. Tako je tekma med Velenjčani in našimi učenci odločala o zmagovalcu turnirja. Z zmago 2 : 0 in prvim mestom so se naši fantje uvrstili v polfinale, med najboljših devet šol v Sloveniji.

Ekipo OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki so sestavljali Urban Tomšič, Nejc Pucelj, Tiven Jerele, Nik Hajsinger, Vid Drmaž, Urban Urh Jakše, Klemen Mohar, Tevž Tomazin.

— Zbrala in uredila: Melita Skušek
foto:: arhiv OŠ

70 let Glasbene šole Krško

Obletnica, čas za premislek o poslanstvu.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Pridobivanje znanja, glasbeno doživljanje in izražanje ter oblikovanje komornih skupin, ansamblov, orkestrrov, pevskih zborov in plesnih skupin so osnovne dejavnosti glasbenega šolstva na nižji stopnji. Vzgoja in izobraževanje otrok na glasbeni šoli pa zahteva ustvarjalen in raznovrsten pedagoški pristop, ki omogoča osebnostni ter glasbeni razvoj učencev, odvisen od njihovih sposobnosti. Učitelj v svojem razredu različno kombinira elemente vzgoje učenca (v kompetentnega poslušalca glasbe, v kulturno in civilizirano osebo) in elemente izobraževanja (od pridobivanja znanj za delovanje v amaterskih skupinah in orkestrih do pridobivanja znanj za umetniške dosežke ter nadaljnje glasbeno izobraževanje).

AKTIVNA VLOGA GLASBENE ŠOLE V LOKALNI SKUPNOSTI

Položaj glasbene šole, ki deluje v manjšem lokalnem okolju, je drugačen od šol, vpetih v večja urbana in kulturna središča. V tem smislu ima naša šola še eno pomembno dimenzijo: nismo samo vzgojno-izobraževalna ustanova, temveč tudi pomemben soustvarjalec kulturnega življenja. Pri pripravi kulturnega programa sodelujemo z različnimi javnimi ustanovami in gospodarskimi družbami. Številnim prireditvam dvigujemo nivo in dodajamo svečanost. Prav tako iz vrst naših učencev in učiteljev prihajajo člani vseh

večjih orkestrrov, ki s svojimi koncerti pomembno zaznamujejo kulturno podobo našega okolja.

GLASBENO ŠOLSTVO KOT JAVNO DOBRO

Država smatra nekatere dejavnosti in storitve za tako pomembne, da v celoti zagotovi mrežo izvajanja in financiranja teh dejavnosti. Del tega javnega sistema je tudi glasbeno šolstvo. Raziskava evropske komisije o kulturno-umetnostni vzgoji v šolah po Evropi pa kaže na dejstvo, da položaj glasbenega šolstva znotraj javnega sistema ni povsod ustrezen, ni samoumeven in obstaja določena nevarnost, da bi nekatere interesne skupine utegnile tudi v našem okolju ogroziti to vrednoto. Ta nevarnost izhaja iz dejstva, da so rezultati v javnem sektorju (in družbena vrednost oz. pomembnost posameznega področja) včasih težko merljivi, ker:

- za njih ni alternative,
- jih ne ureja trg,
- uporabniki na njih nimajo ustreznega vpliva.

Izključitev posameznih storitev in dejavnosti iz sistema posebnih družbenih vrednot je namreč popolnoma v kontekstu »vitke države«, ki je poceni. Ujetost v sodobno ekonomsko paradigmo namreč teži k popolnemu razčlovečenju družbe, kjer so urejeno zdravstvo, šolstvo, pokojninski sistem ... zgolj strošek in ovira pri koncentriranju kapitala. >

Humani in civilizirani smo samo toliko, kolikor znamo prisluhniti svojim ranljivim skupinam ter kolikor vrednotimo znanje in umetnost. Glasbena kultura je zagotovo ena teh primarnih vrednot in ohranjanje te civilizacijske dediščine je temeljno poslanstvo naše šole.

POKLICNA ETIKA IN ZAVEZA ZA PRIHODNOST

Zaposleni na Glasbeni šoli Krško bomo tudi v prihodnje v celoti delovali skladno s Kodeksom izobraževalne internacionale o poklicni etiki:

- odgovorno do poklica (z upoštevanjem javnega interesa in interesa uporabnikov storitev, da bomo do učencev pristopali na način, ki bi ga sami želeli za svojega otroka oz. zase v javnih službah),
- odgovorno do učencev (skladno z določili Konvencije Organizacije Združenih narodov o pravicah otrok, da bomo zastopali interese in blaginjo učencev, preprečevali kakršnokoli zatiranje ali zlorabo, da bomo ravnali v skladu s svojo vestjo, predanostjo in načeli zaupnosti, da bomo v izobraževanje in vzgajanje vedno sprejemali tudi otroke s posebnimi potrebami),

- odgovorno do kolegov (da jim bomo v skladu s svojimi možnostmi pomagali, da bomo pazili na zaupne in občutljive osebne podatke, da nadnikomer ne bomo izvajali fizičnega ali psihičnega nasilja).

Kljub ogromnemu številu zakonov in podzakonskih aktov, ki neposredno ali posredno vplivajo na delovanje šole in so dostikrat tudi v očitnem nasprotju, bomo še naprej težili k osebni odgovornosti in lastnemu vrednotenju. Samo postopna debirokratizacija lahko zgradi avtonomne in ustvarjalne učitelje ter prijazen šolski prostor za učence. Nepreglednost predpisov, zahtev, statistik zamegljuje jasen pogled na civilizacijske vrednote, ki jih mora krepiti šolski sistem, in relativizira učiteljevo vlogo ter njegovo neposredno odgovornost za družbeno prihodnost.

Ob tem se zahvaljujem občini Kostanjevica na Krki za kvalitetno sodelovanje. Trudimo se okrepiti vpis iz kostanjeviške občine, zato del izobraževanja tudi izvajamo na Osnovni šoli Jožeta Gorjupa. V primeru interesa Občine Kostanjevica na Krki in interesa uporabnikov bi z veseljem ustanovili podružnično šolo.

— Mitja Režman

V šolskem letu 2019/20 bomo pouk glasbene šole v prostorih kostanjeviške osnovne šole izvajali v večjem obsegu kot doslej. V Kostanjevici bo potekal pouk klarineta, trobil, violine in kitare ter pouk nauka o glasbi za novo vpisane učence. V primeru zadostnega števila otrok bomo izvajali razred pripravnice (6 let stari otroci, ki gredo v prvi razred OŠ). To je program, v katerem učenci še niso razporejeni po instrumentih in nimajo sprejemnega izpita. V primeru zadostnega števila otrok bomo izvajali tudi razred sodobnega plesa. Preizkus nadarjenosti za vpis na omenjene programe je bil v OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki v četrtek, 23. 5. 2019.

Zavedamo se, da glasba povezuje, zato se pobudi k vpisu pridružuje tudi Občina Kostanjevica na Krki, saj želimo, da se čim več otrok vključi v programe glasbene šole ter tako pridobijo nova znanja in izkušnje, ki jim bodo koristila tudi v prihodnosti.

Mariji Smrekar v spomin

Pomlad je razprostrla svoja krila in veje vrb se sklanjajo v vodo, a od nekod čisto tiho prihajajo mrmrajoči verzi: »Kaj ti je deklica, da si tak žalostna, kaj mi je, nič mi ni, srce me boli.«

Če bi nas mogla ta trenutek slišati naša cenjena nekdanja sodelavka Marija, bi gotovo rekla: »O, moja najljubša pesem!« Zaprla bi oči in se mrmrajoče prepustila melodiji, naša srca pa bi že ob koncu prve kitice boleče otrpnila ob spoznanju, da nikoli več ne bo zapela skupaj z nami ... Tista svetlolasa, nežna deklica z bogatimi kitami, ki ji padajo na ramena, tista drobna učiteljica, okoli katere se zbirajo prvošolčki, tista odločna dama, ki je enako prepričljiva na odrskih deskah ali za domačim štedilnikom, tista topla žena, mati in babica.

Danes smo si mi nadeli »črn gvant«, da se v nemi bolečini poslednjič poklonimo cenjeni gospe Mariji Smrekar, ki se je kot dekletce med vojno po skrivnih poteh iz rodne Suhe krajine podala v širni svet, da bi uresničila svoje otroške sanje in postala učiteljica. Življenje po vojni je terjalo številna odrekanja, še zlasti za pedagoške delavce je bil njihov poklic poslanstvo brez urnika in zasluženih počitnic. Že prvi stik s poučevanjem na artiški osnovni šoli jo je povsem posrkal vase. Kljub rosnim letom se je spoprijela z zahtevnimi nalogami, saj je poleg otrok izobraževala tudi odrasle, še zlasti mlade mamice, za katere je vodila tečaje o negi dojenčka in pravilni prehrani otrok.

Nove, še zahtevnejše naloge so jo čakale v Kostanjevici, kamor sta z možem Lodom prišla leta 1953 za nekaj let, a sta ostala za vedno. Takoj je poleg zvedavih šolarjev v napol porušeni šoli svoje izzive našla tudi na domačem odru, kjer je zablestela kot Katrica v *Kloštrskem žolnirju*, v predstavi, na katero so vozili avtobusi iz krajev vse do Ljubljane, skupaj pa si jo je, tudi zaradi Marijine miline, ogledalo več tisoč obiskovalcev.

Toda navidezna krhkost mlade učiteljice ni imela prostora v njenem vsakdanu, ko je morala biti pogosto steber družine z dvema radoživima fantoma, psom in ptico ter opora na vseh področjih aktivnemu

možu – ravnatelju, kulturnemu delavcu, snovalcu nove podobe Kostanjevice. Smrekarjev dom je bil vedno živahno pribežališče domačih in tujih umetnikov. Ko je pod šolsko streho začela rasti Gorjupova galerija, je gospa Marija začela potovati od vrat do vrat umetnikov in zbirala likovna dela za nastajajočo galerijo. S skoraj otroško naivnostjo in hkrati zrelo prepričljivostjo ji je uspelo zbrati toliko umetnin, da jih je le s težka spravila do hrama učenosti. Dolga leta je bila šola tudi dom njene družine, tu sta se rodila njena otroka, tu je sprejemala številne goste, ki so prihajali v dolenske Benetke, predvsem pa je tukaj pospremila v svet 37 generacij prvošolcev.

Marija Smrekar je bila med tistimi učitelji, ki jih je v letih po vojni vodil predvsem pedagoški optimizem, s katerim so skupaj postavljali temelje sodobne kostanjeviške šole, hkrati pa nikoli, prav nikoli ni pozabila na pristno toplino, naklonjenost do najbolj ranljivih učencev, na tiste, ki so v snegu in mrazu pregazili tudi 7 km, da so prišli v šolo. Zanje je vedno imela pripravljena suha, topla oblačila, v katera so se preoblekli, medtem ko so se njihova sušila pri šolski peči. Nikoli ni spregledala zagate otroka, ki s seboj ni imel šolske malice, posebej je bila pozorna na tiste, ki bi po takratnih merilih sodili v oslovsko klop, pri njej pa so bili vedno v varnem zavetju. Nikoli ni gledala na uro, ko je še dolgo po pouku vodila za roko tiste, ki se jim črke niso najbolje zapisovale, in pomagala tistim, ki jim seštevanje in odštevanje fižolčkov ni šlo tako dobro kot paša domače drobnice. Nešteto njenih učencev še danes pravi, da je bila njihova druga mama, da je zanje znala zastaviti besedo tudi pred kdaj prestrogimi starši. V vsakem učencu je znala najti nekaj dobrega, izvabiti iz njih najboljše in jih tako opremljene poslala v višji razred. Nekaj let sva skupaj poučevali prvošolce in šele takrat sem začutila, kako velika učiteljica je, kako nedorasli smo v primerjavi z njo mlajši kolegi, koliko se moramo od nje še naučiti.

Zamišljeno in preudarno se je lotila vsake naloge, nobene vihravosti ni bilo v njej, bila jo je ena sama zavzetost. Spominjam se njene tako značilne pisave – ne okrogle ne oglate – črk, v katerih je bilo čutiti milino in odločnost hkrati, črk z repki in zankami, ki so jih učenci zvesto posnemali, učitelji pa z zavistjo opazovali, kako je mogoče na tablo pisati s takšno >

natančnostjo. Že davno, preden je to postala zavezujoča praksa, je prestopila prag nadrejenosti in svojim učencem dovolila, da so postali del njenega življenja, pustila jim je, da so prepoznali njeno nasmejana lice ali zaznali žalost, bila je učiteljica, ki je svojim učencem dovolila, da so jemali, kar je bilo v njej najboljše, in nesebično je sprejemala, kar so ji vračali: mladostno razigranost, vedrino, smeh in lepoto nepokvarjenosti. Marija je znala otroke navdušiti za vrednote, ki jih je cenila sama, za malenkosti, za drobne pozornosti in za vse novosti šolskega sistema. Le enkrat, ko je uvajala »novo matematiko«, je resno podvomila, ali bodo otroci res imeli kaj od teh ploščic različnih barv in oblik, ki smo jih prelagali sem in tja. Tako pozorna, kot je bila do učencev, je bila Marija tudi do sodelavcev, še zlasti mlajših, ki smo pogosto nevede zakrivili kakšno neumnost. Pogledala nas je s tistim karajočim pogledom, ki je takoj vse postavil na svoje mesto, a smo hkrati vedeli, da nas bo tam, kjer bo in kadar bo treba, vedno zaščitila in namesto nas našla tehten izgovor.

Zadnjih trideset let smo se srečevali redkeje, a še vedno zelo prisrčno, običajno ob njenem dišečem šarkeljnu z rozinami, ki me je vedno spomnil na Cankarjeve bobbe, s »cukrom« potresene. In potem smo razpredali o davnih časih, skromnih željah in drobnih pregrehah: prvih lepih oblekah v stilu Jackie Kennedy, čevljev z visoko peto, kupljenih v Zagrebu, skupnih ekskurzijah v Rim, Atene, Prago in nazadnje pred nekaj leti v Firence, kjer si je kupila še zadnji velik potovalni kovček – da bo lahko šla spet z nami na izlet.

Kljub vsem obveznostim in tudi težkim trenutkom je bilo v njeni pripovedi vedno toliko pristne vedrine, nikoli ni izrazila nobenega dvoma v to, kar je v življenju storila za druge, za Kostanjevico, za kulturno prebujenje mesta na otoku ... Žal ji priznanja za to nismo znali izreči. Kot da bi bilo vse to, za kar je živela in kar je delala, nekako samoumevno. Tako kot ni želela izpostavljati svojih zaslug, tako je skromno govorila tudi o svoji družini. Brez velikih besed, a ponosna, da je mama dvema čudovitima fantoma, ponosna na svoje vnukinje in vnuka, odkrito zadovoljna s svojima snahama. Vse o njihovih uspehih je natančno spremljala, a z ničemer se ni nikoli posebej

pohvalila. Če si jo vprašal, kako je ta ali oni, takrat je privrelo iz nje veliko, veliko naklonjenosti do svojih najbližjih, veliko ljubezni in radosti in zdelo se je, kot da so njena družina edino pravo plačilo tega sveta.

Veselila se je skupnih srečanj ob zakurjenem kaminu in okrašenem drevescu, vneto se je pripravljala nanje, pomemben je bil prav vsak detajl. Grenko je sprejemala samo dejstvo, da zaradi bolezni nekaj zadnjih let z možem Ladom nista mogla preživeti skupaj, a mu je bila še vedno, tako kot od rosnih dijaških let, ko sta se spoznala na učiteljišču, trdna opora.

Tudi v zadnjih mesecih, ko so jo začele zapuščati življenjske moči, ni hotela nikogar obremenjevati, trmasto je vztrajala, da je res že malo v letih, a da bo zmogla, da to ni nič, da je bilo v življenju že veliko preizkušenj. Tudi krmila svojega avta še ne bo dala iz rok. Žal je pač tako, da leta bežijo na perutnicah časa do tam, kjer jih srebrna jasa tiho čaka, da zaspijo ... Takrat se svetli dnevi pretočijo v temno noč in odslej bomo z drago gospo Marijo povezani le po tanki niti spominov in skupnih doživetij.

Za nas bo vedno ostala tista topla, iskrena učiteljica, ki zna mehko pobožati z roko ali z besedo, ki daje, a ničesar ne pričakuje, tista, ki zna navduševati za pravljice in branje *Cicibana* in tista, ki odločno zastavi besedo za stroko in svoje najdražje.

Vem, da bi sedaj rekla tako kot sloviti Pablo Neruda: »Zdaj naj me pustijo pri miru. Zdaj naj se navadijo, da me ni. Hočem zapreti oči ...«

Gospa Marija Smrekar je zapustila številne neizbrisne poti, ki jih je vredno nadaljevati, sanje, ki jih je vredno sanjati. Za vse, kar je prinašala v našo središče, za vse, s čimer nas je navdihovala in nas bogatila in za vse, kar je storila za generacije učencev, smo ji dolžni besede iskrene zahvale. Njej ljubi pesnik in poročna priča Alojz Gradnik je zapisal:

»Nič več ne moti te želja vihar in dvomov črna zmeda// in prevar, strasti in sanj neutešeni ples.

O molk, o mir, neskaljena tišina!

Zdaj zopet ravna duše je gladina ...«

— Melita Skušek

v imenu Osnovne šole Jožeta Gorjupa
Kostanjevica na Krki

foto: Jaka Babnik

Program Galerije Božidar Jakac v letu 2019

Letošnje programsko razstavno leto smo že tradicionalno začeli z Bogdanom Borčičem v okviru praznovanja Prešernovega dne, in sicer tokrat kar z dvema razstavama. Manjšo pregledno razstavo umetnikovih grafik, skic in skicirk v Univerzitetni knjižnici Maribor ter z odprtjem XIII. postavitve v Grafičnem kabinetu Bogdana Borčiča, ki nosi naslov *Abstrahirane*, lirične obmorske kompozicije. Na slednji je predstavljen izbor Borčičevih del, nastalih v 60. letih 20. stoletja, ki jih zaznamujeta odmik od realističnega načina in zavestno preizkušanje meja znotraj možnosti, ki jih nudijo grafični procesi. Kompozicije s predmeti iz življenja ribičev ter aluzije na dogodke iz mediteranskega miljeja subtilno združujejo stvarni in idejni svet.

Razstavni program prve polovice leta nosi močan poudarek na sodelovanju z institucijami iz Bosne in Hercegovine. V marcu se je odprla razstava, nastala v sodelovanju z Umetniško galerijo BiH, na kateri se je predstavilo 6 uveljavljenih umetnikov: Gordana Anđelić Galić, Maja Bajević, Igor Bošnjak, Mladen Miljanović, Nebojša Šerić Šoba in Damir Nikšić pod

skupnim naslovom *Želja po svobodi – Dosje BiH*. Razstava, s katero že šest let gostujejo v tujih institucijah, opozarja na razmere v matični državi, v kateri se je sedem nacionalnih muzejskih institucij, med njimi tudi Umetniška galerija BiH, zaradi političnih interpretacij znašlo v brezizhodni situaciji, saj so ostale brez sistemskega financiranja. Projekt se vsebinsko navezuje na razstavo mednarodno uveljavljene umetniške skupine IRWIN, *Was ist Kunst – BiH (All The Heroes 1940–1945)*, ki smo jo odprli v aprilu v nekdanji samostanski cerkvi, saj se dotika iste tematike. Projekt je zasnovan na interpretaciji portretov vseh narodnih herojev Bosne in Hercegovine iz časa 2. svetovne vojne. Skupina IRWIN je skozi lastno poetiko ideološko točko pogleda na dela premaknila izven okvirja na način, da je dela uokvirila v avtorske okvirje.

Pomladni del razstavnega programa sta zaokrožili kiparsko koncipirani razstavi Vere Stanković: *Transformacije* v prostorih Lapidarija ter retrospektivna razstava *Monument – Drago Tršar* v novih razstavnih prostorih. Akademsko slikarko Vero Stanković v našem likovnem prostoru poznamo predvsem po projektih z družbeno kritično tematiko, ki jih izvaja v specifičnem mediju – keramiki. V središče dogajanja postavlja človeka kot slehernika, zato so njene človeške figure skicozno ekspresivne in praviloma nastopajo v množičnih prizorih.

Ob 90. letnici rojstva kiparja Draga Tršarja (april 2018) je Galerija Božidar Jakac v sodelovanju s šestimi javnimi zavodi pristopila k projektu *Monument – Drago Tršar*. Rezultat projekta je niz preglednih razstav kot poklon kiparjevemu izjemnemu in širokemu opusu. Razstava v novih prostorih galerije je osredotočena na plastiko manjših formatov, pri čemer smo izpostavili avtorjev izjemen opus portretov.

V letu 2019 obeležujemo 120. obletnico rojstva umetnika Božidarja Jakca. Ob tej priložnosti bomo v razstavišču Lamutov likovni salon gostili likovno serijo Jakčevih del t. i. *Jeseniški cikel* iz zbirke Gornjesavskega muzeja Jesenice. Serija risb v kredi je nastala leta 1939 kot študijska priprava za izvedbo večje jedkanice z naslovom *Martinarna* z motivom notranjščine jeseniške jeklarne. Z vidika obravnavane vsebine in upodobitev delavcev ter industrijskega pejzaža gre za posebnost v Jakčevem opusu.

Pestro poletje bo junija poleg Jakčeve razstave >

zaznamoval letošnji najpomembnejši mednarodni projekt galerije – gostovanje razstave *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha* v galeriji GASK v Kutni Hori na Češkem (15. 6.–20. 9. 2019), ki je nadaljevanje uspešnega sodelovanja v lanskem letu, saj je bila razstava 130 del slovenskih, čeških in nemških ekspresionistov dobro sprejeta tako med laično kot strokovno javnostjo v Sloveniji in na tujem.

Julij bo posvečen Mednarodnemu simpoziju kiparjev *FORMA VIVA*, kjer bomo zopet gostili tri kiparje, izbrane na podlagi ocene strokovne komisije, ki jo sestavljajo predstavniki obeh še delujočih delovišč v Kostanjevici na Krki (GBJ) in Seči pri Portorožu (Obalne galerije Piran). Enomesečni dogodek bo zaznamovala slovesnost ob odprtju (četrtek, 4. julij) ter slavnostni zaključek simpozija (sobota, 27. julij) s predstavitvami novih skulptur, umeščenih v Park skulptur *Forma viva*. S *Formo vivo* se tematsko in terminsko prepleta razstava Svetlane Jakimovske Rodić: *Made in Forrest*, ki se bo predstavila s serijo monotipij, nastalih v zadnjih treh letih, pri katerih za matrico uporablja lubje dreves, ki ga je napadel lubadar. V materialu odkriva risbo sledi žuželk, odtise njihove gravure pa transformira v zgradbo artefakta. Odtise na papirnatih trakovih s prepletanjem in lepljenjem združuje v večje grafične instalacije, ki jih bo v prostorih Lapidarija združila v celovito postavitev.

Jesenski razstavni program bomo začeli v nekdanji samostanski cerkvi s kiparsko razstavo hrvaškega umetnika Nevena Bilića, za katerega je značilna likovna poetika, v kateri prehaja iz elementov tradicionalne tudi baročne arhitekture v sodobne kiparske prakse, ki se zrcalijo predvsem v inovativnosti uporabe sodobnih materialov. Razstava nastaja na podlagi dolgoletnega sodelovanja z Muzejem sodobne umetnosti v Zagrebu.

Oktobra bomo v novih razstavnih prostorih z retrospektivno razstavo predstavili Nandeta Vidmarja, Prešernovega nagrajenca in enega ključnih predstavnikov slovenskega ekspresionizma in nove stvarnosti pri nas. Njegov opus je pomemben za razumevanje likovnih pojavov na Slovenskem, pa tudi v širšem mednarodnem miljeju, saj je v zgodnjem obdobju ustvarjal pod vplivom nemške skupine *Die Brücke* in avstrijskega ekspresionista Oskarja Kokoschke. Retrospektivna razstava bo priložnost za celovitejše razumevanje avtorjevega opusa ter za njegovo slogovno in motivno umestitev v slovenski in srednjeevropski prostor.

V svet mladostnikov, odraščanja in šolskega sistema nas bo povabila zadnja letošnja razstava grafika Matjaža Gederja: *Na krilih*. V Lamutovem likovnem salonu se bo predstavil z najnovejšimi monoprinti, ki jih bodo dopolnjevali papirnati mobilni. Geder v svojih delih raziskuje aktualne tematike povezane z dobo adolescence, ki se vežejo tako na duševne stiske učencev kot tudi na njihove želje po osvoboditvi iz spon sistemov, nadzora v šolah in v nuklearnih družinah, hkrati pa se njegova dela dotikajo tudi aktualne teme medvrstniškega nasilja.

— Kristina T. Simončič

V letošnje vsebinsko in razstavno bogato leto si želimo še bolj aktivno vključiti našo zvesto publiko, zato smo v galeriji začeli z novo dejavnostjo – Klubom prijateljev Galerije Božidar Jakac. Člani kluba imajo ob plačilu letne članarine (redna cena 30 €, upokojeanci in študenti 20 €) različne ugodnosti pri galerijskih dejavnostih (celoletni prost vstop, popust pri plačljivih likovnih delavnicah, nakupu publikacij). Kot darilo prejmejo aktualna kataloga razstav v nekdanji samostanski cerkvi, člansko izkaznico ter vabila na odprtja razstav. Za člane kluba bomo organizirali ekskluzivna predvodstva po postavitvah občasnih razstav v novih prostorih. V juniju bodo imeli člani kluba popust pri prijavi na tridnevno ekskurzijo na Češko, kjer se bomo med ogledom kulturnih znamenitosti udeležili tudi otvoritve razstave *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha* v muzeju GASK v Kutni Hori. V jeseni pa se bomo skupaj odpravili na galerijsko ekskurzijo na Goriško ter se podružili na degustaciji vina ter naše lokalne specialitete »cop na lop« v Cvičkovi kleti.

Do sedaj se je klubu pridružilo že 35 članov, od tega jih je tretjina iz Kostanjevice, kar nas zelo veseli, saj kaže zanimanje domačinov za dejavnosti, ki jih pripravljamo, in podporo kulturnemu življenju v našem kraju. V klub v letošnjem letu še vpisujemo nove člane, saj se občasni razstavni program začne bolj intenzivno odvijati v spomladanskem času. Dodatne informacije o včlanitvi v Klub prijateljev Galerije Božidar Jakac dobite na blagajni galerije ali na TIC-u.

foto: arhiv knjižnice

V knjižnici govorimo angleško

Znanje tujega jezika, predvsem angleščine, je dandanes resnično velika prednost, pa naj gre za zaposlitev, poslovno komuniciranje ali potovanja. Ko se človek upokoji, se potreba po znanju spremeni, saj ga potrebuješ samo še za osebne potrebe. V našem primeru so to potovanja, komunikacija s turisti v domačem okolju, obiski otrok in vnukov, ki živijo v angleško govorečem okolju, pa tudi osvežitev znanja iz srednje šole ali pa prvo seznanjanje s tem jezikom, da bi se lahko sporazumeli v najpogostejših življenjskih situacijah. Ne glede na to, kakšni so razlogi, je najpomembneje, da se učenja tujega jezika lotiš z veseljem in zanimanjem ter da te pri tem motivira strokoven predavatelj.

Tečaj angleščine, ki ga organizira Valvasorjeva knjižnica Krško v enoti Kostanjevica na Krki in ga vodi profesorica Julijana Kosinac, kličemo jo Julči, poteka v kostanjeviški knjižnici že več let. Srečujemo se ob sredah dopoldne po dve šolski uri, od začetka novembra do konca aprila. Tečaj je zelo zanimiv, saj je zasnovan s praktičnimi programi, letos smo obdelali pet tem: opis stanovanja, opis osebe (videz in značaj), sorodstvena razmerja, nakupovanje (hrana in obleka). Skoraj vsak teden dobimo tudi nekaj domače naloge. Veliko se pogovarjamo in tako širimo besedišče, Julči nas zna vedno dobro motivirati.

Učne ure so živahne in učinkovite, hkrati pa zabavne in prijetne, saj se ob zanimivih temah razvije sproščen klepet in se med pogovori v tujem jeziku včasih tudi do solz nasmejimo. Tako se učimo hitreje in raje obiskujemo tečaj.

Učenje jemljemo kot izziv in sprostitev, ugotavljamo, da smo odpravile stereotipe, da ne znamo komunicirati v angleščini, naš pogovor je bolj spontan, pridobile smo kar precej znanja in s tem tudi samozavesti.

Delček znanja vsake udeleženke tečaja je prispeval k nastanku naše skupne pesmi:

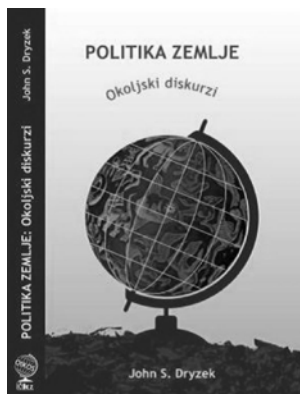
OUR POEM

We are happy and optimistic.
We wonder what we can learn.
We hear english songs.
We see beautiful nature.
We want to travel England.
We are happy and optimistic.

We pretend we know, but we don't know.
We feel light breeze around us.
We touch summer and the sky.
We worry this isn't possible.
We cry for the school days.
We are happy and optimistic.

We understand we must be optimistic.
We say we're not old yet.
We dream things will stay the same.
We try to keep on believing.
We hope things will come true.
We are happy and optimistic.

— Branka Benje

Politika Zemlje: okoljski diskurzi, prevod svetovne okoljske uspešnice Johna S. Dryzka

Leta 2017 smo pri Časopisu za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo osnovali ekološko zbirko *Oikos* z namenom, da zapolnimo enormno vrzel v vedenju s področja politične ekologije v Sloveniji. V sklopu zbirke je marca 2018 izšel prevod avstralskega politologa Johna S. Dryzka, *Politika Zemlje: okoljski diskurzi* (ang. *Politics of the Earth: Environmental discourses*).

Knjiga predstavlja eno izmed temeljnih del na področju ekologije in varstva okolja, ki jasno in strukturirano predstavi različne poglede in ideje o reševanju okoljskih problemov. Lahko bi rekli, da razumemo knjigo kot zemljevid družbenih skupin in idej, ki

vstopajo v areno reševanja okoljskih vprašanj. Prevod predstavlja vstopno točko v področje okoljske misli, ki se razprostira od tržnih in tehnoloških načinov reševanja okoljske krize, trajnostnega razvoja in vse do radikalnejših oblik reševanja okoljskih problemov. Na področju ekologije in varstva okolja prek nazorne sistematizacije najpomembnejših okoljskih diskurzov pokaže na pluralnost predstav o okolju in naravi, v čem se te odlikujejo, kaj spregledajo in v čem je njihov potencial. Razumevanje različnih pogledov na okolje, na njegovo varovanje, na ekologijo in družbeno odgovornost je ključnega pomena, da se izognemo neproduktivnim okoljskim konfliktom in da se spoprimemo z demokratičnim načrtovanjem ter učinkovitim izvajanjem različnih politik, ki se posredno ali neposredno dotikajo kvalitete bivanja v našem okolju. Navdih za delo takšnih razsežnosti Dryzek črpa iz 25 let izkušenj učenja in pisanja o okoljskem področju. Delo je zaradi svoje jasnosti primerno za široko paleto bralcev, ki jih zanimajo okoljska vprašanja. Knjiga je na voljo za izposajo tudi v kostanjeviški knjižnici. Kot tajnik zbirke vas lepo vabim k odkrivanju drugačnega pogleda na okoljske tematike.

— Nejc Jordan

Pred domačo hišo, od leve proti desni Tone Lešnjak, žena Martina, tašča Metka in z otrokom v naročju Draga, žena Martininega brata Toneta. V sredini pred Tonetom sin Jernej, pred taščo Metko pa najstarejši sin Zvone, leta 1958.

Martina in Tone Lešnjak

V osrednjem dolenjskem časniku *Dolenjske novice*, ki so izhajale v začetku 20. stoletja, je bil 1. avgusta 1906 objavljen oglas z naslednjo vsebino: *Služba občinskega, ob enem tudi šolskega sluge se odda v Kostanjevici na Dolenjskem s stalno plačo 60 K na mesec, s prostim stanovanjem v šoli in kurjavo. Nastop*

službe takoj, oziroma do 15. avgusta 1906. Prošnje je vlagati pismeno ali ustmeno do 10. avgusta t. l. pri mestnem županstvu v Kostanjevici. Oženjeni imajo prednost.

In na razpis sta se javila oče in mati moje intervjuvanke Lešnjak Martine, ki je bila leta 1922 rojena v osnovni šoli v Kostanjevici. Se je pa njena življenjska zgodba končala le s prvim delom pogovora, saj je prijazna sogovornica pred najinim drugim srečanjem žal umrla. V drugem delu prispevka pa predstavi svoje življenje njen mož Tone Lešnjak, ki se je po poroki leta 1950 preselil iz Šmarja pri Šentjerneju v Kostanjevico na Krki

Oče Anton Gril je bil iz Moravc na Gorenjskem, pripoveduje gospa Martina, mama je bila Šentjernejčanka Metka Klaus. Šolala se je na Dunaju za kuharico, nekaj časa je tudi ostala v avstro-ogrski prestolnici, vendar jo je domotožje pripeljalo domov. V Šentjerneju je delala v gostilni Novoselec kot kuharica in služkinja. Prijateljevala je z nekim Pavlenčem, ki je živel v hiši, kjer danes živijo Kovačičevi, na Ljubljanski cesti v Kostanjevici na Krki. Ker si je bilo v tistih časih težko zagotoviti dostojno življenje, sta se odločila za pot v Ameriko. Odpotoval pa je sam, saj mama zaradi nosečnosti ni dobila dovoljenja za dolgo pot z ladjo v obljubljeni deželo. Njen izvoljenec je v Ameriki umrl, njej pa se je rodila hčerka, s katero sta živeli v Šentjerneju. Hčerka, ki je ostala pri stari mami, se je kasneje poročila in preselila v Beograd, od koder je večkrat prišla na obisk.

Po Pavlenčevi smrti se je mama spoznala z Antonom Grilom, ki je delal v žrebčarni zraven gostilne Recelj v Šentjerneju. Bil je gospodar in skrbel je za žrebeta. Vsako jutro jih je spuščal iz hleva na pašo, učil prvih korakov, vzgajal, šolal ter oskrboval. Oče, ki je bil velik ljubitelj konj, mi je večkrat pripovedoval, da je bila konjereja v šentjernejski fari zelo razvita, da so bile v Šentjerneju prve konjske dirke že pred letom 1900, da so dirkali, predvsem zato da bi preizkusili zmožnosti konj in na ta način izbrali najboljše živali za pleme, kar naj bi omogočilo boljšo prodajo konj. Povedal je še, da so bile prve dirke na cesti med Šentjernejem in križem, ki stoji en kilometer daleč proti Kostanjevici, in da jih je spremljalo ogromno ljudi. Ravnatelj Anton Pavlič, s katerim sta se poznala že prej, ju je vzel v službo in jima dal stanovanje v šoli, kar je bilo obljubljeno

Anton Gril in Metka Klaus, poročena Gril, ki sta se leta 1906 javila na razpis za šolskega in občinskega slugo

tudi v razpisu. Ker je oče ostal v žrebčarni še nekaj mesecev, je v tem času mama opravljala delo v šoli in na občini. Po prihodu je oče opravljal delo občinskega sluga, mama pa delo šolske hišnice. Občinski sluga je nosil vse dokumente, ki jih je bilo treba dostaviti ljudem, opozorila, če otroci niso redno hodili v šolo, in podobne akte. Poročila sta se že pred zaposlitvijo v Kostanjevici. Rodili so je jima trije otroci. Leta 1922 sem bila rojena jaz, tri leta kasneje sestra Joža, ki se je poročila v Krško, najmlajši brat Anton pa je ugledal luč sveta leta 1930. Oče, ki je bil na začetku 1. svetovne vojne star trideset let, je bil tako kot mnogi drugi njegove starosti priča grozotam vojne. Skrbel je za konje in ko so živali selili iz Ljubljane v avstrijski Gradec, je teden dni nepretrgoma deževalo in snežilo. Vseskozi je bil premočen do kože, zato se je prehladil in od posledic vsega hudega zbolel za jetiko. Bolehal je dolga leta in revež leta 1931, star 47 let, tudi umrl.

Ko je zbolel, je njegove posle na občini prevzela mama, ki je občinske prostore tudi pospravljala. Leta 1931 je nastopil službo šolskega upravitelja Janez Pirnat. Prišel je iz Novega mesta, kjer je opravljal delo šolskega >

nadzornika. Mami je takoj povedal, da za hišnika potrebuje moško roko. Poročen je bil s hčerko znanega mokronoškega gostilničarja, ki je bila zelo razvajena. Od mame je zahtevala, da čisti tudi njihovo stanovanje. Ker je imela dosti dela že s čiščenjem šole, je dodatno delo odklonila. Odnosi z ravnateljavo gospo so se poslabšali do te mere, da je na koncu dobila odpoved. Na njeno mesto je bila sprejeta Dulčeva Ana, vdova, ki se je s hčerko težko prebijala skozi življenje. Zbolela je na želodcu, zato je morala iti na operacijo v Ljubljano. Po dodatnem zdravljenju v novomeški bolnici je ob vrnitvi domov življenjske potrebščine nabavljala pri trgovcu Cvelbarju na Prekopi. Brez zaposlitve ni bilo denarja in trgovec ji je vse dajal na up, ki ga nikakor ni mogla poravnati. Iskala je različne priložnosti za zaposlitev in tako je začela pospravljati tudi stanovanje pri upraviteljevi ženi. Na koncu pa je dobila službo, trgovec Cvelbar pa vsak mesec denar, ki mu ga je bila dolžna. Od dimnikarja Poloviča sta kupili hišo in se vselili. Naša zgodba v šoli se je s tem žalostno končala. V času počitnic smo še stanovali v šolskem stanovanju, po počitnicah pa smo se morali preseliti v novo, na pol zgrajeno hišo v soseski. Mama je za začetek uredila eno sobo, v kateri smo živeli vsi štirje. Potem pa je počasi, kolikor so seveda finance dopuščale, gradila naprej. Delo smo dokončali šele po 2. svetovni vojni, ko sem se že poročila. Najhuje pa nas je prizadela smrt očeta. Ker je bilo treba preživeti, je mama prišla za vsakršno delo. Pri Pavletu Herakoviču je okopavala na njivah, pri Kržičnikovih pasla krave in za plačilo dobila mleko, prala in likala za Bučarjevo gostilno in za trgovca Gača, pazila hčerko doktorja Ivaniševića in še bi lahko naštevala. Tudi sama sem ji večkrat pomagala. Spominjam se, da sem še ne polnoletna pomagala v drevesnici in trsnici na Johu ter z zasluženim denarjem prispevala, da smo urejali skromni domek. Večkrat sem pomagala tudi Josipu Medvenu čistiti ribe. Bil je poklicni ribič, ki je imel Krko v zakupu. Še dobro, da je imela mama pridne in sposobne brate, ki so ji pomagali pri gradnji. Eden je bil zidar, drugi pleskar, sestrin mož Šuter Blaž, ki je imel gradbeno firmo, ji je preskrbel načrt ter vodil in nadzoroval gradnjo. Skopnelo pa je tudi 17.000 dinarjev, ki sta jih imela z očetom privarčevanih za gradnjo.

Ker mami kar nekaj let niti občina niti osnovna šola nista plačevali prispevkov za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ni bila upravičena do pokojnine. Še

sreča, da je bila njena daljna sorodnica zaposlena na Zavodu za invalidsko in pokojninsko zavarovanje v Ljubljani. »Če prispevka za pokojnino niso plačevali prej, ga bodo pa danes,« je rekla in od leta 1950 je mama vsak mesec na knjižico dobivala manjši znesek. Malo denarja, vendar prihaja vsak mesec, je večkrat zadovoljno ugotavljala.

Parcelo, na kateri je začela graditi hišo, sta kupila še z očetom v Vidovi gmajni ob cesti, ki vodi proti Globočicam in dalje v gorjanske vasi. Na travniku za hišo so imeli kostanjeviški posestniki, med katere so spadali Gači, Bučarji, Severjevi in še nekateri, v apnenih jamah shranjeno žgano apno. Z njim so pleskali notranje stene stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij.

Od naše hiše do šole je bil prazen prostor, nikjer nobene stavbe, sami travniki in pašniki. Od nas naprej v breg pa smo imeli kar nekaj sosedov. Potočnikovi, ki so bili v Ameriki, kjer je mož tudi umrl. Žena pa se je vrnila domov s kar precej denarja, ki ga je naložila na občinsko hranilnico v Kostanjevici. Večkrat je mami povedala, da je bilo 100.000 dinarjev, ki so v hranilnici začeli kopneti in na koncu skopneli v nič. Ali je bila za to kriva gospodarska kriza, ki je v tridesetih letih pokazala zobe, slabo poslovanje banke ali kaj tretjega, ji v hranilnici seveda niso znali povedati. Brez denarja je v revščini umrla. Drugi sosedje so bili Sokolovičevi, pri katerih je bil gospodar Rudi sedlar (zotlar). Izdeloval je konjsko opremo: sedla, komate, žimnice. Za njihovo hišo je bil studenec s krasno pitno vodo, ki se je stekala v leseno korito. V njem so domačini napajali živino, furmani, ki so prevažali les z Gorjancev, so odžejali svoje konje, žejo pa so potešili tudi kosci, ki so kosili okoliške travnike. Voda je iz korita odtekala v jarek, ki je bil speljan za hišo. Sosedje so bili tudi Tomazinovi in Prahovi, pri katerih je bil oče čevljar in je bil med 2. svetovno vojno interniran v Nemčijo. Pri Diniharjevih je bila gostilna, kamor so radi zahajali Kostanjevičani. Velikokrat so gostili tudi pevske zборе in različne dramske skupine. Bili so brez najete delovne sile, stregla je hčerka. Pri njih je živela tudi mamina sestra in Tinka, ki se je poročila z Žibertom, zaposlenim pri kmetijski zadrugi. V kraju so bile še številne druge gostilne. V kostanjeviškem predmestju (danes Ljubljanska cesta) je bila Kržičnikova, danes Malva, sto metrov stran gostilna pri Kosu, dalje ob cesti hotel Bučar, kjer je bila tudi mesnica, in na koncu ulice

še hotel Sever. Na začetku otoka je bila Kuntaričeva gostilna, na Ta malem plac gostilna in mesnica pri Kržičnikovem Gustelnu, nasproti krojača Šantlja gostilna Kerin, na Ta velikem plac (današnja Ulica talcev) Jalovčeva na mestu, kjer je zrasla Klavževa in še Marokova. Čez severni most že na celini pa je bila predhodnica današnje Žolnirjeve Gregoričeva gostilna. Tudi obrt je bila živahna. Največ je bilo, če me spomin ne vara, čevljarjev, ki so nabavljali usnje za izdelavo čevljev v Glihovi usnjarni na otoku. Spominjam se Bajca na vagi, Maksla, Kalina, našega soseda Praha in še nekaterih manjših. Med trgovci je bil najmočnejši na otoku Gač in Rabuse zunaj mestnega jedra. V prostorih starega župnišča pod arkadami je bila odlična mlekarna, kjer je bilo naprodaj kisl mleko, maslo in odličen sir z velikimi luknjami. V njej je delal vojni ujetnik, Ukrajinec Žolinjak Jakob, ki se je poročil v Slivje in ostal v naših krajih. Bil je hlapec pri Colaričevih (Andrečkovih) in pomočnik v mlekarni. V mlekarno so oddajali mleko Kostanjevičani, ki so imeli živino, in kmetje iz okoliških vasi.

Večkrat se spomnim časov, ko smo še živeli v šoli in se pred velikim poslopjem igrali počepne kilce, Ringa ringa raja in druge otroške igre. Največkrat sem se igrala z mlajšo sestro Jožo, med petnajstminutnimi odmori pa so se nama pridružili tudi šolarji. Občasno nama je delal družbo tudi kateri od učencev, ki je bil po pouku zaprt. Enostavno je skočil skozi okno in že smo bili trije ali štirje. Okoli šole je bil park, z okroglo gredo v sredini, na kateri je rasla velikanska juka, ki so jo morali vsako zimo spraviti v zaprt prostor. Najlepša je bila v času, ko je cvetela. Ob severni steni šole so bile jablane in ena hruška, v delu, kjer smo stanovali mi, je rasla visoka jablana z okusnimi sadeži, ki smo jo hoteli precepiti tudi na posajene divjake pri naši hiši. Čeprav jih je Kržičnikov Pepi cepil kar trikrat, se na močvirnem terenu ni nobena prijela. S Kržičnikovimi, ki so živeli v hiši ob mostu čez Studeno, smo bili v dobrih sosedskih odnosih. Pepi in Franci sta bila dvojčka. Njun oče je odšel v Ameriko, kamor je nameravala tudi mama, vendar zaradi nosečnosti ni dobila dovoljenja za odhod. Oče, ki je delal v rudniku, je zbolel za jetiko in se kljub veliki želji, da bi videl domače, ni mogel vrniti domov. Umrli je daleč stran od svojih najdražjih. Sama sem tudi poznala kar nekaj ljudi, ki so se odpravili s trebuhom za kruhom čez ocean. Eden takih je bil Malenski Pepi, ki je po vrnitvi

živel s sestro v majhni leseni hiši na začetku Malenc. Menda so ga nazaj domov brez prebite pare pripeljali žandarji. Flegmatik po naravi je ta dogodek komentiral z besedami: »Sem se vsaj enkrat zastonj peljal.« Večkrat se je širokoustil, da bi ga njegovi otroci, če bi živeli kje v bližini, po rokah nosili. Ker pa so v Ameriki, je sam. Čeprav so se z njega kar naprej norca brili, mu ni prišlo nič do živenga. Drugače pa se je preživljal s priložnostnimi deli. Največkrat je pri Bučarju delal faširane zrezke, ki so bili hišna specialiteta, po katerih je gostilna slovela vse do Ljubljane. Ker še niso imeli stroja, je meso za zrezke sekljal na leseni kladi. Bil je zelo pripraven tudi za druga opravila. Kasneje se je preselil v hišo nasproti križa pred južnim mostom. Pred vojno je v njej živel tudi nek Primorec Plevčak, ki je zbežal pred fašizmom v Kraljevino SHS. Bil je dnevničar, ki se je tako kot Malenski Pepi preživljal z različnimi deli. Največ je žagal in sekal drva. Za šolo je vsako leto z eno roko našagal 12 metrov drv, ki so zadostovala za celo zimo. Za 1.000 dinarjev je metrska polena prežagal trikrat.

Tudi nad nami je bila družina, ki se je odpravila v Ameriko. Hišo so oddali v najem sodniku Turku, ki je služboval v gradu. Prijazen gospod z očali, manjše postave, suh kot kakšna »frajlica« je na poti domov vedno pel ali pa se sam s seboj pogovarjal. Bil je poročen, z ženo Greto sta imela dva otroka, Marjetko in Kukija.

Moji spomini na šolo so lepi. Bila sem dobra učenka s štiricami in peticami v spričevalu. V prvem razredu me je učila Jelica Gorjup, sestra slikarja Jožeta Gorjupa, v 2. razredu učiteljica Dularjeva, v 3. in 4. razredu stroga Iva Mesec, pri kateri nisem imela nikakršnih problemov. V 5. razredu me je imel Burja Ljudevit, ki so ga klicali Lujo, v 6. 7. in 8. razredu pa upravitelj Janez Pirnat. Mi smo šolo obiskovali skozi vse leto, otroci iz okoliških vasi pa so pozimi, ko je bilo veliko snega in hud mraz, ostajali doma. Spominjam se, da so učence višjih razredov iz Črneče vasi večkrat v šolo pripeljali s sanmi, ki so jih vlekli konji. Otroci, ki so jih odložili pred šolo, so zbežali na toplo, oni pa so se s sanmi ob spremljavi zvončkov drgetaje odpeljali nazaj domov. Spominjam se tudi dogodka v povezavi z velikim in močnim učencem Vincencem (Krištofom) Unetičem iz Sajevc, ki je bil precej živahen in večkrat zaprt po pouku. Ta se ni bal nobene učiteljice, pa tudi ravnatelja ne. Spominjam se nekega mrzlega zimskega jutra v četrtem razredu, ko je bilo snega čez kolena >

NAŠI LJUDJE

in je stopil v razred Krištof, ki je imel noge namesto v čevljih zavite v vreče iz jute in zavezane s tanjšo vrvjo. Počasi je vreče razvezal in jih dal sušiti na peč. Učiteljica Mesečeva mu je lepo rekla, da naj jih odstrani, ker bo začelo v učilnici smrdeti. Ker pa je ni ubogal, je postala huda. »Kje imaš pa čevlje?« ga je vprašala. »Nimamo vsi čevljev,« ji je odgovoril. »Kako,« je bila vztrajna učiteljica, »pa saj tvoj stari oče je šuštar. Naj ti za božjo voljo vendar naredi čevlje.« »On novih čevljev ne izdeluje, samo stare flika,« ji je odvrnil. Učiteljica pa je bila vztrajna: »Naj gre h Glihatu, ki ima strojarno, kupi usnje, ki ni tako drago, iz njega naredi čevlje, da boš lahko normalno urejen prihajal v šolo.« »Da se pri Glihatovih kupi usnje že vem, vendar bi to morali povedati mojemu staremu očetu, pa še kakšen dinar zraven dati, ker nima denarja, da bi usnje kupil.« In tako je beseda dajala besedo, Krištof se ni dal. Ko je Mesečeva prišla do njegove klopi, je skočil pokonci, jo naložil štupa rame in z njo na hrbtu šel po eni strani gor proti katedru, po drugi pa nazaj do konca razreda. Bila je silno presenečena, naredila pa ni nič. Rekla je le: »Rudi, Rudi, da me boš ti nosil po šoli, to pa ne gre.« »Če bo treba, vas bom pa še enkrat odnesel,« ji je odgovoril. Vendar tega ni storil. Dosegel pa je svoje. Vreče, ki so se do konca pouka posušile, je spet ovil okoli bosih nog in odšel domov.

Najlepše, kar je v Kostanjevici, pa je reka Krka in poletja na farovškem kopališču. Brezskrbnost, družba vrstnikov, s katerimi uganjaš norčije, vožnja s čolni in plavanje v čisti reki je bilo naše najljubše opravilo v dneh, ko je bilo sonce najvišje na nebu. Večkrat smo od doma kar pobegnili. Tako je teklo moje mlado življenje pred drugo svetovno vojno.

Tone Lešnjak na služenju dveletnega vojaškega roka v Osijeku, leta 1946

Martina Gril pred 2. svetovno vojno

Leta 1950 se Martina Gril poroči s Tonetom Lešnjakom iz Šmarja pri Šentjerneju in postane gospa Lešnjak. O tem delu življenja pa pripoveduje Tone Lešnjak.

Rojen sem 27. decembra 1928 v Šmarju pri Šentjerneju. Imel sem teto, poročeno z ženinim sosedom Švaljem. Ob koncu tedna sem se večkrat oglasil pri njej. Enkrat me je med pogovorom vprašala, če že kaj razmišljam o kakšni ženski, da ne bom živel sam. Dodala je tudi, da pozna eno, ki bi bila prav zame. To sem nekako kar preslišal. Sem jo pa večkrat spraševal, če pozna koga, ki bi imel kakšno dobro leglo prašičev, da bi enega kupil za nas doma. Usmerila me je dve hiši nižje proti šoli, h Grilovim. »Mama in hči, ki živita sami, imata vedno zelo kvalitetne prašiče, ki jih tudi hitro prodata.« »Pa še za hčer vprašaj,« mi je mimogrede rekla. In tako sem se odpravil h Grilovim. Mamo sem najprej vprašal po prašičih, za katere sem zvedel, da so že prodani na Hrvaško, ko pa sem jo vprašal po hčeri, mi je odgovorila: »Če jo boste hoteli videti, bo treba še enkrat v Kostanjevico. Je ni doma. Z Dulčevo

Mici sta na padalskem mitingu v gradu.« Naslednjo nedeljo sem spet potrkal na vrata. Ko sva se srečala, mi je bila takoj všeč, kar sem ji tudi povedal. Pri njej pa sem opazil rahlo zadrego in zadržanost. Po nekaj trenutkih pa je tudi ona povedala svoje. »Bom kar odkrita,« je rekla. »Si kar šest let mlajši od mene, kar bi znala biti resna ovira. Kaj pa če se me boš naveličal, ko bom starejša?« Kljub temu sva se dogovorila za sestanek naslednjo nedeljo. Ob srečanju je bila dobre volje, vprašala me je, če sem dober plezalec in če se bojim višine. »Kje pa,« sem se širokoustil, »samo košaro mi daj in pokaži drevo, na katerega je treba splezati.« Splezal sem na češnjo ter na zadnjih, najtanjših vejah nabral polno košaro sladkih, rdečih sadežev. Bila je presenečena in vesela, kar se ji je videlo tudi na obrazu. Povabila me je, naj pridem še naslednjo nedeljo. In tako iz nedelje v nedeljo. Po šestih mesecih pa mi je njena mama rekla: »Vidim, da sta se že dobro spoznala, da sta rada skupaj in prav bi bilo, da se poročita.« Midve sva sami in rabiva moško roko za pomoč doma. Poročila sva se na Martinovo soboto leta 1950 in iz Šmarja pri Šentjerneju sem se preselil v Kostanjevico. Po dveh letih se nama je rodil sin Zvone,

Tone Lešnjak s svojimi glinenimi živalcami v lončarski delavnici v Radencih, leta 1963

leta 1954 Jernej in leta 1958 še Miha. V Šentjerneju, kjer je bila lončarska obrt razvita že v preteklosti, sem se pri svojem botru Jožetu Lešnjaku v štirih letih izučil za lončarja in keramičarja. Ker mi delo pri sorodniku ni bilo všeč, sem se preselil k lončarju Zupančiču. Pri njem pa je bilo treba delati po cele dneve in noči, kar je bilo zame, predvsem pa za mojo ženo preveč. Energična, kot je bila, me je nagovorila, da naj poskušam najti kaj boljšega. In tako sem odšel k Urbanču v Krško, ki ga je zaradi služenja vojaškega roka zapustil zelo sposoben pomočnik. Tudi pri njem se mi ni godilo nič boljše. Delo, delo, delo, edina razlika je bila, da sem cele dneve postavljal kamine na terenu. Kaj hitro mi je bilo vsega dovolj in tudi na ženino veliko željo sem se odločil za samostojno pot. Začel sem iz nič, vendar sem bil vesel in zadovoljen, ker sem bil bliže ženi in domu. V hiši je v nekdanji spalnici nastala delavnica. Ob oknu, skozi katerega je padala svetloba, je stala vrtljiva šajba (lončarsko vreteno) na nožni pogon, na kateri so nastajali lončeni izdelki. Glino sem kopal na grobeljski gmajni, na kateri so se s to surovino oskrbovali tudi drugi lončarji. Za vsako sem nakopal približno dva kubika, Jordanov France pa mi jo je z gumi vozom pripeljal domov. Glino, polno peščenih primesi, je bilo treba očistiti. Pri tem mi je pomagala žena, ki se je v mesecih čiščenja izkazala kot

zelo sposobna delavka. Izdelke je bilo treba pravilno posušiti. Najprej v senci, zadnje dni pred žganjem pa še na soncu. Peč, ki je bila res vrhunska in v katero sem lahko naložil 700 do 800 izdelkov, sta postavila zidarja s polja, brata Lipar. V njej sem žgal velike, petnajst litrske lonce, v katerih so kuhali za svinje, od pol litrskih do štiri litrske sklede, razne lonce za kuhanje hrane v krušnih pečeh, poličke za vino, skodelice, latvice za kislo mleko in lončene piščalke v obliki raznih živali, na katere je bilo moč zapiskati melodijo (petelinčke, konjičke z jezdecem ali brez, jelenčke, ovčke, sv. Jurija na konju, orača z vpreženo živino). Peč, v katero sem naložil izdelke, sem zakuril ob peti uri popoldan, jo z drvmi nalagal celo noč ter kontroliral, da je bila temperatura ravno pravnja. Po prvem žganju je bilo treba vse izdelano zložiti iz peči in glazirati ali položiti vsak kos posebej. Lošč, ki sestoji iz glajenke ter fino zmletega kremenčevega peska, je dal posodi gladkost, nepropustnost za vodo, lepšo površino in večjo trpežnost. V glajenko, ki sem jo kupoval v specializirani trgovini Keramika, sem mešal tudi bakrene ali železne opilke. Te sem nabavljal pri kovinarjih. Pri loščenju je bilo treba biti točen, saj so s tem na posodi nastajali različni barvni odtenki. Od zelenih, rdečkastih, rjavih, rumenih in drugih. Posoda za vsakdanjo rabo je bila loščena le v >

12. novembra 2011 sta Tone in Martina Lešnjak praznovala 60-letnico poroke. Na fotografiji pred oltarjem slinovške cerkve s tremi sinovi. Levo najstarejši Zvone, desno Jernej in ob njem najmlajši Miha

notranjosti, posode, ki so jih uporabljali ob prazničnih priložnostih, pa so bile loščene in okrašene tudi po zunanji strani. In na koncu je bilo treba izdelke še prodati. Največkrat sem si voz z vprego, na katerega sva s taščo naložila krhko lončevino in jo zaščitila, sposodil pri Pavletu Herakoviču. Ob nedeljah sva že pred svitom s tovorom odrinila proti Beli Cerкви, kjer sva počakala konec maše. Prodajal sem tudi v hrvaški Žumberak, na zelo obiskanem sejmu v Sošicah. Za na makadamsko pot čez Gorjance je bilo treba tovor dobro zaščititi in preplesti z vejami. Čeprav sem vztrajal ves dan, pa prodaja nikakor ni stekla po mojih pričakovanjih. S taščo sva prespala kar v Sošicah. Ona v hiši pri znancih, jaz pa na vozu, da sem pazil tovor. Čeprav sem spal kot zajec, sem zjutraj videl, da mi je zmanjkalo kar nekaj posod. Vse, kar je ostalo, pa sem pustil pri taščinih znancih, ki so zagotovili, da je pri njih moj tovor na varnem. Da naj se vrnem naslednjo nedeljo, so rekli, saj bo vse shranjeno ostalo nedotaknjeno. Ko pa sem se čez teden dni spet oglasil, se je gospodar izgovarjal, da je ostalo le par kosov, večji del pa so pokradli. Na sejmu pa sem navezal stike z ljudmi iz Kostanjevca pri Žumberku, ki so kupili in naročili precej izdelkov.

Po letu dni sem se odločil opustiti lončarijo in se usmeril v polaganje stenskih keramičnih oblog in postavljanje lončenih kaminov. Delo je bilo manj naporno, zaslužek večji in ostalo je več prostega časa.

Za lastno veselje pa sem še vedno izdeloval lončene živalce, na katere se je dalo zapiskati. Na teren sem se s svojim Tomosovim mopedom odpravil v različne posavske kraje, ne samo po Kranjski, temveč tudi po Štajerski strani čez Savo. Največkrat sem delal cele dneve tudi ponoči, če je bilo treba. Od stranke do stranke. Ko sem končal pri eni hiši, so me povabili že v drugo in tako naprej od ponedeljka do sobote, ko sem se za konec tedna z motorjem vračal domov. Ponudili so mi tudi prenočišče, hrano in pijačo, samo da je bilo delo čim prej opravljeno. V soboto pred mrakom pa je največkrat tašča prva zaslišala ropot motorja, poklicala otroke in jih obvestila: »Ati se pelje domov. Zdaj bo pa spet lepo.« Z mojimi nedeljami je bilo po navadi res tako, kot pravijo za vsako stvar v življenju, ki kratko traja. Bile so kratke in sladke.

Aprila 1962 sem se zaposlil v Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem. Pri tej odločitvi je imela besedo tudi žena, ki me je med tednom pogrešala in ji je bil moj novi delovni čas od ponedeljka do sobote, od šestih do dveh, bolj všeč. Po osmih urah je do noči ostalo dovolj časa, da sem lahko s popoldanskim delom občasno zaslužil še kakšen dinar.

Tehnični direktor Moretti mi je bil zelo naklonjen. Hotel je celo, da bi mi v tovarni naredili delavnico, v kateri bi izdeloval lončene izdelke za poslovna darila. Njegovi nadrejeni pa so imeli drugačne načrte, tako da ta ideja ni padla na plodna tla. Se je pa v naslednjih mesecih dober glas o mojem lončarstvu slišal vse do njegove pisarne in ko sem mu pokazal nekaj svojih lončenih živalic, me je prijavil na simpozij keramike v Radence. Tritedensko bivanje v mestu ob Muri, kjer sem se srečal z lončarji z vseh vetrov, je plačala Celuloza. Na simpozij sta bili povabljeni tudi dve udeleženki iz Avstrije, ena izmed njiju je bila profesorica, ki je bila nad mojimi izdelki tako navdušena, da me je povabila, naj pridem živeti in ustvarjati v njihovo delavnico v Avstrijo. In spet je prevladala ženina trezna presoja. »Mame ne morem pustiti same doma, pa tudi prav je, da družina ostane skupaj,« je rekla. Tako sem ostal doma in se po petindvajsetih letih dela v Krškem leta 1987 invalidsko upokojil. Res je, da sem včasih še kakšno stvar v zvezi z lončarstvom in keramiko postoril, največkrat pa sem pomagal doma ženi. V hlevu smo imeli tri glave goveje živine, od katere smo oddajali mleko.

Tone Lešnjak s svojimi živalcami, februarja 2019

V svinjaku pa dva legla prašičev, ki so tudi zahtevali svoje, dokler niso bili zreli za prodajo. In tako so tekla leta in se do danes stekla v devetdeset. Leta 2017 mi je umrla žena in v mojem življenju je zazijala velika praznina, ki jo zapolnjujejo moji najbližji. Živim skupaj s sinom Jernejem, ki zgledno skrbi zame. Če se lotim kakšnega fizičnega dela, za katerega misli, da je pretežko, že od daleč kriči: »Pust pr mir, bom že jaz naredu.« Obiskujeta me tudi druga sinova, Zvone bolj poredko, ker živi v Moravčah, Miha pogosteje, saj živi v soseščini. Imam dve vnukinji in dva vnuka ter osem pravnukov, ki se jih ob vsakem srečanju močno razveselim.

In tako živim, počasi, v tihem minevanju časa, iz dneva v dan. Ob lepem vremenu se sprehodim mimo šole do Kostanjeviške jame in pokopališča, kjer se pogovorim s pokojno ženo in obudim spomine na lepe dni, ki sva jih preživela skupaj.

V prispevku o dolenjskih lončarjih, ki ga je objavil novinar Danilo Breščak, 22. junija 1967, v Dolenjskem listu pod naslovom *Lončarstvo ne sme izumreti*, na koncu spregovori tudi o Tonetu Lešnjaku.

»Najzanimivejše srečanje je bilo z lončarjem Tonetom Lešnjakom iz Kostanjevice. Že nekaj let ne lončari, sploh pa je bil lončar posebne vrste. Izdeloval je razne kipe in presenetil z njimi našo in tujo javnost. Na

simpoziju primitivne keramike v Radencih leta 1963 je bil za svoje izdelke nagrajen. Vprašanje je, zakaj ne dela nič več. Pravi, da so se mu zamerile nekatere stvari, da nima časa in da je les z bližnjih Gorjancev, s katerim je kuril v lončarski peči, predrag. Prav rad bi začel znova delati, le da bi se dokopal do električne pečice, v kateri bi žgal svoje izdelke. Pokazal mi je svojega čudovitega orača, ki je bil že razstavljen. Z njim in še nekaterimi kipci, ki kažejo na primitivno in izvirno oblikovanje ljudskega umetnika v najžlahtnejšem pomenu te besede, je vzbudil pozornost tudi v tujini. Pravo presenečenje je. Kdo bi si mislil, da živi med nami mojster take roke, kot je lončar Lešnjak. Njegovi jezdec, konjički, sv. Jurij na konju in ostali kipci so resnično vredni vse pozornosti, saj kažejo, da je v mojstru pravo utelešenje ljudskega umetnika starega kova. Tone Lešnjak pravi, da se bo zopet oprijel dela. Ljudska umetnost in lončarstvo ne sme izumreti. Neprecenljiva škoda bi bila, ko bi ta dejavnost prenehala živeti. Podpirati bi jo moral Dolenjski muzej, turistična društva in kulturno-prosvetne organizacije pri nas. Današnji čas je tem stvarjem naklonjen. Novo rojstvo lončarske umetnosti in obrti se obeta in še je čas, da podpremo njihovo dejavnost. Jutri pa ga morda ne bo več.«

— Janez Zakšek

foto: arhiv družine Lešnjak in Janez Zakšek

foto: Martin Luzar

Ena zvezda gori gre, iz dežele jutrove

Na območju naše župnije so žive tri različne pesmi ob koledovanju na sveti večer pred praznikom Gospodovega razglašenja oziroma svetih treh kraljev. Skozi čas so se ohranile koledniške pesmi na Ostrcu, v Orehovcu ter Kostanjevici na Krki, ki jo pojemo tudi po okoliških vaseh. Vsi različni napevi in besedila pa prinašajo isto sporočilo, da je v Betlehemu rojen kralj, ki je Mesija. Modri z Vzhoda so se mu prišli poklonit, saj so sledili zvezdi, ki je ob njegovem rojstvu vzšla na nebu. Ko so našli dete, so ga počastili, odprli svoje zaklade ter mu darovali zlata, kadila in mire.

Tudi koledniki sledimo zvezdi ter s pesmijo razglašamo to veselo novico, zato ob vstopu v domove voščimo vesele tri kralje, nad vrata pa napišemo 20 G+M+B 19, kar pomeni letnico štetja časa, ki ga štejemo od rojstva Kristusa, ter imena treh kraljev: Gašper, Miha in Boltežar. »Pri vas naj ostane večni Bog, z nam' naj rajža Sveti Duh«. S to željo koledniki zaključimo našo pesem, s katero po hišah nosimo Božji blagoslov ter tako začnemo novo leto.

— Matej Drobnič

foto: orehovški koledniki

Trikraljevski koledniki iz Orehovca

Tudi letos, na večer 5. januarja, so se fantje in moške zbrali, da nadaljujejo tradicijo petja treh kraljev. V začetku so se nam pridružili tudi mlajši fantje z željo, da se čim prej naučijo pesmi in tako v naslednjih letih zamenjajo starejše pevce. Dolga tradicija petja v vasi Orehovec družijo že veliko let več generacij pevcev in s tem ohranjajo trikraljevsko koledništvo, da ne bi

tradicija petja v tem okolju zamrla. Skupina je imela letos kar zahtevno nalogo, zapeti je bilo treba kar 76-krat v Orehovcu in ponekod po vaseh Grič, Zaboršt, Kočarija in Vodenice. Upajmo, da bomo imeli tudi v prihodnosti take generacije pevcev, ki bodo ohranjali tradicijo koledništva pri nas.

— Franc Štokar

Vljudno vabljeni, nič siljeni v Posavski muzej Brežice že 70 let

Bila je nedelja, letos bo sredo, dan in mesec sta enaka, prav tako ura, vmes pa je minilo 70 let: 26. junija 1949 ob 11. uri je v delu brežiškega gradu prvič odprl svoja vrata nov muzej, ki so mu nadeli ime Posavski muzej Brežice. Ime je bilo izbrano po območju, ki je v istovetnosti prebivalcev šele nastajalo in je združevalo kraje ob reki Savi pa še do Mirne, Krke in Sotle. Posavje s številnimi rekami, pritoki, polji, griči in hribi je bilo v vseh časih pomemben prostor srečevanj in prepletanj. Nastajala je dediščina, ki jo v muzeju prepoznate skozi naše osrednje zbirke: arheološko, etnološko, umetnostno zgodovinsko in zgodovinsko. Različne upravne ureditve, različni odloki in pristojni organi so usmerjali naše poslanstvo ter našo javno službo. K ustanoviteljem se je leta 2012 pridružila tudi Kostanjevica na Krki kot samostojna občina. Skozi desetletja se je muzej razvijal, od prvih treh sodelavcev nas je danes 16 stalno in od pet do sedem občasno zaposlenih. Naša naloga je, da čim bolj odlično in vestno opravljamo zaupane naloge, kjer je najpomembnejše, da smo zavezani območju in njegovim >

Ivan Novak (c. kr. gozdar), 1889, Začetek samostana v Kostanjevici na Kranjskem, akvarel na papirju, dat. levo spod.: 30. VII. 1889, sign. sred. spod.: Ivan Novak, c. kr. gozdar
Spodaj napis: Začetek samostana v Kostanjevici na Kranjskem, zadaj zapisana legenda o nastanku kostanjeviškega samostana:

Po legendi, ki jo je zapisal gozdar Ivan Novak, 30. VII. 1889, se je koroškemu vojvodi Bernardu (Spanheimu), ki se je izgubil na lovu, v sanjah prikazala Mati Božja in mu naročila, naj – v zahvalo za svojo zaobljubo, ker je zmagal v vojni – pozida novi cistercijanski samostan »Marijin studenec« na mestu, kjer ga je – izgubljenega na lovu – ob studencu našel stari drvar. V ustanovni listini (iz leta 1234) je samostan poimenoval »Marijin studenec« (Fons Beatae Mariae), cerkev je dal posvetiti Materi Božji, v grb pa dodal starca z brado.

dediščini v vseh časih. Trudimo se, da je naše delo čim bolj celovito, pa čeprav je naš dom v Brežicah.

Muzeji smo »varuhi predmetov«, a vemo, da ste najpomembnejši ljudje – prebivalci tega območja, vaša dediščina in naša zavezanost, da ustvarjamo muzej, ki je nepogrešljiv del naše kulturne krajine. Naše praznovanje poteka tudi v času večzvrstnega in večletnega programskega cikla z imenom Štirje elementi: voda, ogenj, zemlja in zrak. In ravno v tem letu je na vrsti element zemlja, ki ga predstavljamo skozi nas – skozi ljudi, skozi kratke zgodbe o 35 Posavkah in 35 Posavcih, znanih, manj znanih, z imeni in tudi brez. Tistih, ki so sooblikovali življenje območja, po katerem je ravno naš muzej kot prva uradna ustanova dobil pridevnik – posavski. Tako boste na novi razstavi, ki jo odpiramo ravno na rojstni dan (26. 6. ob 11. uri) lahko izvedeli več o šivilji Valerci Auguštin (1895—1985), ki je bila izjemna mojstrica, njeno delo pa je cenila in častila tudi naša neumorna muzealka Iva Stiplovšek (1904—2001). S ponosom je nosila

njene kreacije in ji pošiljala pozdrave ter pohvale iz Brežic v Kostanjevico na Krki. Iva Stiplovšek pa je tudi avtorica našega vabila: »Vljudno vabljeni, nič siljeni«, ki mu dodajamo še: »vedno dobrodošli«.

Na razstavi Štirje elementi: 1 – VODA; ki smo jo odprli decembra 2016, pa vas bo zagotovo prevzel predmet, ki smo ga izbrali k besedilu. Tako simbolično povezujemo nastanke pomembnih ustanov, saj je bil tudi kostanjeviški cistercijanski samostan »posavski«, Galerija Božidar Jakac pa simbolično nadaljuje s širokim delovanjem in pomenom. Veseli smo, ker je tudi naše medsebojno sodelovanje na več ravneh odlično, najbolj vidno pa v prizadevanjih skupnega projekta Gradovi Posavja.

Dragi občani in drage občanke Kostanjevice na Krki, iskrena hvala za vašo podporo, vaše obiske in vašo dediščino. Nam vsem skupaj kličemo: še na dolga leta!

— Alenka Černelič Krošelj

foto: arhiv muzeja

foto: Ema Jevšnik

Bober ob Krki – naš in njegov dom

Bober je v zadnjih letih postal spremljevalec naših vodotokov in s tem odprl mnogo vprašanj glede našega načina bivanja ter odnosa do živali in narave. Našega »vodnega sosedu« bolj ali manj poznamo samo po »ošpičenih« vejah in podrtih drevesih. Kaj pa bi bober, če bi znal govoriti, kot osrednji člen obvodnih in vodnih ekosistemov povedal o sebi?

Bober (*Castor fiber*) s svojo dejavnostjo povečuje pestrost habitatov ter ohranja obstoj nekaterih živalskih in rastlinskih vrst. Če ključna vrsta izgine

iz ekosistema, posledično upade število drugih vrst ali pride celo do njihovega izumrtja. V Sloveniji je bil iztrebljen in se je okoli leta 1998 po naravni poti ponovno naselil s Hrvaške. Danes je prisoten tudi pri nas, ob reki Krki, Studeni in drugih potokih. Tehta do 35 kg in je največji glodavec v Evropi. Prehranjuje se izključno z rastlinami. Najraje ima zelišča, vodne rastline, grmovje ter drevesa, kot so vrba, jelša, trepetlika, topol itd. Njegova služba traja vedno ponoči, zato lahko šele zjutraj opazujemo njegova drvarska dela oz. »naravno forma vivo«. Da podre drevo s premerom 25 cm, potrebuje kar 250 min, ampak to po navadi ne naredi v eni nočni izmeni. Zaradi tako zahtevnega gozdarskega dela ima v glodače preobražene sekalce, ki jih obdaja sklenina oranžne barve. Za svoje preživetje potrebuje vodo, ki mu je ob rekah in potokih na razpolago vse leto. V vodi skladišči hrano, se zateče vanjo ob nevarnosti, potuje ter se poleti v njej ohlaja. Pod vodo lahko zdrži do 15 min. Na kakovost vode ni občutljiv, mora pa imeti počasen tok ter stalno vodno gladino, drugače si zgradi jez. Ta omogoča počasen vodni tok, s čimer se izboljša tudi kakovost vode. Premikanje v vodi mu omogočajo zadnje noge, na katerih ima prste povezane s plavalno kožico, ter velik, sploščen rep, s katerim krmili in se potaplja. Omogoča mu tudi, da ob nevarnosti udari po vodni gladini ter s tem opozori druge. Od obrežnega pasu se le redkokdaj oddalji več kot 10 m, saj je na kopnem zelo okoren. Potrudi se le za kakšen slasten prigrizek, kot je npr. kuruza na bližnji njivi.

Glede na to, da njegovo »jedilnico« predstavljajo predvsem obrežna vegetacija, si brlog zgradi ob vodi iz kupa vej, blata, debel ali pa si izkoplje brlog v breg, vhod v dom pa ima pod vodno gladino. Živi v družinski skupini, ki lahko šteje od 2 do 14 živali. To pomeni, da so prisotni starši oz. odrasel par, letošnji mladiči ter mladiči preteklega leta, zraven pa lahko živi tudi ena ali več nedoraslih živali. Spolno dozori po navadi v drugem letu starosti, vendar parjenje poteka šele v tretjem letu med januarjem in marcem, mladiči pa se skotijo v maju ali juniju.

Bobrovi plenilci so rjavi medved, volk, lisica in ris, vendar pri nas le redko pride do tega, največ smrti povzročimo ljudje z načrtnim uničevanjem bobrišč, krivolovom, prometom, utopitvami v mrežah itd. V

foto: Ema Jevšnik

nekaterih državah, kjer je populacija bobra velika, to uravnavajo z odstrelom, vendar mora biti ta dobro načrtovan, saj je bober zelo občutljiv na preobsežen lov. V Sloveniji je kljub porastu populacije bober zavarovana vrsta, saj je trenutno še premalo podatkov o številu vrste, zato lov nanj ni dovoljen. Bobra težko zamenjamo, ob slabši vidljivosti je to možno le z nutrijo, mogoče tudi s pižmovko ali vidro, saj imajo vsi kožuh od sivorjave do temnorjave barve.

Zaradi nedavnega pojava bobra in hitrega porasta populacije ljudje ne znamo bivati z njim ter ga vidimo kot škodljivca, ne pa kot okoljskega inženirja in neumornega gozdarja. Škodo, ki mislimo, da jo povzroča, lahko preprečimo z določenimi varnostnimi ukrepi, npr. drevesa, s katerimi se prehranjuje zgradimo z močno mrežo, drevo, ki ga je bober že podrl, pustimo, tako bo naslednjič izkoristil že podrto drevo in ne bo načel novega, ter najpomembnejše, da ohranjamo pas drevja ob brežinah, ki naj bi bil dolg do 20 m. Ta pripomore, da ima bober zadostno količino hrane in ne posega izven obrežnega pasu, hkrati pa ohranja habitat in povečuje vrstno pestrost. Če pa vam je bober pojedel celo njivo kuruze, ker mu je ta lažje dosegljiva kot kakšno drevo ob vodi, lahko vašo škodo prijavite in tako dobite izplačano odškodnino, ki jo povzročajo prostoživeče živali. 7. april je bil razglašen za mednarodni dan bobrov, 28. marca pa smo lahko v kostanjeviški knjižnici poslušali predavanje Andreja Hudoklina z novomeške enote Zavoda RS za varstvo narave o bobrih in njihovem pomenu za vodotoke.

— Ema Jevšnik

Šola zdravja: tisoč gibov za bolj zdravo življenje

Verjetno ste že kdaj opazili, kako se ob jutrih zbirajo skupinice ljudi, oblečeni v oranžne majice. To so člani društva Šola zdravja, ki svoje dneve začenjajo s telovadbo.

Projekt društva Šola zdravja deluje od februarja 2007, ko je nastala prva skupina v Piranu. Idejni vodja in ustanovitelj je dr. Nikolay Grishin. Njihov prepoznavni znak je oranžna barva in razgibavanje vsako jutro (razen nedelje in praznikov) ob pol osmih zunaj na prostem, čimbolj v bližini doma, v vseh letnih časih. Namen Šole zdravja je ljudem podati osnovne napotke, kako dosegati čim boljše in čim bolj zdravo življenje. Zato organizirajo tudi poučna predavanja in praktične delavnice, ki jih izvajajo strokovnjaki z različnih področij.

Večina članov Društva Šola zdravja je starih nad 50 let, veliko je upokojencev, ki se zaradi aktivnosti počutijo vsak dan bolje. Pridruži se jim lahko vsak, ne glede na leta. Vaje niso zahtevne, kar pomeni, da ni potrebna predhodna kondicijska pripravljenost niti draga športna oprema. Pomembno je omeniti, da je vse brezplačno. Edino, kar želijo, je, da se jutranji telovadci včlanijo v društvo in podprejo njihove aktivnosti s tem, da plačajo letno članarino v višini 20 evrov. Vaje so preproste in primerne za vsakogar. Velja pravilo, da vsak dela po svojih zmogljivostih. Vodijo jih usposobljeni prostovoljci. Gre za sklepne vaje, ki jih je sestavil dr. Nikolay Grishin in se imenujejo 1000 gibov. Vse vaje se izvajajo stoje. V 30 minutah se razgibajo vsi sklepi telesa in vse mišične skupine. Začne se pri dlaneh, konča pa pri podplatih. S tem se ohranjajo funkcionalne sposobnosti in se doseže boljša gibljivost, okretnost telesa ter ravnovesje. Jutranje razgibavanje izboljšuje fizično in psihično stanje posameznika. Zaradi boljše gibljivosti telesa se zmanjšuje telesna teža, prav tako se zmanjšajo ali celo izginejo druge težave. Zaradi gibanja v naravi in prijetnega druženja v skupini se izboljša tudi psihično stanje, zmanjšuje se občutek osamljenosti, socialne izključenosti in depresije.

Šola zdravja si prizadeva jutranje razgibavanje

pripeljati v čim več krajev po Sloveniji. Trenutno so skupine prisotne že v 76 občinah, kmalu bodo v 200, hkrati se po celi državi razgibava več tisoč oseb. Junija 2018 se je društvu Šola zdravja priključila tudi skupina iz Krškega. Množica v oranžnih majicah je iz dneva v dan postajala številčnejša in zgodil se je pravi »bum«. V slabem letu jih je že preko 160, razgibavajo se na trinajstih lokacijah v občini Krško. Letos v januarju sta nastali tudi skupini v naši občini, in sicer v Kostanjevici in na Prekopi.

Velike zasluge za oranžni razcvet v tem okolju ima vodja skupin Krško – desni breg Helena Španovič, ki z neizmerno energijo promovira, motivira ter organizira raznolike aktivnosti in je tako spodbudila telovadbo tudi pri nas. Helena je zapisala: »Navdušenje nad redno vadbo, naše dobro počutje, nasmejani obrazi, druženje ob kavi, čaju je garancija za nove člane. Do vsakega našega člana smo pozorni, upoštevamo naš kodeks ter ob rojstnih dnevih poklonimo cvet – seveda oranžne barve – ter zapojemo. Drobne pozornosti nas bogatijo in še bolj povežejo. Pozitiven odnos do sebe in drugih, dan, začet z gibanjem, druženjem, petjem naše himne *Razgiban sem vsak dan* in s šalami. S tem si popestrimo in polepšamo vsak dan posebej in tako je naše življenje polnejše.«

Pravijo, da so toplejši spomladanski dnevi idealni, da se jutra začenjajo z rednim razgibavanjem na prostem. Postopoma se človek lažje navadi na vse vremenske razmere, tako je tudi pri vsakodnevnem jutranjem razgibavanju ne glede na mraz ali poletno vročino. Ne odlašajte in se jim pridružite že zdaj.

— Helena Španovič
Alenka Žugič Jakovina

foto: Maj Kerin Colarič

Idrijska čipka
foto: Jani Peternelj

Grad Gewerkenegg
foto: Matej Vranič

Izleti po zgodovinskih mestih Slovenije

IDRIJA – MESTO UNESCO SVETOVNE DEDIŠČINE

Na zahodu Slovenije je prepletanje alpskega in dinarskega sveta ustvarilo edinstveno naravo, ki že stoletja kroji življenja lokalnih prebivalcev. Podeželske vasi na visokoležečih planotah ponujajo gostoljubje in razprostrane razglede na pokrajino, razbrazdano z vodami, ozkimi dolinami in kotlinami, kjer leži Idrija, najstarejše rudarsko mesto v Sloveniji z bogato dediščino živega srebra. Vabljeni na doživetje naravne in kulturne dediščine v UNESCO Globalni geopark Idrija.

BOGATA ZGODOVINA, KI NAVDUŠUJE

Obisk drugega največjega rudnika živega srebra na svetu omogoča pristno doživetje idrijskega knapovskega podzemlja, uvrščenega na Unescov seznam svetovne dediščine. Legenda pravi, da je v 15. stoletju na tem območju škafar pri namakanju škafov v potoku po naključju zajel živo srebro. V skoraj 500 letih delovanja rudnika pa je bilo na tem mestu skopanih preko 700 km rogov. Antonijev rov, eden najstarejših ohranjenih vhodov v rudnik v Evropi, in nekdanji rudniški grad Gewerkenegg nudita posebno doživetje in ogled številnih razstav o zgodovini in življenju mesta. V osrčju idrijskih gozdov se nahajajo vodne pregrade – klavže, ki so služile za plavljenje lesa. Zanimanje obiskovalcev Idrije vzbudi vodna >

ČEZ PLANKE

črpalka Kamšt z največjim ohranjenim lesenim vodnim kolesom v Evropi. Rudarstvo je v mesto pripeljalo čipko, ki se je po zaslugi številnih klekljaric in drugih ljubiteljev čipk ohranjala in razvijala skozi čas. Idrijska čipka je danes geografsko zaščitena kot najkakovostnejši izdelek domače obrti, klekljanje čipk pa je na Slovenskem vpisano v register nesovne dediščine UNESCO. V današnjem času klekljanje predstavlja velik izziv mnogim priznanim modnim oblikovalcem, umetnikom in drugim ustvarjalcem.

NARAVA, KI OČARA

Idrija je s svojo bližnjo okolico tudi pravi raj za raziskovanje kamnin in ostalih geoloških posebnosti. UNESCO Globalni geopark Idrija, ki obsega celotno območje občine Idrija, s slikovito naravo in čistimi vodami nudi številne možnosti za pohodništvo, kolesarjenje, ribolov in druge športne aktivnosti v vseh letnih časih. Biser idrijske in tudi slovenske naravne dediščine predstavlja skrivnostno Divje jezero – kraški izvir obdan z izjemnim živalskim in rastlinskim svetom, ki ob spremenljivem vremenu bruha vodo.

TOPEL STISK ROKE IN ISKREN NASMEH

Idrijsko podeželje je svet naravnih zakladov in pristnih doživetij. Na gostoljubnih domačijah se lahko okrepčate z domačimi in visokokakovostnimi mlečnimi, mesnimi in zeliščnimi izdelki. Utrip podeželskega življenja pa domačini pričarajo z ohranjanjem tradicionalnih obrti in kmečkih opravil.

PRISTNO DOŽIVETJE OKUSOV DOMAČIH JEDI

Med obiskom Idrije si privoščite jedi iz ponudbe lokalnih kulinarčnih specialitet, kot so zeljševka, ocvirkovca, smukavc ali štruklji. Najbolj poznani pa so idrijski žlikrofi, ki se ponašajo z evropsko zaščito ter statusom »jedi višje kakovosti«. Za lažjo prebavo poskusite še geruš, tradicionalno pelinovo grenčico idrijskih rudarjev in se posladkajte s čipkasto tortico »Rezi«.

Več o destinaciji Idrija: <http://www.visit-idrija.si/>, <http://www.geopark-idrija.si/> in <http://www.idrijskacipka.si/idrijska-cipka>.

— Sanja Marija Pellis, Center za idrijsko dediščino

Idrijski rudnik
foto: Marko Šinkovec

Divje jezero
foto: Bojan Tavčar

Idrijski žlikrofi
foto: Mankica Kranjec

Kostanjevica na Krki – življenje v objemu reke

Za donavskega kapitana, večnega popotnika, ki ne more obstati na isti točki, ker verjame, da je bil človeški rod ustvarjen na tem planetu z namenom, da ga čimbolj »prečese«, da bi spoznal vse njegove skrivnosti, je bilo snemanje v Kostanjevici na Krki nepozaben dogodek. Mogoče je to podobno tisti titoistično-socialistični izjavi: »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil.« Domovina pa je danes, v procesu neizogibne globalizacije, veliko širše območje kot nekdanj.

Privilegij, da sem, kolikor vem edini potopisec, ki je vizijo svojih potepanj in potovanj uspel preleviti v edinstven avdiovizualni format, veljaven v današnji spletni komunikaciji, mi omogoča, da dneve snemanja v Kostanjevici na Krki ocenim kot ene najkvalitetnejših v letu 2018. Na svojih snemalnih

poteh po številnih meridianih pa se gibljem 300 dni na leto.

Zamislite si, kakšni so občutki, ko vas – donavskega kapitana – ki se je naučil plavati, še preden je shodil, pričaka legenda o izumitelju ladijskega vijaka, »kloštrskemu žolnirju« Josipu Ressleru, in ste še nastanjeni v gostilni, ki ohranja spomin na njega! Prvi kadri so bili posneti s čolna med veslanjem okrog edinega naseljenega otoka v Sloveniji. Sledil je ogled enega najstarejših pragozdov v Evropi, obisk samostanskega kompleksa, kjer domuje Galerija Božidar Jakac, ter ogled njenih brezčasnih razstav in vinske kleti, kjer brbončice poboža aroma cvička, tega prvinskega vina slovenske dežele, ki je Evropski uniji prinesel nove enološke nomenklature.

Tukaj prestopimo v novo dimenzijo, ki bi jo poimenoval: »Zavest brez meja«. Ne glede na to, ali sem se potapljal v globino Kostanjeviške jame, hiteč na sprejem k velikanu Alojziju, ki ga je pranje hlač usodno drago stalo, ali sem se spoznaval s skrivnostmi kartuzijanskega samostana Pleterje, menim, da sem skozi posnetke, ki sem jih vizualno in verbalno oblikoval v tukaj posnetem potopisnem filmu, postal tudi sam en »Uskok«, ki je na svoj način oplemenitil že tako pravljichen svet Kostanjevice na Krki.

Posnel sem že več deset potopisnih filmov v Sloveniji, najlepši evropski državi. Ta film – če ni tudi najkvalitetnejši – je vsekakor meni najljubši.

— *Kamenko Milenković*

prevod: Ksenija Lovrin Mačešić

Vabljeni, da si celoten film Kamenka Milenkovića o Kostanjevici na Krki ogledate na povezavi: http://media.rtv.rs/sr_ci/centar-sveta/44341.

foto: Maj Kerin Colarič

foto: arhiv umetnika

Kaplja, Marinčeva razstava v Novem mestu

V novomeški galeriji Kocka v Kulturnem centru Janeza Trdine je bila februarja na ogled postavljena razstava kostanjeviškega slikarja Jožeta Marinča. Kaplja ima v umetnikovem ustvarjanju dobeseden pomen. S kapljanjem barve na platno, ki se ga med slikanjem sploh ne dotakne, Jože Marinč zadnji čas ustvari večino svojih del. Tehniko, za katero pravi, da jo je sam izumil, imenuje kapljevina.

Andrej Smrekar je v predstavitvi razstave in avtorja ob odprtju zapisal:

Jože Marinč je predstavnik tiste generacije, ki je v zadnji četrtini dvajsetega stoletja v slovenski umetnosti utrdila estetiko visokega modernizma. V tej prvenstveno abstraktni smeri ni šlo več za opozicijo figuralike in abstrakcije, ki je ob nastopu abstraktne umetnosti dobila pomen politične polarizacije, temveč za prepričanje, da je z oblikami in barvami mogoče izraziti človekova najgloblja in najbolj pretanjena občutja. Ne občutja človeške vrste, temveč čustvovanja in najintimnejše izkušnje posameznika, ki v umetniškem ustvarjanju išče sebi lasten in prepoznaven izraz. Doživetja in izkušnje edinstvene, enkratne in nepovnljive človeške psihe so dobila v zahodni kulturi posebno mesto, postala so družbena vrednota, vredna občudovanja in podoživljanja. Vse to pa je nemogoče brez ustrezne slikarske veščine, ki nam takšne vrednote lahko učinkovito posreduje. V umetnini je zato združena v zapis ustvarjalnega dejanja, v katerem se

prepletejo umetnikova doživetja, izkušnje in njegova ustvarjalna učinkovitost v čudovito tkanje, ki gledalcu omogoča podoživljanje nastajanja slike. Ta skrajna subjektivizacija je zadnji krik razsvetljenske humanistične tradicije, ki jo danes še komajda ohranjamo.

Marinč je že v svojih študijskih letih skušal najti načine posredovanja intimne izkušnje s pomočjo lirično ubranih tihožitij in krajin v paleti kontrastnih barv. Motivi so se postopoma potapljali v čiste oblikovne prvine, v katerih je prevladala kompozicija komplementarnih kontrastov in umetnikova poteza v navidez povsem abstraktni likovni govorici, ki jo je v devetdesetih letih dvajsetega stoletja artikuliral s širokimi pleskarskimi lopaticami. Ta tehnika mu je omogočala naslojevanje transparentnih plasti, ki so ustvarjale optični prostor, omogočale so gledalčev prividni vstop vanj, tako da podoba nikoli ni povsem izginila iz Marinčeve slike. V njej vedno čutimo asociacije s krajino, četudi so slike vertikalnega formata. Gre namreč za prav posebne vrste krajino, povezano z izkušnjo fantastičnega. V njej najdemo pribežališče, uteho in pomiritev, hkrati pa iz nje režijo strahovi in negotovost neznanega, nevidnega, navzoči v naših slutnjah.

Vprašati se moramo, od kod do skrajnosti stopnjevani komplementarni kontrasti Marinčevih slik, njihova silovitost, včasih kar nasilnost. Vendar to niso katastrofične vizije magmatskih izbruhov, fuzij in fizij, ki

nam jih približuje raziskovanje vesolja. Pred desetletji se mi je utrnula misel, da je to nekaj, kar je povezano s pokrajino, z Dolenjsko, saj prav zeleno-rdeče kombinacije v paleti označujejo delo Franceta Kralja, ampak to je le umetnostnozgodovinska asociacija, ki bi jo teoretično težko utemeljili. Marinčeva intenzivna paleta ima v njegovem doživljanju apotropijsko funkcijo. Človekovo psiho in njeno doživljanje sveta v veliki meri določajo doživetja iz zgodnjega otroštva. Jože Marinč se je rodil na Dolnji Brigi, sredi kočevskih gozdov. Njegovo pot v šolo je vedno bremenila skrb, da bi mu pot zastavil medved ali kakšna druga zver. Gozd, v katerem je živel, mu je bil domač in hkrati poln pretečih nevarnosti in strahov. Intenzivne barve njegove palete zato delujejo kot zaklinjanje proti uroku, uničevalke strahov, kot bojovniške barve na obrazih plemenskih bojevnikov. Sodi torej med sredstva, kot so zaklinjanja, simbolne geste, rituali, s katerimi se je človeška zavest skušala zavarovati pred grožnjami in nevarnostmi zunanjega, neobvladanega sveta.

V Marinčevem zadnjem ustvarjalnem obdobju se srečujemo s kapljevimi, s tehniko, ki je slikarjev lastni izum in nam še ni dan vpogled v način nastajanja njegovih zadnjih del. Jih pa lahko uvrstimo med tako imenovane aheiropoidos, slike, ki nastajajo brez sodelovanja človeške roke. Aheiropoidos so slike, ki so nastale same, slike, ki so božje stvaritve, kakršne so izvirne ikone v vzhodnem krščanstvu. Njihov božanski status je umetniško ustvarjanje omejil na dosledno kopiranje, kajti samo verna kopija božanske in čudodelne podobe lahko pridobi čudodelnost originala. V sodobnih stvaritvah mesto boga zavzame umetnik, ki oblikuje ne le tehniko, temveč tudi tehnološke pripomočke za samodejen tehnični postopek, seveda pa ga še vedno nadzira s pripravo zelene viskoznosti barv, barvnih kombinacij, trajanja itd. Pri tem pa strukturo njegove slike še vedno usmerja njegovo z mladostnimi izkušnjami prežeto doživljanje sveta. Gozd kot oblika krajine in kraj, ki je zatočišče in grožnja neznanega.

Ana Pincolič, Oštrčanka v Omanu

Kje živiš in koliko časa si že tam?

Živim v Omanu, avgusta bo že pet let.

S čim se ukvarjaš, kaj počneš?

Poučujem na mednarodni šoli, ki se imenuje OurPlanet International School Muscat v prestolnici Omana, Muškatu. Že od začetka poučujem otroke stare med 6 in 7 let. Imamo kombinacijo otrok iz drugih dežel in domačinov, nekje pol pol. >

Kako si se vključila v življenje? Kako odprti so ljudje tam? Kako sprejemajo tujce?

Razlog, da sem v Omanu že skoraj pet let, je predvsem to, da imam rada svoje delo. Drugi razlog je varnost in gostoljubje domačinov. Omančani se radi družijo s tujci, tako da imam tu kar nekaj zelo dobrih prijateljev. Vsi skupaj živimo v sožitju, kar je res nekaj posebnega, sploh v tem predelu sveta. V sosednjih državah, na primer v Emiratih ali pa Savdski Arabiji, niso tako prijazni do tujcev kot tu v Omanu. To je res nekaj posebnega, zato cenim, da imam možnost živeti v državi, ki spodbuja in vrednoti gostoljubnost in sprejemanje.

Kako se življenje v Omanu po tvoji izkušnji razlikuje od življenja v Sloveniji?

Oman se je pravzaprav začel razvijati pred malo manj kot petdesetimi leti, ko je današnji sultan prevzel vlogo voditelja države. S tem se je marsikaj spremenilo, predvsem na boljše, sploh kar se tiče infrastrukture in šolstva. Menim, da je država naredila veliko zaradi dejstva, da se je pravzaprav "rodila" pred 47 leti. Kakorkoli, stvari potekajo drugače kot pri nas. Tukaj vse traja nekoliko dlje kot v Sloveniji. Vsaj tak občutek imam, zdi se mi, da so Slovenci bolj vztrajni in delovni kot Omančani, ampak navsezadnje je mogoče to pretirana sodba. Druga stvar, ki se razlikuje od življenja v Sloveniji, je definitivno ta, da je Oman muslimanska država in da igra islam veliko vlogo v življenju Omančanov, v njihovih tradicijah, ritualih in tudi zakonih. Tretja očitna razlika med Omanom in Slovenijo je ta, da je Oman predvsem skalnata in puščavska država z ogromno morja, Slovenija pa gorata in travnata država. Kakorkoli že, obe pokrajini imata svoj čar.

Katere so tiste prednosti, ki te najbolj privlačijo?

Moje delo in pa prednosti, ki jih dobim kot del moje plače, standard življenja, prijatelji, občutek varnosti, raziskovanje koticov v naravi in morja v Omanu, kampiranje v mesecih, ko ni prevroče, in še bi lahko naštevala.

Kako bi na hitro odgovorila na vprašanje, kaj ti je najbolj všeč, najbolj zanimivo tam, kjer živiš?

Raznolikost ljudi in arabska kultura v kombinaciji modernizma.

In kaj najbolj pogrešaš?

Odkrito, najbolj pogrešam svoje domače, tiste nedelje, ki jih vedno radi preživimo skupaj, predvsem poleti, ali doma ali pa v vinogradu. To najbolj pogrešam, ostalo je že nekako. Pa mamin kruh, tudi tega ni tukaj ...

Katere navade od doma ohranjaš tudi v svojem življenju v tujini, stran od naših krajev?

Poleg čim pogostejše rabe slovenščine postanem včasih res vzhičena, če najdem izdelke ali jedi, ki so nam znane. Spomnim se nekega dne, ko sem našla ajvar na eni izmed polic v trgovini in mi je srce naglas zaigralo. Pred kratkim so odprli pekarno Mlinar v bližini mojega doma, kjer imajo med drugim tudi burek. Mislim, da sem bila ena izmed prvih, ki sem ga kupila. Vsake toliko časa se pozanimam večinoma na socialnih omrežjih, kaj se dogaja v glasbenih vodah v Sloveniji ter tudi kaj se dogaja v Posavju na splošno.

Kako pogosto se vračaš v Kostanjevico?

Enkrat do dvakrat na leto.

Kako vidiš Kostanjevico, ko jo opazuješ od daleč in kakšna se ti zdi, ko prideš nazaj? Se je v tem času odkar živiš v tujini po tvojem mnenju veliko spremenilo?

Vedno, ko se vrnem v Kostanjevico, odkrijem, kako globoko sem jo pogrešala. Ko me domači pridejo iskat na letališče, že nestrpno čakam trenutek, ko se bomo peljali čez otok, da vidim, če se je kaj spremenilo. Z vsakim letom sem opazila kakšno prenovu ali spremembo, kot na primer osnovnošolsko igrišče ali pa nove skulpture v Forma vivi. Rada se vračam v Kostanjevico, še rajši pa v moje prelepe hribe na Oštrcu, ki jih pred leti nisem ravno opazila, sedaj pa ni dneva, da o njih ne sanjam.

Potovanje vesoljskega dvornega kuharja po kostanjeviških gostilnah, 2. del

Skozi krošnje Krakovskega gozda so posijali sončni žarki in osvetlili podrast. Pločevina na vesoljskem plovilu se je začela segrevati, kar je predramilo našega dvornega kuharja. Pomanil si je tipalke, vdihnil svež jutranji zrak, se okopal v rosi, nadel svoja očala, zelen pulover, rdeče hlače in lasuljo ter vzel pot pod noge. Danes mora naš junak obiskati še tri gostilne v Kostanjevici. Zvečer pa ga čaka dolga pot po medgalaktični črvini na domači planet.

Med hojo po Krakovskem gozdu ga je spremljalo ptičje petje, vse dokler ni prispel do ceste, ki ga je skozi piktoreskni most vodila do gostilne Štraus. Vesoljski kuhar se je usedel na teraso, zatem pa je uzrl tri majhne pse, ki so se mu začeli približevati. Od strahu je zavreščal in skočil na mizo! Iz gostilne sta pritekli natakarcica in lastnica psov, ki sta do ubogega kuharja pristopili resno, vendar nista mogli

skrivati njunega smeha ob tem prizoru. Še psom je bila celotna situacija v zabavo, saj so mahali z repom kot ob svojem najljubšem obroku. Gospodični sta komaj zvekli našega vesoljčka z mize in ga posedli na stol. Prinesli sta mu jutranje okrepčilo in košček torte. Možicelj je pri sebi zamrmral: »Tole bo dodatek in povišica za nevarnost!« Ko se je pomiril, je vzel v roke vilice in pojedel košček torte. Njegove prefinjene brbončice so zaigrale na 5. simfonijo. Iz žepa je vzel svoj intergalaktični signalizator in si torto hitro dodal na seznam stvari, ki jih mora odnesti domov. Ob pogledu na mirno reko Krko se je spomnil na svojo ljubezen, s katero sta sklenila zaobljubo že pred 130 leti. Želel je, da bi bila tukaj z njim, okušala slastno torto, pila kavo in občudovala naravne danosti. Možiclja je iz sna o svoji dragi prebudil opomnik, da je črvina, skozi katero je priletel, >

ZGODBE

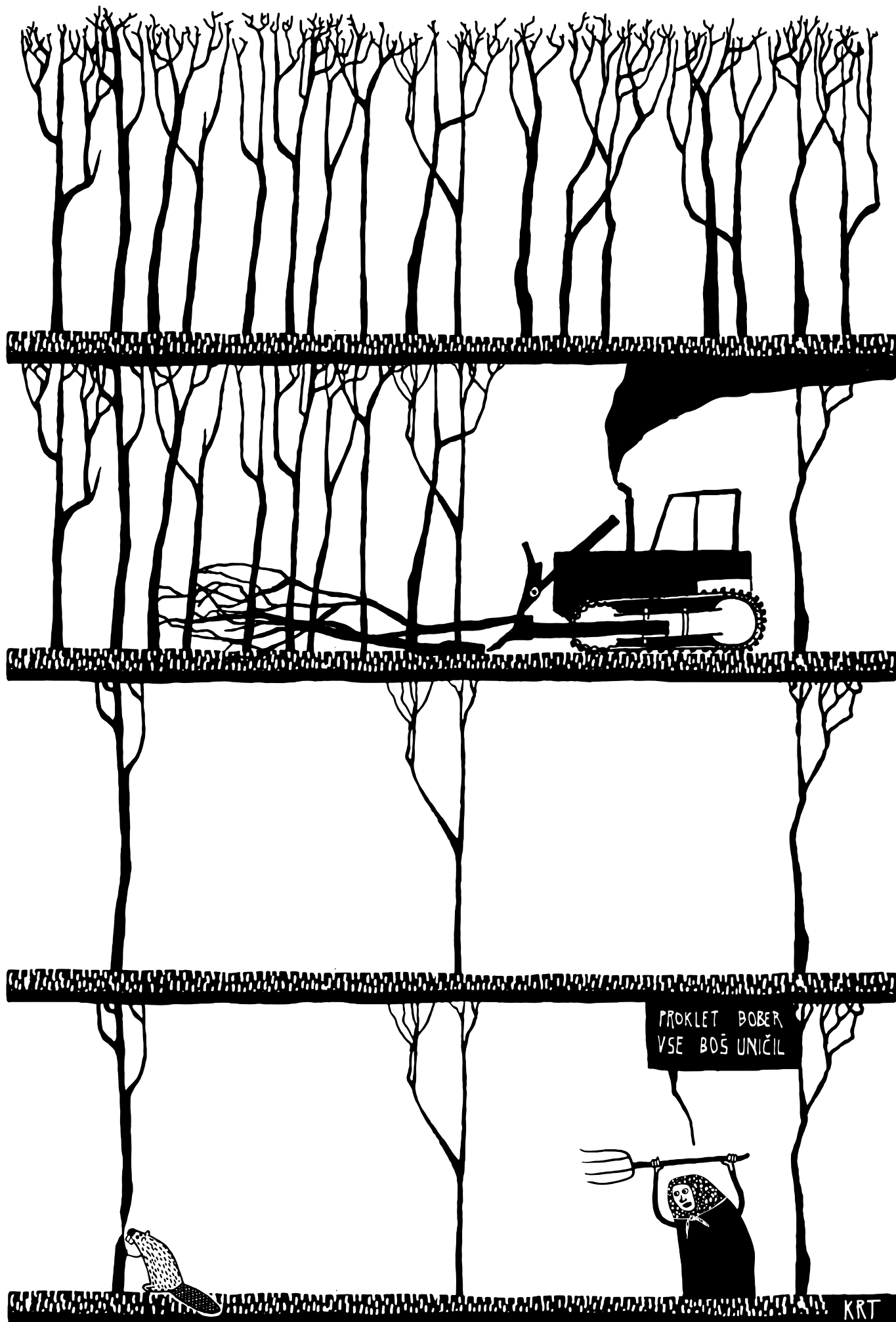
odprta le še nekaj ur. Če se ne vrne pravočasno, bo tako za večno ostal na planetu Zemlja in ne bo nikoli več videl svoje drage. Mimo treh psov je odskakljal do šanka, plačal in se odpravil čez cesto v gostilno Rock cafe.

Ko je odprl vrata in zakorakal v gostilno, je na stenah videl različne fotografije, podobe in poseben inštrument. Gledal je malo začudeno, vendar sedaj že kot poznavalec lokalne kulture samozavestno sedel za šank in naročil kozarec vina. Hitro je padel v pogovor s sosedom za šankom in izvedel kaj pomenijo podobe in inštrument na steni. Natakariča je bila celo tako prijazna, da mu je pokazala nekaj znanih rock pesmi. Naš kuhar je previdno poslušal pesmi, vendar mu sama glasba ni bila zelo blizu. Sam je bil velik ljubitelj intergalaktičnih klasikov, kot so Ludwig Andromeda Bethoveen, Toni Sirius Vivaldini in Mozart Sol Kugeln. Medtem ko se je razgledoval po lokalu, je videl kar nekaj domačink in domačinov. Čeprav si je za obisk Zemlje nadel imidž starejšega gospoda, je zaradi svoje posebne karizmatičnosti prejel kar nekaj lepih pogledov. Sramežljivo je naročil še en kozarec vina, ki mu je hitro stopil v glavo. V rahlo zanimivem stanju, ki ga še ni izkusil, je s svojim »šank sosedom« kar govoril in govoril. Kmalu bi izdal svojo skrivnost in namen popotovanja, ampak se je hitro ugriznil v jezik. Vzel je še eno steklenico za na svoj planet ter odvijugal proti gostilni Žolnir.

Sestradan se je prikazal na vratih in srečal osebje, ki ga je pospremila in posedlo za mizo. Sedel je v prijetni veliki sobi, ki je bila opremljena s slikami Kostanjevice na Krki. Ob branju debelega menija so se mu svetile oči. Naročil je hrustljivo račko z mlinci! Medtem ko je čakal na vrhunec svojega popotovanja, je še zadnjič pregledal svoj seznam. Kar ščemelo ga je, ker se je tako veselil svojega odhoda, da bo za Ivana Intergalaktičnega III. lahko pripravil nekaj edinstvenega. Pregledal je še vse podrobnosti za pot domov, predvsem to, kako bodo njegovo pot domov sekali asteroidi, saj si ni želel bližnjega srečanja z njimi. Ko so vzeli račko iz pečice, se je vonj vil vse do mize. Rekel si je, da bi nekaj takega lahko pospremila tudi kraljeva garda. Okusi so našega kuharja navdušili do take mere, da je pustil bogato napitnino in se ob odhodu globoko priklonil. S polnim želodcem, nasmehom, a vendar s solznimi očmi se je odpravil v smeri svojega plovila. Z intergalaktičnim signalizatorjem je vžgal svoje plovilo, ki je glasno zarohnelo. Zelene luči so močno zasvetile in vrata so se na široko odprla. Možicelj se je usedel, pritisnil nekaj gumbov in potisnil vzletno ročico. Na nebu je za njim ostala samo nadzvočna sled, ki se je vila vse do črvine, skozi katero je priletel. Dan v Kostanjevici na Krki se je brez našega kuharja, ki je popestril dogajanje po gostilnah, vrnil k rutini. A sam si je zaobljubil, da se bo še vrnil. Saj vendar biti kraljev kuhar, ni kar tako!

— Nejc Jordan

PROKLET BOBER
VSE BOŠ UNIČIL

KRT

#kostanjeviški **instagram**

@klubjamarjevkokostanjevicanakrki

@romangrdanjski

@andrejakavčič

@lukahribar

@mitjamladkovič

@gregajordan

Hvala vsem, ki ste delili fotografije. Vabljeni k sodelovanju pri ustvarjanju Kostanjeviških novic. Pišete nam lahko na e-naslov: kostanjeviske.novice@gmail.com.